

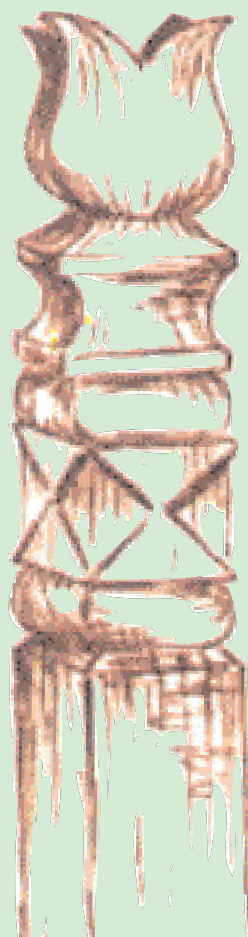

Átalyvető

2012. március

Az Erdélyi Körök Országos Szövetségének és az Erdélyi Magyarok Tolna Megyei Egyesületének negyedéves lapja

A TARTALOMBÓL:

Év eleji látóhatár – Csapó Endre elemzője	4
Szász I. Tas naplójából	6
Pergőtűzben – reagálások a támadássorozatra	9
Kommentár: Védekező kultúra	14
Erdélyi körkép	16
Emlékek húrjain: Dr. Kriszár Zoltán, Gálfalvi Gábor, Búzás András alakja	26
Műhely: Dr. Szöcs Károly írásai Dr. Veér Győző: Beszédünk illemtana	32 34
Támogatóink	37
Értékeink: Kölcsy Himnusza Erdély nagy könyvtárai	38 43
Könyvismertető	46
Jézus ismeretlen mondásai	50
Irodalom: Dutka Ákos	52

Boros József
Nemzetőr –1848

Petőfi Sándor *Magyar vagyok*

Magyar vagyok. Mi mostan a magyar?

Holt dicsőség halvány kísértete;
Föl-föltünik s lebúvik nagy hamar
- Ha vert az óra - odva mélyibe..

Hogy hallgatunk! a második szomszédig
Alig hogy küldjük életünk neszét
S saját testvérink, kik reánk készítik
A gyász s gyalázat fekete mezét.

MONOR – EKOSZ

A Monori Bethlen Gábor Erdélyi Kör elnöke, *Dr. Szekeres Sándor*, aki egyben az EKOSZ alelnöke is, 2011. december 9-én részt vett a Magyar Parlamentben tartott eseményen, ahol a Civil Összefogás Fórum összejöveteltén, a tanácskozás végén, elismerő díszokleveleket osztottak ki azoknak a civil szervezeteknek – így az EKOSZ-nak is –, amelyek felvállalták a demokratikus és magyar nemzeti értékek képviselését Magyarországon és Európában.

A Monori Bethlen Gábor Erdélyi Kör tagjai 2012. január 8-án közgyűlést tartottak, melyen többek között az egyesület elnöke beszámolt az egyesület 2011. évi tevékenységéről, majd tagrevízióról és tagfelvétélről döntöttek. A tagrevíziót azért tartották szükségesnek, mert a közel 90 tagot számláló szervezetből egyesek elköltöztek, mások nem vesznek részt a rendezvényeken vagy éppenséggel nem fizetik a tagdíjat. E rossz hírrel ellentétben új tagokkal is gyarapodott az egyesület, mert három erdélyi származású család jelezte, hogy az egyesület tagja kíván lenni. A tisztújítás folyamán megerősítették a korábbi elnököt funkciójában, az alelnök *Boros Odette*, elnökségi tagok *Albert Márta*, *Dr. Farkas Szabolcs*, *Farkas Zoltán*, *Kocsis Csaba* és *Kozákné Székely Il-dikó* lettek. **Az egyesület döntött arról, hogy 2012. május 19-20. között megrendezi Monoron az Erdélyi Körök Országos Szövetségének közgyűlését.** Az egyesület elnöke az ülés végén szorgalmazta, hogy minél többen rendeljék meg az Átalvetőt.

A Monori Bethlen Gábor Erdélyi Kör számos tagja és az EKOSZ tagszervezetei közül jó néhányan részt vettek 2012. január 19-én Budapesten a Hősök teréről induló és a Kossuth térig tartó **Békemenetben**, ahol a hazánkat és a

magyar nemzetet méltánytalanul és megalapozatlanul támadókkal szemben békésen, de elszántan mutattuk meg, hogy továbbra is szilárdan kiállunk érdekeinkért. A többszázazres tömegben – a sok más transzparens, magyar és székely zászlók mellett- látható volt az Erdélyi Körök Országos Szövetségének táblája, melyet a *Dr. Orbán Csaba* vezette Nagyatádi Erdélyi Kör készített. Az EKOSZ alelnöke ezúton is köszöni azoknak, akik részt vettek ezen a rendezvényen, Szegedről, Salgótarjánról, Szekszárdról, Komlórról, Pécsről és Sopronból, és akik idejüket, pénzüket nem sajnálva áldoztak a nemzeti érdekekért.

SALGÓTARJÁN

A salgótarjáni Erdélyi-Kör a tavalyi év második felében az alábbi programokat valósította meg.

– Szeptemberben *Varga András* esperes-plébános a 2011 évi csángóföldi zarándoklatról tartott vetítéssel egybekötött előadást

– Fogadtuk az óradnai magyar kulturális küldöttséget, akik 3 napot töltöttek városunkban, majd ezt a látogatást vizsonoztuk 1 hét múlva Óradnán. Az óradnai magyar katolikus óvoda és iskola támogatására 40.000 Ft-ot gyűjtöttünk és adtunk át barátainknak.

– Október 6-án Somoskőn az aradi 13 vértanú emlékparkjában rendezett ünnepségen vettünk részt és koszorúztunk.

– Vendégünk volt *Duna András* moldvai erdélyi költő, akivel *Varga András* plébános és *Murányi Sándor* tanár beszélgetett csángó testvéreink tevékenységéről. András barátunk igen élvezetes, helyenként humoros formában derítette mosolyra, nevetésre a szépszámu és érdeklődő hallgatóságot.

– Már 20. alkalommal rendeztük meg az OKTÓBER 23. Emlékfutást, a forradalom és szabadságharc 55. évfordulója tiszteletére, melyen 2400-en futottak. Körünk 10 tagja igen aktívan segített a rendezvény lebonyolításában.

– Novemberben a Hún-Magyar kapcsolatok a legújabb kutatások tükrében címmel *dr. Obrusánszky Borbála* történész előadását hallgattuk meg.

– Részt vettem az EKOSZ budapesti választmányi ülésén, ahol a félévi munkaértekezlet volt a fő téma.

– December elején *Dr. Richly Gábor* történész a finn-szovjet háború (1939-1940) magyar vonatkozásairól, magyar önkéntesek részvételéről tartott filmvetítéssel előadást.

Köszönöm az EKOSZ több tagszervezetének anyagi támogatását. Külön köszönet *Nagy Árpád* elnök úrnak, aki a záró ünnepséget is megtisztelte jelenlétével és a díjátadásnál is közreműködött.

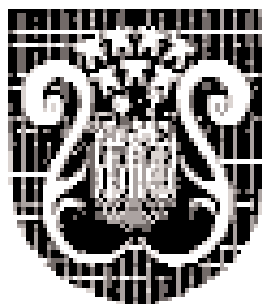
Valiskó Ferenc elnök

20 ÉVES A MEZŐBERÉNYI ERDÉLYI KÖR

Február 4-én emlékezetes jubileumi műsorral és azt követően farsangi bállal ünnepelte 20 éves évfordulóját a Mezőberényi Erdélyi Kör.

A Viharsarokban, a szokatlan, farkasordító hideg sem tudta megakadályozni az ünneplést. Dacolva a nehéz útviszonyokkal, a Kolozsvári Magyar Opera művészei is megérkeztek Mezőberénybe és műsorukkal felejthetetlen pillanatokat szereztek a közönségnek: *Hary Judit*, *Pataki Enikő*, *Ádám János* énekesek, valamint *Kulcsár Szabolcs* karmester és *Ferenczi Endre* koncertmester műsora nagy sikert aratott, akárcsak a *Berény Táncegyüttes* ifjú táncosainak színvonalas produkciója.

A rendezvényt megtisztelte *Siklósi István*, Mezőberény polgármestere, *Nagy Árpád*, az EKOSZ elnöke. *Erdős Norbert* kormánybiztos, államtitkár, a Békés Megyei Kormányhivatal Vezetőjének üzenetét *Mezeiné Szegedi Erzsébet*, a helyi képviselő-testület tagja olvasta fel, majd átadta ajándékát *Kajlik Péter* elnöknek, aki alapító tagja, 20 éve elnöke a Mezőberényi Erdélyi Körnek. Mezőberény város polgármestere jubileumi oklevelet adományozott a két év-

Szerkesztőbizottság:

Dr. Kövesdy Pál főszerkesztő, *B. Osvát Ágnes* (irodalom és gyermekoldal),
Szabó M. Attila (Székelyudvarhely)

Kiadja az EKOSZ elnöksége

Alapító főszerkesztő: **Orbán László**

Levelezési cím: *Dr. Kövesdy Pál* – 7100 Szekszárd, Otthon u. 2. Tél./fax: (36) 74/417-705
E-mail: ekosz@tolna.net

A kiadásért felel a lap főszerkesztője • ISSN 1416-4698

Nyomdai előkészítés: Galamb Marietta • Nyomdai munkák: Böcz Nyomda, Szekszárd

tizede alapított egyesületnek. Nagy Árpád EKOSZ elnök felszólalásában kiemelte, hogy az elkövetkezendő időszakban sokkal többre lesz szükség, mint eddig. A mennyiségi jelző nem pénzt, vagyont jelent, hanem szellemi értéket, emberséget, összefogást!

A műsor után a több mint százfős közönség a Berény Szálló éttermében ízletes vacsorával és hajnalig tartó zenés táncos mulatsággal ünnepelt tovább.

Kajlik Péter, a Mezőberényi Erdélyi Kör elnöke

(Kajlik Péter elnök jubileumi beszédét a 25. oldalon közöljük.)

Életem egyetlen feladata: nemzetem megmentése

Nyolcadik alkalommal:

WASS ALBERT ERDÉLYI ÍRÓRA EMLÉKEZTEK VERŐCÉN

– Írónak rendelt az úr, mégpedig abból a fajtából, akinek nem szórakozás a feladata, nem is a világ szépségeinek dicsérete, hanem mindössze *nemzetének szolgálata*... Hídepítő igyekeztem lenni. Hidat próbáltam verni múlt és jövő között a rendelkezésemre álló jelen felhasználásával... *Életem egyetlen feladatának nemzetem megmentését ismertem föl* – idézte fel Wass Albert író gondolatait Csuka Tamás református püspök 2012. január 7-én Verőcén, Wass Albert szobránál.

A már hagyományossá vált megemlékezésen, idén immár nyolcadik alkalommal gyűltek össze az erdélyi írófedelem szobránál –, Csuka Tamás rámutatott: – Vannak olyan írók, akiknek életműve, míg élnek, roppant fontosnak tetszik – írja Hamvas Béla egyik esszéjében –, mindenki körülöncölja őket, a

sznobok imádatát zengik még haláluk előtt öt perccel is, majd a haláluk után öt perccel már nincsenek sehol. Kiejti őket magából a nemzet emlékezete. És létezik ennek ellenkezője, akár évtizedeken át elhallgattatnak valakit, de művészete, eszmeisége, mint a bűvópatak egyszer csak hirtelen nagy fényességgel felszínre tör, s művei beköltöznek az emberek szívébe. Wass Alberttel is ez történt, ma az egyik legolvasottabb író Magyarországon és a Kárpát-medencében egyaránt. Csuka Tamás kitért Wass Albert támadóira is. Véleménye szerint az író és mai ellenfelei nem irodalmi, esztétikai vitában állnak egymással, hanem a mélyben korunk liberális szemléletének és Wass Albert megingathatatlan erkölcsi tartásának ellentéte áll.

Hangsúlyozta: – Vannak olyanok, akiknek a Haza, benne Erdély és Isten nem jelentenek semmit, ők másként vélekednek Wass Albertről. Ha ezek az emberek mondanának róla valami jót, finoman fogalmazva, gyanút fognék.

De Istennek legyen hála, az országban egyre több helyen állítanak szobrot Wass Albertnek, egyre többen olvassák műveit, három regénye benne van a legolvasottabb 50 műben, a *Funtinelli boszorkány* pedig az első tizenkettőben – hangsúlyozta az ünnepi szónok.

Bethlen Farkas polgármester és a *Vérőcei Polgári Kör* által szervezett emlékezésen fellépett Farkas Tünde énekművész, Illés Mihály tárogatóművész, valamint Merész Nóra és Sztankó Dávid szavallatokkal emelte az emlékezés és együttlét örömét.

Frigyesy Ágnes

DEMOGRÁFIAI DRÁMA: a magyarok száma közel 200 ezerrel, az összlakosságé több mint kétmillióval csökkent

Románia lakossága tíz év alatt 12,1 százalékkal csökkent. Az Országos Statisztikai Intézet (INS) csütörtökön ismertette a tavalyi népszámlálás nem végleges adatait, amelyek szerint az ország állandó lakossága 19 042 936 fő, ez 2 638 038 fővel kevesebb, mint 2002-ben, amikor összesen 21 680 974 személyt írtak össze. Az előzetes eredmények szerint a romániai magyarság létszáma 1 238 000 fő, 193 807-tel kevesebb, mint 2002-ben – ez 13,6 százalékos csökkenést jelent. Szakértők meg-

pőnek tartják a magyarság lélekszámának az összlakossághoz képest nagyobb mértékű apadását.

A lakosság 88,6 százaléka (16,87 millió) románnak vallotta magát, a magyarok száma 1 238 000, ez az összlakosság 6,5 százalékát jelenti. Cigánynak vallotta magát 619 ezer személy (3,2 százalék). Ukránnak 51 700 személy, németnek pedig 36 900 ember vallotta magát.

A 2002-es adatokhoz képest a romániai magyarok számaránya 13,6 százalékkal csökkent, akkor 1 431 807 személy (az összlakosság 6,6 százaléka) vallotta magát magyarnak. A mostani előzetes adatok szerint a magyarság számaránya az összlakosságon belül 6,5 százalék.

Horváth István szociológus: meghökkenőek az adatok

„Meghökkenőek az adatok, azonban nem meglepőek” – szögezte le a Krónika kérdésére Horváth István kolozsvári szociológus, a Nemzeti Kisebbségkutató Intézet elnöke, amikor arról faggattuk, lehetett-e számítani a romániai népesség ilyen arányú fogyására. Mint részletezte, előre látható volt, hogy 19 millióra csökken a lakosság száma, s a magyarság részaránya terén is hasonló számadatra számítottak. Kérdésünkre, mivel magyarázható az a tény, hogy a magyarok száma 1,5 százalékkal nagyobb arányban csökkent, mint a lakosság egésze, Horváth elmondta, ez a számadat valóban meglepetést okozott.

„Az hittük, hogy a migráció nagyobb a románok esetében” – indokolta a meglepetés okát a szociológus. Ugyanakkor szerinte ezeket a számadatokat fenn tartással kell kezelni, mivel míg a befogadó államok által regisztrált migrációs adatok szerint az egyévesnél hosszabb tartózkodási engedéllyel ott élő romániaiak száma decemberben elérte a 2,8 milliót, addig a nem végleges népszámlálási adatok szerint 910 ezer román állampolgár él tartósan, míg mintegy 659 ezer ideiglenesen külföldön, a különbség pedig több mint egymillió fő. „Feltehetően tehát jobban áll a magyarság, mint a népszámlálás során regisztrált adat” – vallja a szakember, aki szerint azonban hosszú távon nem lehet megmondani, hányan térnek haza, és hogyan alakul a későbbiekben a lakosság száma, összetétele. (Krónika)

Csapó Endre

Év eleji látóhatár

...Magyarország történelmének messze kiható fontos lépését teszi már második éve, aminek jelképes napja volt január 1-én, amikor hatályba lépett a történelmi alkotmányos folyamatosságot elismerő Alaptörvény, amely érvényteleníti a kommunizmus évtizedeiben az országra erőltetett alkotmányt, illetve annak 1990-ben átalakított változatát is. Egy szóval az ország kilépett a kommunizmus jogi és törvényi kötelékéből, elkötelezetten nemzetérdekű államot, történelmi hagyományokon épülő életet akar megvalósítani. Ezt a szándékát országon belülről és külföldről egyaránt erős politikai támadás éri.

Felerősödött a pénzügyi háború is, ami nemcsak Magyarországot dűlji, de a politikai támadás nyomatékként különböző manipulációs módszerekkel (hitelképességi leminősítés) a meglévő adósság kamatainak megemelésével, a tőzsdei forintrontással, valóságos bosszú-hevülettel a magyar államot sújtja. Köteleznék a magyar kormányt olyan megszorítások bevezetésére, melyek által az ország népének tűrőképessége megszakad, és vezetői ellen fordul. Ilyen helyzetekben aratnak igazán az uzsorások.

A liberális (vagy annak hirdetett) világrend, ami fölváltotta a szocialista (vagy annak hirdetett) szovjet munkatábort, a szabadságot hirdette. Erre vágyott a magyar nép, a demokrácia néven hirdetett önkormányzatra, a szabad gazdálkodásra, hogy végre szorgalmának értékeivel megalapozza művelt polgári jólétét, mint a nyugatabb virágzó országok népe. A szerencsés nyugati országok bankjai és gazdasági vállalatai fosztogatni, rabolni jöttek, majd az eladósodottságtól sorvadó „keleti” országokat kioktatták a számukra rendelt és kötelező demokráciáról.

A tengerentúli nagyhatalom a felszabadító szerepében (védelmi hálóbba) fonta a szovjet táborból kiszabadultakat, hogy a régi nagyhatalmi védelmi státuszukból (Varsói Szerződés) megszabadulva új nagyhatalmi védelmi státuszukba fogadja őket, hogy a szocializmusért (Vietnámban stb.) viselt harctéri szolgálat helyében a demokráciáért (Afganisztánban stb.) viselt harctéri szolgálatot teljesíthessenek.

A tengerentúli nagyhatalomnak különleges hivatása a világ átalakítása demokráciák létrehozására. Természetesnek veszi a nagyhatalom, hogy megfogalmazza például Magyarország részére, mi a demokratikus. A kétharmados választási eredménnyel létrejött Országgyűlés által meghozott törvényekről a nagyhatalom mondja meg, mi több: diktálja, hogy demokratikusak-e, vagy netán éppen diktatórikusak.

Például, a nagyhatalom oltalmában működő, de önálló nemzetközi pénz hatalom ugyancsak felügyeletet gyakorol Európa összes országának nemzeti bankjai és állami költségvetése felett, és utasíthatja az Európai Uniót a tagországok rendreutasítására, ha azoknak eszébe jutna saját érdekű pénzügyi politikát folytatni.

A liberális rendszer nem tűri a nemzeti jellegű államvezetést, ami „a világdemokráciát veszélyezteti”. Az ilyen állam a „fasizmus melegágya”. A szovjet megszállás egyik pozitívuma a liberális rendszer szemében, hogy az állam jellemből a nemzeti elemet kiiktatta. Az állam fenntartója a ka-

pitalizmus, nem pedig a nemzet. A liberális felfogás szerint az állam csak a rend fenntartására rendelt szerv, ami a termelés részére az emberi munkaerőt és biztonságot biztosítja.

– Az európai kilátások gyászosak, az Európára és a világ-gazdaságra ható kockázatok pedig magasak – mondta *David Lipton*, a Nemzetközi Valutaalap (IMF) vezérigazgató-helyettese Hongkongban. Pénzügyi válság tehát van, de annak megszüntetését (ha van ilyen szándék) nem a magyar pénzügyi intézkedések veszélyeztetik. A magyar pénzügyi intézkedések az ország érdekében jöttek létre, mintegy védekezésül. Magyarország olyan megoldást keres, amihez nem kell újabb kölcsönöket felvenni. Ez természetesen nem felel meg a hitelnyújtó üzletnek. Van aki dolgozik, abból akar megélni, van aki pénzt kölcsönöz, abból akar meggazdagodni. Utóbbi abban érdekelt, hogy adósodjunk el, neki ez hoz hasznót. Ez idáig lehet tisztességes érdek, de ha a hitelezés nagyhatalmi kizsákmányolási törekvéshez társul, ha a megcélzott ország politikai és gazdasági kényszer alá kerül további hitelek felvételére, az már nem tisztességes. Ilyenkor minősítik az országot, és a nagyobb kockázattal indokolva uzsorakamatot számítanak fel a korábbi adósságra is.

Ez a gyakorlat olyan méreteket öltött, hogy nevezhetjük általános támadásnak az országok gazdasága ellen. Külső pénzügyi beavatkozással tönkre lehet tenni az ország gazdaságát, eladósítással el lehet szívni a folyamatos termelést, és állandósítani lehet az alacsony munkabérrendszert. Mindez egy ország sorvadását, engedelmessé tételét eredményezi. Ha van a XIX. század forradalmaiban, pártrendszerében, a XX. század két világháborújában és folyamatosan történő helyi háborúiban logikai következetesség, akkor ennek a gazdasági világválságnak a helyét ebben a sorozatban kell keresnünk. Valami nagy méretű folyamat kezdődött két-három évvel ezelőtt, aminek tetőzése felé halad a világ, és talán sejtelmünk sem lehet arról, hogy milyen kifejtetben tetőzik.

Forradalmak és háborúk igazolást az ideológiákból nyernek. A francia forradalom vívmánya, hogy a haladás menetébe be lehet avatkozni célirányos elméletekkel. Beigazolódtott, hogy a társadalom manipulálható, művielő lehet állítani elképzelt társadalmi rendet, és közakarattá lehet gerjeszteni „haladó” elméleteket a fennálló rend elégedetlenjeinek mozgósításával. Az elégedetlenség is fölébreszthető kelendő propagandával. A művi beavatkozás legalkalmasabb kovásza a liberalizmus, ami hirdeti a gazdasági élet szabadságát, szemben mindennel, az állammal is. Tehát alapvetően államellenes, nemzetellenes, szemben áll az élet természetes kialakulási rendjével. Létesítményei (szocializmus, kommunizmus) harsányan (és álságosan) tökéllenessé, államközpontúak és kollektivisták. Mindaddig érvényesülhetnek, amíg elvégzik feladatukat az adott országokban. A feladat a hagyományörző rétegeknek, uralkodó osztályoknak kiiktatása a hatalomból, leválasztása a társadalom éléről, kitaszítása a gazdasági életből és elitstátuszából. Mint „reakciókat”, mint a nép ellenségét, üldözték, bebörtönözték, perbe fogták, halálra ítélték őket.

Keveset hallani az eurokommunizmusról, az 1968-as diáklázadásokról, melyek a nyugati demokráciákban lángoltak fel. A nyugati egyetemek ontották a marxista, maoista, ateista, anarchista lázongókat, akik később, vezető pozícióban sikeresen beépítkeztek a politikai és gazdasági életbe a nemzetközi tőke alkalmazásában. Ma már a nyugati államokban

ez a garnitúra ad irányt a politikai és gazdasági életnek a *neoliberális* (Amerikában *neokonzervatív*nak nevezik) ideológia alapján. A nyugati liberalizmus készítette elő a politikai és gazdasági átalakulást a szovjet iga alól kiengedett országokban, már jóval a rendszerváltoztatás előtt. Az atlanti világhatalom kifejezte, azóta is kifejezi szimpátiáját a letűnt rendszerben vezetésre felkészített politikai garnitúra iránt, és rosszsallását a nemzeti irányzatokkal szemben. Most érett meg a helyzet a magyar nemzeti kormány elleni koncentrált támadásra.

Ma súlyos elvi, ideológiai álláspontok ütköznek. A magyar Országgyűlés végre Magyarország ezeréves államiságának elveit tekinti alkotmányos rendje alapjául. Ennek során kerül az Alaptörvénybe Isten neve, a keresztény erkölcsiség említése, a nemzet fogalma és jogi státusza. Az új Alaptörvény távol maradt attól, hogy a Szent Korona régi szerepét helyreállítsa, de legalább már nem tagadja meg az ezeréves államiság spirituális lényegét. És ami a lényeg: a most életbe lépő Alaptörvény egy olyan Alkotmány helyébe lép, amely egyetlen politikai képletnek nyújtott törvényi keretet: a liberalizmusnak. Személy szerint pedig a „szocialista” állam elit-rétegéről van szó, akikkel a rendszerváltozást levezénylő nyugati hatalmak megvalósították az átmenetet a kollektív állam javainak privatizációjával a magyarországi liberalizmusba. Ezzel ellentétben a most életbe lépett Alaptörvény lehetőséget nyit a nemzeti érdekű tevékenység gyakorlására. Ez csípi a szemét a nyugati államok liberalista politikusaik és médiumainak.

A legnagyobb csalódást az Európai Unió okozza nekünk. Vezetői beálltak a magyar kormányt rágalmazók, megbuktatni szándékozó, főleg amerikai és nyugat-európai újságokban publikálók, baloldali politikusok sorába. Ezeknek az embereknek a világ legtermészetesebb dolga beleavatkozni Magyarország gazdasági és politikai dolgaiba. Az Európai Unió, ahelyett hogy tiltakozna az Egyesült Államok külügyminiszterének egyik tagállamát lekezelő beavatkozása ellen, csatlakozik a hajszához, és mint valami felettes hatóság, vizsgálatot tart a magyar Országgyűlés munkája felett. Az még érthető lenne, hogy bizonyos dolgokat egyeztetni kell az uniós szabványokkal, de Amerikának mikor adtunk felhatalmazást dolgaink bírálatára? A EU-ban a hatalomkoncentrációs szándékok kapnak lendületet egyre-másra, különösen a most elnöki pozícióba emelt Martin Schulz idején. Az Európai Parlament új elnöke régi ellensége mindennek ami nemzeti, elnöksége első napján Orbán-ellenes kirohanásában kijelentette, hogy a magyar belpolitika európai belügy. Értelemszerűen Strassbourgból irányítaná Magyarország belügyeit.

Amerikában bizonyára sajátos módon viszonyulnak más államok függetlenségéhez. Az amerikai politika a jelek szerint így fogalmazza meg más államok feletti ellenőrzési jogát: Európát a Szovjet-unióval együtt fegyveresen felszabadított-

ták. Megfelezték. Majd amikor a szovjet szövetségi védelmi rendszer összerogyott, Amerika nyugat-európai katonai szövetségi védelmi rendszere kiterjedt a felszabadult Kelet- Közép-Európára. A beavatkozás elfogadása ennek a védelmi szolgálatnak hálatelt elfogadása.

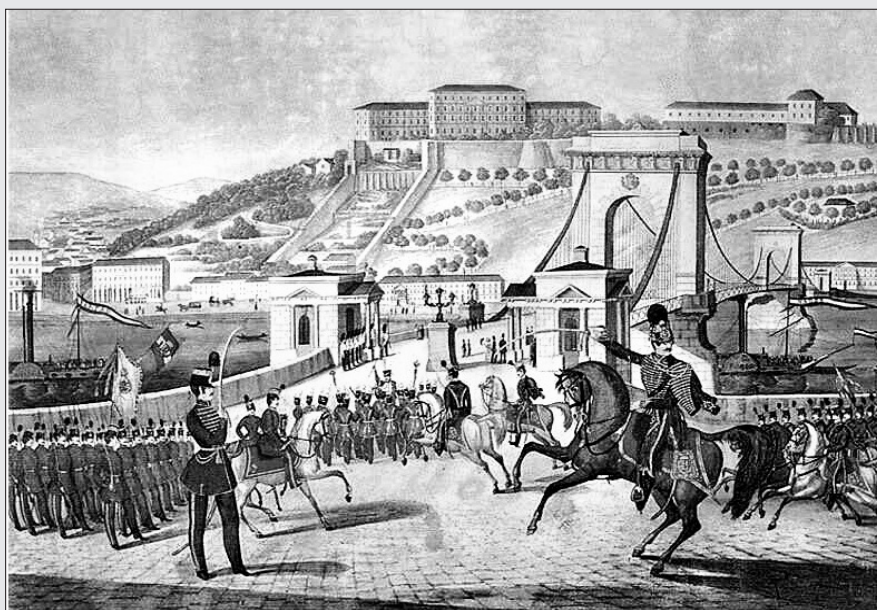
Amerika világrendező hatalom. Az amerikai militarizmus megdönthetetlen fegyveres erőt alkalmaz, támaszpontjai behálózják a földet. Módjában van olyan világrendet létrehozni, amilyent csak jónak lát. Jó lenne, ha olyat hozna létre, amit a föld minden jóra való országa jónak tekinthetne. Például, ha nem a fegyveres megoldást választaná a demokrácia érvényesítésére, ami iszonyatos összegeket emészt föl. Talán éppen ez a szupermilitarista szerep gerjeszti a gazdasági válságot, ami fokozatosan szegényíti el az eladósított, kamatfizető országokat. Ismert mondás, a hatalom korrupttá tesz, még több hatalom még korruptabbá

Sokféle embert, sokféle népet csak kollektív módon lehet kormányozni. A nemzetköziség eszméje elválaszthatatlan a kollektívizmustól. A kollektív cél bármely eszközt szentesít, üldözi az egyént és az egyéniséget. Idáig a kommunizmus produkálta a legszélsőségesebb kollektívizmust, de a liberalizmus mai szélsőséges változata is sodródik a kollektívizmus felé. Ezt az utat jelzi türelmetlensége a magyar politikai fejlemények iránt, melyek eltérnek a liberalizmus elveitől. Magyarország botrányosan olyan állami szerkezetet fogalmaz meg, ami tiszteli az ember hitbéli nemes érzéseit, nemzeti kultúráját és történelmi hagyományait.

Bizony, nagy események várhatók ebben az évben és a következőkben, hiszen tapasztalatból tudjuk, hogy a világ átrendezése éveket vesz igénybe. Az első világháború 1914-től 1945-ig, a második rácsatlakozva mai napig tart, már nem is számoljuk. Egyébként – Szerencsés Újévet!

Magyar Élet, 2012. január 26.

Jelen számunkat az 1848-49-es forradalommal kapcsolatos ábrákkal és a 19. század második felében készült, az épülő-szépülő magyar főváros korabeli képeivel díszítettük.

A pesti polgárőrség felvonulása a Lánchídnál – 1848.

Szász István Tas Naplójegyzetei

ANYAORSZÁGI LEVÉL ZAVARODOTTSÁGUNKRÓL

Az események zajlása meghaladja félelmeimet, reményeimet, képzeletemet. A világot sikerült tökéletesen átláthatatlanná tenni. Vagy mégsem? Döntsön erről az olvasó.

Kézenfekvő jelek készítenek magyarázatokra épelméjű és képzett szakembereket. Véleményüket azonban egybemosás képzelgő fantaszták összeesküvés-elméleteivel, s így lassan minden olyan kísérlet, amelyik a dolgok megvilágításra törekszik, gyanúba kerül, sőt mérlegelés nélkül maga is összeesküvés-elméletnek nyilvánítatik. Az ilyen módon keltett félelem pedig oda vezet, hogy akadályozója lesz a szabad gondolkodásnak, a kilátszó szögek, sőt kilógó lólábak láttán is befogja szemét az óvatos látó. Bár csak ne láttam volna! Mert ugye, ha már látta, lelkiismerete, közszereplői, tudói vagy egyszerűen csak értelmiségi önérzete ágál a hallgatás ellen. És bizony egyre több az olyan összeesküvés-elmélet, amelyik egyszerre csak hétköznapi hírré válik. Mondhatni megszokottá. A nemrégén még kimondhatatlan váratlanul közhelynek bizonyul.

Valahol vannak valakik. Ezt mindenki sejti, de magánbeszélgetésen kívül igen ritkán hallani. Tekintélyes emberek állítják, hogy ami történik, az spontán és nem gerjesztett. A forint elleni spekuláció sem más, mint megengedett és természetes pénzügyi, üzleti manőver, melyet a jelen világ teljes mértékben elfogad. Nekünk is szabad spekulálni, ha úgy tetszik. Csak éppen nem vagyunk spekulálni képes helyzetben, mi megmaradunk a spekulációk tárgyának.

Már évtizednél hosszabb tapasztalatunk van a láthatatlan erőnek lefeküdni hajlandó politizálásból. Eredményeit is ismerjük. Az okozók látszólag meglakoltak és történelmi vereséget szenvedtek, de a nyertesek mozgásterét az elődök által lerakott aknamező határozza meg. S ez nem csak arra érvényes, amit tehetnek, de még a kommunikációra is. Miközben ugyanis azt az „aknatáncot” járjuk, melyet külső követelések és belső követelők hada írta elő, már „nem elegáns hátramutogatni”. Hiszen „másfél év már eltelt”- mondják, s a magát oly hozzáértőnek képzelő foci-szurkolói gondolkodású választó ennyi idő után – külső körülmények ide vagy oda – már eredményeket akar látni. De szerinte ilyenek nincsenek.

Mert annak hangoztatása, hogy a válság ellenére még tal-

pon vagyunk, hogy az ellenfeleink által oly nagyon óhajtott bedöntésünkhöz onnan kívülről komoly erőfeszítéseket kell tenni, s még a belső szövetségesek – sarokba szorulva annál jobban vicsorgó – hada is kell hozzá nekik, hogy nézzenek körül s észleljék, mi folyik az egész kontinensen, - a sikerpropaganda gyanújába kevertetett.

Nagy hangon folyik az elégedetlenkedés, a követelődzés. Suttogni sem hallunk a türelemről és áldozatvállalásról a veszedelmet megelő HAZA érdekében. Közben a kereskedelem jelzi, hogy a karácsonyi forgalom jó, sőt meghaladja a tavalyit. Vajon van-e ennél érzékenyebb tesztelési módszer?

De lássuk a dolog visszaját is.

Vajon a zűrzavar, melyet a világban érzékelünk, s amely rányomja bélyegét egész életünkre, mennyire fokozódik itt benn a saját hibánkból? Mert kétségtelen, hogy ilyeneket is láthatunk jócskán, s bár nem szívesen ismerjük be, de tagadhatatlanul jelen vannak. Ha pedig szemünk előtt folynak hibás folyamatok, születnek szerintünk is előre hibásnak tartott döntések, melyeknek hibás volta hamarosan be is igazolódik, ha közvetlen környezetünkben látunk „saját hibák” mellett kibontakozó „saját bűnöket” is, akkor bizony könnyű nekikeseredni.

A laikus, de jó szándékú „nemzetben gondolkodó”, aki, ha kell, áldozatot is vállalna, egyre több kérdőjellel küzd. Egyelőre még megküzd ezekkel. De meddig? Meddig akkor, amikor még arról sem vagyunk meggyőződve, hogy egy ilyen kényszerű helyzetben helyes-e a saját hibákról hangosan beszélni, vagy éppen ilyenkor kell azokat a legszigorúbban számon kérni és kiküszöbölni?

Jók-e gazdaságpolitikusaink, külpolitikai mozgásterünket jól mérik-e fel, miért nincsenek az ellenszélben hajózáshoz nélkülözhetetlen szövetségeseink? Gondolnak-e arra illetékeseink, hogy a vaktában követelődzők információhiányával és az őket felhasználó bujtogatók felelőtlenségével felvegyék a harcot? Vannak-e B és C terveink a nehezen kiszámítható világtrendek közepette?

Korszakváltás előtt állunk, de ez hatalmas kockázatokat rejt magában. Benne van egy hatalmas megújulás lehetősége is, de a végső elsüllyedés is fenyegethet. És ez érvényes reánk, mint nemzetre, acsarkodó szomszédjainkra, Európára éppen úgy, mint az egész világra.

Egy dolog mindenképpen biztos. Nevetséges és szálnalmas saját nehézségeink kizárólagos és szűklátókörű emlegetése. Sokkal magasabbról kell a folyamatokat és lehetőségeket

Barabás Miklós:
A pesti Duna-part – 1843.

szemlélni. A vezető politikai erőnek pedig meg kell találnia annak módját, hogy a társadalom minél több tagja legyen képes felkapaszkodni erre a kilátóra.

Minden egyes létrajáróban egy jövőendő szavazót kell látni. És nem a steril hatalom megőrzése céljából, hanem egy nemzet megmaradása érdekében.

Leányfalu, 2011. december 5.

KÖZHelyES GONDOLATOK LÉLEKEMELŐ MENETELÉS UTÁN

Én nem sejthetem, hogy amikor ezek a sorok megjárják a szerkesztőség-, a nyomda- és a posta útvonalat, hol fog tartani a történet. Európa elrablására fog végre figyelni az Unió, vagy továbbra is Magyarország elrablásával lesz elfoglalva. Netán – a Nagy Gazda parancsára – utóbbival fogja takargatni, sőt elősegíteni az előbbi. Az emlékezetes Békemenet hatásáról sem tudhatok még sokat.

Ha Isten mindent megoldani képes hatalmában bízva felül tudok emelkedni az eseményeken, akkor, miként az Európa Parlament múlt heti szánalmas szereplése után, most is csak ezzel a jelzővel tudom illetni a magyarázkodásokat. Az olyanokat, hogy néhány tízezer, hogy az adófizetők pénzén, hogy egy milliárdos által bérelt buszoknak köszönhetően, hogy nem is Orbán mellett, hogy csupa öregek, hogy fizetett, és a többi. Tehát megpróbálok nem bosszankodni.

Eddig a pillanatnyi indulatok mezejéről és most lássuk azt, ami valójában történik velünk.

Úgy érzem, hogy az idő igazolta, amit két évtized alatt sokszor és tucatnyi újság meg folyóirat hasábjain leírtam, s ami több megfogalmazásban valahogy így szólt:

A globalizáció előnyeit roppant nehéz kiaknázni, nekünk eddigi tapasztalataink alapján inkább a hátrányaiból fog jutni. Európa számunkra az újgyarmatosítást szánta. A sajnos találóan gengszterváltásnak nevezett események – bár bizonyos értelemben követték a történelem természetes sodrát is, s ezért például 1956 szerepe nem elhanyagolható – a fegyverek nélkül megívott harmadik világháború békekötésének is nevezhetők. A békét két olyan hadakozó fél kötötte meg, melyeknek háttérhatalma egy és ugyanaz volt, és az alapimpulzusokat ő diktálta mindkét oldalon. Az eseményeket olykor hagyta spontán zajlani, de amikor kellett, mindenkor beavatkozott, hogy a neki megfelelő irányba terelje azokat.

A békekötés, akár az előzőek – például az a Trianoni –, csak fegyverszünetnek bizonyult. Ami pedig most elkezdődött, lehet, hogy egy újabb álcázott háború.

Ezek a háborúk és békék egy tudatosan irányított folyamat láncszemei. Mikor egy-egy mór elvégzi feladatát, elmehet. Jön a fegyverszünet és újabb mókák kerestetnek. Esetünkben a jól bevált és sokoldalú régi mór jelentkezett az új, az előbbivel homlokegyenest ellenkező feladatra is.

Európára az egész világgal együtt egy akol vár, ha csak nem volt hibás a számítása annak a kimondhatatlan és láthatatlan erőnek, amelyet – északi népek szent állataikkal kapcsolatos szokása szerint – csak úgy lehet nevezni, hogy AZ.

Napi életünk küzdelmei, örömei és csalódásai, haragunk forrása és megbocsátásaink, sikerélményeink és csalódásaink, felismeréseink és tévedéseink mind-mind, vagy remél-

jük, hogy szinte mind, ennek a nagy ránk kényszerített színjátéknak a részei. Akaratunk ellenére egy hatalmas színpad színészei vagyunk, s bár a szöveget néhol módosíthatjuk, sőt magunkénak hihetjük, mégis valahol tudják, hogyan kell kezelni az azt meghatározó gondolatainkat. Barátaink és ellenségeink is velünk egy hajóban vannak. Csak mindkét fél azt hiszi, hogy igaza van, és hogy a világ az ő elképzelése szerint lesz vagy lehetne jobb. A legkülönbébb repedések mentén lehetséges megosztás így könnyen létrehozható, s e módszer az egyik legsikeresebb eszköznek bizonyul megvezetésünkhöz.

Akkor hát minden mindegy, mindennek vége van? - kérdezheti az olvasó.

A válaszom határozott nem, s megismétlem, hogy miért. Ismétlem - újra mondom, ugyanis már sokszor és régen leírtam. Ismétlem, - mert így talán hihetőbb, talán elképzelhető, hogy józan paraszti ésszel is lehet gondolkodni.

Hogy egészen aktuális legyek, azzal kezdeném, hogy itt egy olyan szellemmel kell megküzdeni, amelynek jegyében a Concordia óceánjáró ezzel concordáns gondolkodású, azt a gondolkodásmódot képviselő gazdái a baleset után is tovább árulták a jegyeket a már régen a zátonyon pihenő s egyre jobban süllyedő hajóra. Valahogy így süllyedhet el az álvilág, a nemlétező pénz világa, a kimondhatatlan nevűek birodalma is. Túl nagy sebességgel és a számára veszélyes partközelségben szeli a habokat habozás nélkül.

Hogy visszatérjek önmagam idézéséhez, erre a tulajdonosságára figyelve, erre játszva reménykedtem abban, hogy lesz egyszer egy kormányunk, amelyik képes majd a mi kis bárkákat a főszodortól távol, a nekünk kedvező parti vizek közelében – és ha lehet velünk együtt haladó más kis bárkákkal egymást támogatva – vezetni az áramlat ellenében. Ezenközben szükséges lehet kísérleteket tenni a gyorsabb haladásra, de ha az áramlat túl erős, megint lassítani tanácsos. Csak így lehet időt nyerni. Ennyi talán sikerülhet. Több nem, mert ama büszke hajó sorsa általunk nem befolyásolható. Csak arra várhatunk, hogy végtelen elbizakodottságában, a biztos partokon integető övéinek kürtölni akarván zátonyra fut.

Amire várunk - veszedelmes. Amire várunk - áldozatokkal fog járni. De a veszteségeket talán némi előrelátással csökkenteni lehetne.

Röviden tehát: a globalizációt saját céljaira felhasználó AZ – önmagát fogja felfalni. És saját gyermekeit. Fel kell készülni arra, hogy ezzel megrázkódtatás jár, s ez még utána is sokáig érezhető lesz.

Miből gondolom, hogy ez így történhet?

Figyeljünk csupán arra, hogy nem foglalkoznak az alapvető és pontosan modellezett demográfiai igazságokkal, hogy nem törődnek a mindennapok tragédiáiban is igazolást nyelő környezetváltoztató emberi tevékenységekkel, hogy nem fordították meg az irányt a pénzügyi buborék veszedelmének felismerése után sem, és még mondhatnánk más példákat is.

Amit valaha – másokkal együtt – így mondogattam, nem sok figyelmet kapott. De vegyenek csak észre valamit: Mind ezt most leírva, az már-már közhelynek számít! És ez az, ami reményt keltő lehet.

Az a csodálatos menetelés, amelynek boldog részese lehettem, amelyet annyi torzítással táltak a világ számára, azt igazolta, hogy sok a józan ember, sokan látnak már át a szi-

tán, sokan reménykednek, hogy van a bárkának kormányosa, és sokan hiszik, hogy onnan felülről is vigyáznak Reá.

Közben haladunk, megtorpanunk, kövekhez verődünk, visszasodródunk és újrakezdjük a lapátolást. Lassan, emelt fővel, szövetségeseket keresve, a hibákat nyugodtan elemezve, a partról és a nagyhajóról bekiabálókát nem túlértékelve, de szemmel tartva, és főleg: törhetetlen hittel.

Tehetünk-e mást? Az ellenkezőjét nyolc éven át gyakorolták. Eredményeit megtapasztalhattuk. Átéltük. Túléltük. De még szenvedjük!

Leányfalu, 2012. január 23.

KÉRDEZEM

Újabb borzalmas órákat élhetett át az, aki magyar. Másodszor is gyaláztak ahol értek Európa templomában vagy ítélőszéke előtt és nem számítottak a tények. Tökéletesen mindegy volt, mi a valóság. Egy jól kivetített díszletről folyt a szó.

És ezt erősítette a „Hazából” kirendelt rágalom kommandó profi, általunk is fizetett és láthatóan jól felkészített amatőr csapata. A rendezés tökéletes volt.

Ezek az emberek pedig hazajönnek és a szemünkbe néznek. Ők olyan jogokat gyakoroltak, gyakorolhattak szabadon és gyakorolhatnak itthon is, amelyeket, ha igazat mondtak,

akkor nem gyakorolhatnának. Vagyis önmaguk cáfolataként fröcsöghettek a Haza ellen.

Eszembe jut a legnagyobb hatalmát féltékenyen és bármilyen védelmező nagy haza, most nem a fél életünk alatt megszokott eurázsiai, hanem ama tengeren túli. A fiatalokat kivéve sokan emlékezünk még egy bizottságra. Hasonló (de-hogy is hasonló, sokkal enyhébb) esetekben ez vizsgálta a hazájának – véleményük szerint – ártó személyeket. Úgy hívták, hogy Amerika Ellenes Tevékenységet Vizsgáló Bizottság. És ez ott és akkor nem volt a diktatúra bizonyítéka.

Mi történné, ha ad abszurdum nálunk is felállana egy ilyen ítélőszék?

Hát igen, ez esetünkben ad abszurdumként emlegethető csupán.

A hazugság apoteózisa ma Európa oltárát szentségteleníti meg, s miközben arról üvölt, hogy európai értékeket véd, azt akarja megsemmisíteni, aki ezeknek az értékeknek immáron talán egyedüli őreként menetel (már hányadszor), saját Európája megálmodott fantomképének védelmében.

A machbeti ködökbe burkolózó párkák pedig szórják jóslataikat és átkait. Az erdő azonban nem indul el. A mi lábunk is földbegyökerezett, s ha menetre szánjuk el magunkat, az mennyiségében alulértékelt, tartalmában meghamisított. A párkák el akarják hitetni még a többszázezer résztvevővel is, hogy ők antiszemitaül meneteltek. Hogy is van ez? Hallottuk ezt már 56-ról is. Ez a leghatékonyabb átokszó, mert annyira nem igaz, hogy magunk is beleborzongunk.

Azokról az időkről egyébként egy másik úgynevezett baloldali módszer is felbukkan emlékezetemben. A klasszikus történet, amikor is az ítélet már jó előre elkészült az azt szentesítő cél érdekében.

Magyarország a globalizmus oltárán önmagát feláldozó Európa által előírt számok teljesítésére kötelezte el magát. Ebben a szintén Európa által közel száz esztendeje reákvényszerített rokkantsága ellenére próbál élenjárni. Mások fittyet hánynak reá. És ki az, akit kárhoztatnak? Éppen az, aki teljesít! Ha ez a tény (melyet – nem elég drámaian – kettős mérce névvel nevezünk) nem elég valakinek a valódi célok leleplezéséhez, akkor az végzetesen rövidlátó. Akkor az nem érzékel, hogy itt az egész kettészakított ország együtt rohan a vesztébe, hogy itt az egész önmagából kiforgatott Európa halad a vég felé, hogy itt az emberiség létével játszadozó erők azok, amelyek egy valódi (vagy ki tudja megmondani, hogy nem éppen általuk mesterségesen generált) válság közepette a kis Magyarországgal vannak elfoglalva.

Kérdezem, MIÉRT?

Leányfalu, 2012. február 10.

SZIT AGYRÉM

Szagatott szirénahang lélegzetünk
Rikító csáb szirénhang vezette cél
Élesszem utánzó üvegtest hályoga
Mikroczipogás beszéd s gondolat
Éjszentes sötét a lelkekben
Néma huhogás hangtalan sikoly
Csodaváró tétlen akaratgubanc
Gordiuszi kardokat váró csomó
Alexander rég tájm bandáit megéneklő
Alexandriai tűzoltókat reklamáló
Teszetosz Tájgetosz szökevény
Könyvmolyok gyávasága
Harcra képtelenek kúrjeit figyeli
Ej uh nyem, aj em ef gályáztató
A leminősítő intézkedő
Jön
S mint dupla Rittberger leszúr
A tőzsdén máris
Négyet pörög a haszon Flip
A mű élet mű kor-sója
Pünkösdi próféta koporsója
Egy pillanatra megáll
S már hanyatlik is alá
Az úri zsúri zsúrján pedig „kúrtölik”
Fönícia örök dicsőségét.

Zene szól.

Szünet.

A jégkorszakot felújítják.

Leányfalu, 2011. december 19.

Rovatunkban válogatást közlünk a Magyarországot, annak kormányát, a teljes magyarságot ért és változatlan hevességgel zajló példátlan támadássorozatra reagáló dokumentumokból, majd a szerkesztő kommentárja olvasható a 14–15. oldalon.

Szentesi Zöldi László

Európáról, magyaroknak

Ha távol járunk a hazától, és valamennyire elfogulatlanul visszatekintünk, rendszerint valamifajta jobbító szándék morog bennünk. Ha más megvilágításból látjuk önmagunkat, és megtapasztaljuk, hogy másutt jobb, minőségibb, boldogabb a közösségi és egyéni élet, sokszor feltesszük a kérdést, miért is toporgunk még mindig egy helyben.

Ez a legrégebbi nemzeti sorskérdés. Egyidős azzal, hogy a magyarság hont foglalt Európa közepén. S ezt a kérdést alighanem minden valamirevaló magyar ember feltette már magának.

Az ember akkor is szereti a hazáját, ha már csak a lelkében pislákol, és ha a haza helyére lépő állam irányítói Haynauk, Rákosik, Gyurcsányok. Akit jó emberanyagból gyúrtak, és nem rabszolgamorállal éli az életét, még akkor is szereti a hazát, ha az ország, ahol született, számúzi osztályhelyzete, származása, gondolatai miatt.

Csak és kizárólag a rosszul működő állam lehet ellened, a bennünk élő haza sohasem.

A globális hatalom hadat üzent Magyarországnak, világos a képlet. Ha azt gondoljuk, azért, mert idegen fajták ácsingóznának az ősi magyar földre – hát, ez is egy válasz, higgyen benne, aki akar. Ha úgy okoskodunk, hogy az IMF és az unió oldalán az igazság, és pusztán annyi történik, hogy megrendszabályozzák egy kelet-európai kvázi demokrácia makacs, öntörvényű vezetőjét – nos, ez egy másik válasz lehet. Szerintem pedig azért emelkedtünk a globális társasjáték főszereplőjévé, azért indítottak egész pályás letámadást ellenünk a világlapok, mert Magyarország veszedelmes példa mások számára.

Magyarország 1990 óta egyre jobban belesüppedt abba a különös, kelet-közép-európai embertartási kísérletbe, amelyet a hidegháború végén nagyhatalmak írtak elő térségünk népei, országai számára. Ebben a rideg, érzéketlen, romlott vadkapitalizmusban a magyarság teljesen utat vesztett. Még felemás helyzetbe sem tudtuk magunkat feltornáztatni, mert a mi közösségi szervezettségünk, nemzeti és egyéni állapotunk, politikai, gazdasági érdekérvényesítési képességünk jócskán elmaradt a csehekétől, lengyelekétől, de a szlovákokétól, románokétól is.

Magyarországon rendszert váltottunk, de itt maradt nekünk a nemzetköziség legrosszabb rohamcsapata, amelyhez fogható a környező országokban sohasem garázdálkodott. A mostani, összeomlás-közel helyzet első és legfőbb okozója ez a lelketlen, hazát nem ismerő, országot, népet megvető társaság. Különböző pártok mögé bújva kísértettek és kísértenek ma is. Szolgalelkűségük, becselenségük, megvesztegethetőségük miatt mindig is az aktuális nagyhatalmi akarat leghűségesebb kiszolgálói lesznek. Itt maradnak, ahogyan mi is, sandán, gyanakodva méregetjük egymást az idők végezetéig vagy - legyünk realistábbak - még nagyon sokáig. Nem-

zetiek és nemzetietlenek. Sajnos, ismét forog a régi lemez. De mi mást mondhatnánk, amikor a magyar királyok nyakában idétlen táblák lógnak a Hősök terén? Vagy talán fordítsuk el a fejünket, amikor egy Gyurcsány Ferenc moralizálgat itt jóról, rosszról? Mit tegyünk, ha felzúg a feszítődés, mert egy talpalatnyi budapesti színházteremből kiutálták a nemzetköziséget?

Sorsunkon változtatni, a szorításon enyhíteni, levegőhöz jutni - a második Orbán-kormányt ezt a feladatot szabták példátlanul nagy, kétharmados felhatalmazással a magyar választók. Másfél év után kijelenthetjük: felemás az eredmény. Orbán Viktor bátorságát, a nemzeti szuverenitás erősítését célzó lépéseket, a törvények újragondolását sokan üdvözlötték, de már tavaly ősszel is látszott, hogy a tempó túl gyors, a döntések előkészítetlenek, a kormányzó erő nemzetközi tekintélye pedig egy hajszálnyival sem nagyobb, mint ellenzékben. Súlyosbította a helyzetet néhány rossz személyi döntés, a kormányzati struktúra bonyolultsága és az a körülmény, hogy az elmúlt húsz évben ilyen rövid idő alatt ekkora hatalomkoncentrációt még nem tapasztalt az ország - így aztán hatásosan kommunikálni sem lehetett. A mostani, súlyos helyzet kialakulásához tehát nyilvánvalóan kormányzati hibák is hozzájárultak.

A viták azonban legkevésbé a magyar kormány mulasztásairól szólnak. Itt már egész Magyarország ellen folyik a harc. Ha valaki rendszeresen olvassa a külföldi sajtót, néhány hete hűledezhet, hogy miféle penetráns magyarellenességet fújdogál tájainkra a nyugati szellő. Mondhatnánk, hadd fújdogáljon, de sajnos, az erő fogytán, a hit elillanóban, az emberek fásultak, rosszkedvűek. Ausztria kibírta a Haider miatti vádaskodást - de nekik könnyű volt, fejlett, szilárd társadalom, birkák milliói helyett öntudatos polgárokkal. Mi nem vagyunk Ausztria, de még Szerbia sem, ahol pedig háborús bűnösök korzóztak éveken át a belgrádi éjszakában, de a szerb ember mindig is tudta, hogy abból az Európából, amely már nem a politikát, hanem az életformát, a kultúrát és a nemzet önbecsülését teszi gúny tárgyává, nem kér. Az unió most Szerbia sorsára juttat bennünket. Európa szegénypadján ülünk, azzal a különbséggel, hogy semmit az égvilágon nem követtünk el mások ellen.

Olvasom a külföldi lapokat, és arra gondolok, hogy nem a magyar állammal - magával a nemzettel van bajuk. Ilyen gyűlölet, megvetés, lenézés nem foganhatna meg semmilyen koponyában, ha nem motoszkálnának ott vaskos előítéletek is. Most annyi történt, hogy Cohn-Benditek, Olli Rehnnek, Martin Schulzok, egyszerűen a rossz európaiak, akik csak szövegetelnek európai jogokról, de valójában európai jogokat sértenek, kapva kapnak az alkalmon, hogy az arcunkba kiáltsák, mit is gondolnak rólunk. Mindent gyűlölnék, amit mi szeretünk ebben az országban. Az őseink bátorságát, a saját jogunkat az önrendelkezéshez, a szülőföldet, a nyelvet, a vidéket, az emberi tartást és - szándékosan használok ezt a patinát, mára elillant kifejezést - a nemzet becsületét.

Ebben a helyzetben az egész nemzetnek fel kell sorakoznia Orbán Viktor és kormánya mögé. Teljesen mindegy, milyen hibákat, baklövéseket követett, követtek el, felesleges tépelődni, hogy egyik-másik munkatársát szívleljük vagy

sem. Minden felelősen gondolkodó magyar embernek meg kell értenie, hogy ha ez a kormány megbukik, és a miniszterelnököt nemzetközi praktikákkal leparancsolják a színről, a Fidesz-KDNP széthullik. Ha pedig széthullik, akkor egyetlen lépés választ el bennünket a szakadéktól, és abba mindannyian beleveszünk: fideszesek, szocialisták, jobbikosok, párt nélküliek, cinikusok és hősök, tettesek és áldozatok. Mindannyian ott heverünk majd a szakadék alján, mert ha már a szuverenitás alapjait is felszámolják, és ha nem a nemzet, hanem a globalizmus választ vezetőket, akkor az utolsónak már tényleg csak a villanyt kell leoltania. Illetve a selejt maradéknak marad a szép, új világ, amiről a liberális demokrácia bőszen barátai oly gyakran álmodnak. Zabáld meg a szemetet, bámuld a tévét guvadt szemekkel, családot ne alapíts, minek az, semmilyen értéket ne tisztelj, röhögcséelj, ha a hazáról kellene két értelmes szót szólnod, románozd le a székelyt, parasztozd le a vidékit, ha pedig valamilyen közéleti inger eljut zsugorított agyadig, csak szidd útszéli hangon a politikusokat, de mindenekelőtt fogyassz, csak fogyassz, amíg bele nem halsz...

A jelenlegi helyzetben nincs jobb, de még jó megoldás sem a polgári kormány utáni elképzelt helyzetre. Aki nem hiszi, nézzen rá a mostani ellenzékre, és egyszer, csak egyetlen egyszer képzelje el, hogy az ország miniszterelnökét Mesterházy Attilának, Vona Gábornak, Schiffer Andrásnak vagy valamilyen „független” szakértőnek hívják. És egyébként is: kormányváltásról legközelebb 2014-ben kellene csámcogni, ha jól értelmezem a demokrácia nevű, egyre rejtélyesebb kirakós játék szabályait.

Orbán Viktor törvényesen megválasztott demokratikus kormányának híveként több millió magyar ember nevében a következőt kérdezzük az intézmények Európájától: vajon

meggondolták-e, hogy Magyarország elszigetelésével a saját befektetéseiket is kockáztatják? Brüsszelből nyilvánvalóan nem tapintható, micsoda indulatok dúlnak a magyar társadalomban. Ha a mostani kormányt megpuccsolják, és az erőszak az utcán tombol majd, elsőként az élelmiszerláncokat, a bankokat, a külföldi tulajdonú boltokat gyűjtja fel a csőcselék. Ahogyan az egyébként a világ számos országában megessett már. És akkor a nemzetközi tőke nemcsak az extraprofitját veszíti el, hanem a húsz év alatt felhalmozott összes javakat infrastruktúrában, tudásban, tapasztalatban. Biztosan meg kell várni ezt a pillanatot? Miért gondolják az unióban, és miért hiszik itthon olyan sokan, hogy a szociális feszültség nem robbanhat máról holnapra?

Tisztelt olvasó, hadd zárjam egy személyes vallomással. A legkritikább esetben veszek részt demonstráción, egyszerűen azért, mert túl sűrű az életemben a politika, és ami idom marad, igyekszem a családra, a barátokra fordítani. Január 21-én mégis elmegyek a Hősök terére, beállok a Békemenetbe, mert ha otthon maradnék, egész életemben cinkos hallgatással vádolnám magamat.

Segíteni kell a hazának. Mi a hazától csak jót kaptunk egész életünkben, és amikor a győztes választás után hazának láttuk, hittük az államot, nem arra gondoltunk, hogy baj esetén elfutunk, meghátrálunk, feladjuk. Legyünk ott a Hősök terén nagyon sokan, ennél méltóbb választ nem adhatunk a globális hatalomnak és Magyarország ellenségeinek. Menjünk el, mert ha együtt leszünk, abból erőt meríthetünk hetekre, hónapokra. Azonkívül segítsünk egy kicsit a nagy világlapoknak, és csináljuk meg a másnapi címlapjukat... Hadd örüljenek a jó európaiak!

Magyar Hírlap Online, 2012. január 13.

Megdöböntő vélemény a magyar alaptörvényről

Jócskán eltér nyugati társaitól Magyarországról alkotott véleményében a Scotland on Sunday nevű skót lap, mely a „hagyományos értékek, a nemzeti öntudat és a szabadságtisztelet ékkövének” tartja a január elsején életbe lépett, sokat kritizált új alaptörvényt.

Bill Jamieson publicista szerint már a szokásos körök – EU, IMF, Hillary Clinton – szemforgatása is jelzi, hogy valaki a világban valami nagyot alkotott. A tartalom pedig bizonyítja a gyanút. „Nyugati nemzet régóta nem hozott létre ilyen feddhetetlen kulturális és szellemi tartalmú és lenyűgöző morális értékű dokumentumot” – vélekedik a szerzője. A „21. század erkölcsi sívtagában” megdöböntő lelet ez az „ékkő” – nem csoda hát, hogy Brüsszel és Washington el akarja pusztítani. Aki azonban ismeri a magyar történelmet, tudhatja, hogy ez „hiábavaló próbálkozás”.

A cikk megmagyarázza, mit jelent a

magyaroknak a kommunisták által kiképzett „köztársaság”, a Szent Korona, a Szent István óta tartó alkotmányos folytonosság. A legtöbb helyet azonban az egyes – a legtöbb sajtóorgánium gyakorlatával szemben pontosan idézett – szövegrészek méltatásának szenteli a szerző. A kereszténység mint fontos nemzetformáló erő elfogadása, a családok szerepének kiemelése, a jogrend nemzedékeken átívelő összefogásként való értékelése – mind olyan passzusok, melyek magasan az „üres uniós fecsegés” szintje fölött állnak.

Jamieson megemlíti Gyurcsány Ferenc kommunista kötődéseit, és elismerően nyilatkozik a kommunista rendszer bűnöseit elítélő részekről is. Megdöböntőnek nevezi, hogy abban a világban, melyben a kilencven éves náciakat oxigénsátorban hurcolják bíróság elé, felháborodást kelt, amikor a „vörös gyilkosokra” kerül a sor. A publicista

szerint az egész mögött a sokat emlegetett kettős mérce áll. „A jobboldal rémtetteket követ el, a baloldal legfeljebb hibákat” – jegyzi meg. A központi bankot szabályzó törvény elleni kritika is csupán azért ilyen erős, mert a kormány általa le akar számolni a „bónuszra jogosult osztályok” uralmával – olyan lépés ez, melyet a többi európai nemzet hiába követel vezetőitől.

Nem csupán ezért követendő példa a magyar alaptörvény, érvel Jamieson. Az erkölcsében megroppant, passzívításba sülyedt Európában „műhatatlan szükségünk van a lelki és szellemi megújulásra” – mondja ki a „nemes dokumentum”, mely a „kulturális és morális értékek” régóta várt ébredését jelzi.

„Egy magas kultúrájú nemzet visszaköveteli örökségét és függetlenségét – egész Európa példát vehetne tőlük” – írja a skót szerző.

(2012. január 15.)

Alábbi írás a neten állandó jelleggel kering, sokan olvasták, de olvasóink közül még többen bizonyára nem, ezért kihagyhatatlannak érezzük.

Egy francia gondolkodó írása hazánkról

Mindnyájan magyar hazafiak vagyunk! A magyarországi helyzet továbbra is lázban tart mindenkit, aki számít Párizsban: a nagy lelkeket, a szellem embereit, a metodista lelkipásztorokat és az emberbarát bankárokat. Tegnap este a Le Monde megint teljes egészében Orbán úr „antidemokratikus elhajlásainak”, „gyalázatos” alkotmányának és „szégyenletes” törvényeinek szentelte vezércikkének első részét. Magától értetődik, hogy szóba került Európa, a római szerződés szelleme, Monnet, Schumann és Brüsszel többi nagy elő-lelkiismerete. És – most az első alkalommal – még szankciókat is követeltek! Bizony: szankciókat, igaziakat, komolyakat, szigorúakat. El kell ismerni, hogy egy demokratikus választások után alakult kormány ellen szankciókat alkalmazni nem is olyan egyszerű dolog. De mit számít az. Végül is, qui bene amat, bene castigat - aki jól szeret, jól is büntet!

A vezércikk második felét olvasva értjük csak meg igazán, hogy mitől lett ennyire dühös a mi mondén krónikásunk: a magyar kormány gazdaságpolitikájától! „Egy furcsa nacionalista hitvallást követve, úgy tűnik, hogy Orbán úr elhatározta, hogy országa egyedül is ki tud lábalni az öt súlyosan érintő válságból. Visszautasítja, hogy teljesítse azokat a feltételeket, amelyekről az EU és az IMF függővé teszi az országnak nyújtandó segílyt.” Á vagy úgy! nem hajlandó eltérni ezeknek a frankfurti és New York-i uraknak diktátumait? Ugyanazokét, akik éppen most véreztették el Görögországot és most arra készülnek, hogy padlóra küldjék Olaszországot, Spanyolországot és Portugáliát? Értjük már! Az, hogy Orbán úr módszerei kicsit önkényesek, hogy kissé túl sokat foglalkozik a lobogó, a közrend és a vallás kérdéseivel, hogy csak mértékkel kedveli a Köztársaság szót, aminek egyébként éppen most tette ki a szűrét az alkotmányából, mindez csak hagyján! De az, hogy nem hajlandó hajbókolni Draghi úr és Lagarde asszony előtt, nem engedi, hogy ezek az eurokraták az orránál fogva vezessék, az már bűnös vakság jele. Kell-e még más bizonyíték arra, hogy Orbán úr egy proto-fasiszta? Nem hisz sem a központi bankok függetlenségében, sem a szabad versenyben, sem Van Rompuy úr intelligenciájában, sem Juncker úr becsületességében!

Egy olyan országról van szó, amelyik nagy többséggel megválasztja a nemzeti felemelkedés kormányát, annak reményében, hogy talán kikerülhet abból a válságból, amibe Európa süllyesztette, amelyik ugyancsak nagy többséggel támogat egy új alkotmányt, ahol a haza, becsület és történelem szavak visszanyerik jelentésüket, amelyik csak úgy mellékesen, egy nagyszerű ötlettől vezérelve, megszabadul a Köztársaság szótól és a „demokráciának” a sztálini korszakból örökölt színes üveggolyóitól, amely megvédi a nemzetközi pénzintézetekkel és Bruxelles gnómiájával szemben a jogait, állampolgárainak munkahelyeit, és gazdaságát. Mi is ez az ország a Le Monde, a Libération és a mi kiváló polgári

sajtónk véleménye szerint? Egy kvázi-diktatúra! S eközben Olaszországra és Görögországra mindenfajta választások nélkül, egyszerű kinevezéssel kényszerítenek rá új vezetőket, Goldman-Sachs alkalmazottait, közismert gazembereket, férges lelkű bankárokat, akik közül egyesek saját országuk tönkretételében működtek közre, és akiket most a piacok és ragadozók helyeztek oda smasszernek. Ezt minek tartja a Le Monde, a Libération és a velük hasonszórú sajtó? Szabad és demokratikus országoknak!

Olyannyira, hogy azt szeretnék, legyen ugyanígy Franciaországban is. Lionel Stoleru úr vajon nem jelentette-e ki jámborul a múlt héten a Le Monde hasábjain, hogy a „demokrácia képtelen olyan politikai vezetőket kitermelni és támogatni, akiknek elég bátorságuk lenne a népszerűtlen, de feltétlenül szükséges intézkedéseket meghozni.”? És hogy a hatalmat olyan „bátor emberek” kezébe kellene adni, mint Camdessus, Trichet, Pascal Lamy vagy Claude Béchir urak. Miért ne adnánk közvetlenül Parisot asszony kezébe a hatalmat? (A francia Vállalkozók Szövetségének elnöke- a szerk.)

Magyarország ma az ellenálló Európa a szimbóluma. A népek önrendelkezési jogának nevében teszi ezt, akárcsak alig több mint fél évszázada a szabad és büszke élethez való jog nevében. A magyar ellenzék tüntetései, melyeket médiánk oly bőkezűen közvetítenek újra és újra, valójában csak keveseket mozgósítanak. A budapesti utca emberének véleménye szerint főleg időseket, funkcionáriusokat és mindenekelőtt a régi kommunista rezsim híveit. Annak a rezsimnek híveit, amely csalással, hazugsággal, büntettekkel ragadta magához a hatalmat, amely betiltotta az alkotmányt és mindenfajta demokratikus megnyilvánulást, korlátozta a szakszervezetek működését; rendőrök, hóhérok és gyilkosok rezsimje, amely majdnem egy fél évszázadon keresztül egy véreskező Köztársaságot kényszerített rá Magyarországra.

E gyalázatos múlt emlékének ördögét akarják kiűzni magyar barátaink azáltal, hogy jóváhagynak egy alkotmányt, ami újra előtérbe helyezi identitásuk, nyelvük, területük, szabadságuk szimbólumait. Talán egy még távolabbi, de nem kevésbé kegyetlen múlt emlékéit is le szeretnék rázni: az 1920-as trianoni szerződését, amelyben a szövetséges hatalmak, és mindenekelőtt a laicista és republikánus Franciaország igyekezett megbüntetni és megalázní a katolikus és habsburgista Magyarországot, megfosztván azt területének és népességének kétharmadától.

Az európai unió, tudatlan politikusainak és a telhetetlen bankárokat kiszolgáló funkcionáriusainak csapatával úgy gondolja, hogy útját állhatja a nemzeti emlékezés és újjászülés eme folyamatának. Diktátumokról, büntetésekről és szankciókról álmodoznak. Jobb lenne, ha vigyáznának! Magyarország nem azért lett független a Szovjetuniótól, hogy egy másfajta, jobban álcázott, de nem kevésbé zsarnoki birodalom része legyen. Ellen fog állani, és ellenállása másokat is követésre sarkall majd. 1956-ban a francia nép, az akkori vezetőivel dacolva, spontánul támogatta a budapesti felkelőket. 1956 novemberének estéin a Párizsban összegyűltek emlékeztették a dunai mészárosok francia bűntársait, hogy jó lesz vigyázniuk. Mert Párizsban nem nagyon szeretik azokat, akik a szabad népeket bántalmazták. Ma este mindnyájan magyar hazafiak vagyunk!

Hubert de Marans

Egy pécsi értelmiségi gondolatai

1.

Hatalmas ütemben folynak országunk megmentésére a pénzügyi tárgyalások. A pánikhangulat széles körben terjed. Valójában nincs ok a reménytelenségre. Ha tábornok vagy, parancsodra várnak tisztjeid című könyvemben (180. és köv. oldal) leírtam az ilyen esetekben követhető taktikát, ami némi nyelési eséllyel is kecsegtet.

Van egy régi anekdota az egykori ügyvédről és a fiáról. Az idős ügyvéd elküldi maga helyett a fiát a polgári peres tárgyalásra. A fiú fülig érő szájjal jön haza és mondja apjának: megnyertem azt a pert, melyben te öt évig hadakoztál. Apja oktatólag mondja: leölted azt a tehenet, melyet én öt évig fejtem. Konkrét eset: Kínának olyan óriási összeggel tartoznak az amerikaiak, hogy bármelyik pillanatban meg tudnák fojtani őket. De mégsem teszik. Miért? Nem ölik le azt a tehenet, amelyet fejni is lehet.

A mi esetünk. Ha mi az adósság átütemezését kérnénk, tesszik, vagy nem tesszik, hitelezőink gondban lennének. Nagyon meg kellene gondolniuk, hogy mit tesznek, mert a nálunk lévő pénzüket elveszíthetik. Éppen ez a bajuk, meg a miénk is, hogy sok pénzük van nálunk. Mi lenne, ha széttárnánk karjainkat és azt mondanánk: Uraim, mit csináljuk, csak ezt tudjuk nyújtani. Összeveszünk magukat. Látnunk kell végre, hogy nem úriemberekkel van dolgunk. Bolond az az ember, aki tisztességtelen emberrel hadakozni tartozik, és lemond az eszköz megválasztásáról.

A tárgyaló felek eltérő hatalmi helyzete nem szünteti meg a kölcsönös függés létezését. Szemléltetően érzékeltetjük az alábbi példázattal, hogy még a legelesettebb is rendelkezik bizonyos hatalommal, ha felismeri a másik fél érdekei veszélyeztetésének lehetőségeit.

Képzeld el egy foglyot, aki magánzárkában van. Elvették tőle a cipőfűzőjét és a nadrágszíját, nehogy kárt tegyen magában. Éhes és sovány. Fel-alá csoszog a zárkában, egyik kezével tartva pantallóját. Egyszerre megüti orrát a Marlboro illata - ez a kedvenc márkája. Az ajtó résén keresztül látja, amint a folyosón álló magányos őr teleszívja tüdejét, majd elégedetten kifújja a füstöt. A cigaretta után kétségbeesett vágyában a fogoly tiszteletteljesen kopog az ajtón. Az őr odaporoszkál, és megvetően odaröffen:

- Mit akar?

- Szeretnék kapni egy cigarettát... amit ön szív: egy Marlborót.

Az őr tévesen úgy ítéli meg, hogy a fogolynak nincs hatalma, gúnyosan morog egyet és hátat fordít. A fogoly másképpen ítéli meg a helyzetet. Tudatában van a választás lehetőségeivel, hajlandó arra, hogy próbára tegye a feltételezéseit és kockázatot vállaljon. Így hát újból kopog, de már parancsolóan. Az őr egy füstfelhőt kifújva fordítja felé a fejét.

-Most meg mit akar?

- Kérem, hogy a következő harminc másodpercen belül adjon nekem egy cigarettát. Ha nem kapom meg, a betonfalba verem a fejem, és addig verem, amíg csupa vér nem leszek, és el nem veszítem az eszméletemet. Amikor majd a börtön vezetői felszednek a földről és magamhoz térítenek, megesküszöm, hogy maga tette. Nos, nem fognak hinni nekem, de gondoljon csak azokra a kihallgatásokra, amelyeken meg kell jelennie, a bizottságokra, amelyek előtt tanúskodnia kell. Gondoljon csak azokra a jelentésekre, amelyeket három példányban ki kell töltenie. Gondoljon csak bele azokba az adminisztrációs ügyekbe, amelyekbe belebonyolódik - mindez azért, mert nem volt hajlandó egy őska Marlborót adni. Csak egy cigarettát, és ígérem, többé nem háborgatom.

Átcsúsztat-e neki az őr egy cigarettát a keskeny ajtórésen?

Igen. Meggyújtja neki? Igen. Miért? Mert gyorsan elvégezte a helyzet „előny-hátrány” elemzését.

2.

Hillary Clinton külügyminiszter levelét olvasván és arra válaszolván tárgyalásunk tematikájaként a következőket javasolnám:

- Általános elvként és kiindulási alapként országaink egyenjogúságának kölcsönös elvként való elfogadását kérném.

- Megköszönném, hogy eljött hozzánk némi egyeztetésre, mert ha mi mentünk volna el hozzájuk - amire reményeink szerint sor kerül -, tiszteletben illett volna tartanunk a diplomáciai úriemberség szabályait, és néhány kérdés esetleges felvetését illetlennek tartottuk volna.

- Köszönetemet fejezném ki, hogy meghallgatná tanácsainkat, amelyek mindig a nemzetközi jog és a diplomáciai illendőség határain belül vannak.

Konkrét tárgyalási témáinkat a szigorúan vett amerikai törvényekre alapoznám:

- Elismerném a nemzetek életében a gazdasági rend kiemelkedő fontosságát, és szíves figyelmébe ajánlanám azt a töménytelen adósságukat, amely Kínával szemben rendezendő. Köztudott ugyanis, hogy az USA a világ legeladósodottabb országa, és annak békés rendezését országuk csak nagyobb áldozatok árán, a népességük demokratikus jogainak csorbításával tudja biztosítani. Ezt természetesen nem tekinteném utolsó figyelmeztetésnek!

- Az emberi jogok tekintetében felvetném embereknek évtizedeken keresztül tartó, bírói ítélet nélküli börtönben tartását, illetve annak megszüntetését. Felvetném a kínvallatás megszüntetését is, és nagyon diszkréten megkérném, hogy a halálbüntetéseket, a bírói ítéletek alapján történő kivégzéseket szíveskedjenek megszüntetni. Ez a jelenlegi gyakorlat egy kicsit snassz! Mindezt az igazságszolgáltatás függetlenségének jegyében mondanám.

- Felhívnam figyelmét arra a visszasságra és megakadályozását kérném annak, hogy a politikusokat, mint a vadgalambokat a nyílt terepen lelővöldözzék. Legyen az ellenzéki színes bőrű politikus vagy elnök illetve elnökhelyettes.

- A diplomáciai munkájuk minimumaként jelölném meg, hogy kellő bizonyítékok hiányában egyetlen országot sem illő, de nem is célszerű megtámadni, és emlékeztetném arra, hogy hadseregük és politikájuk az utolsó évtizedek valamennyi háborúját elvesztette. (Felsorolás talán szükségtelen.)

- Ami a választás tisztaságát illeti, mi csak elrettentésként olvassuk az amerikai választásokról szóló A piszkos kampány c. politikai tanácsadással szembe fordított közel ötszáz oldalas könyvet. (Harold Evans és Random House Kiadók), illetve Nixon és Kennedy választási csalásainak történetét.

- A sajtószabadságra mi is felfigyeltünk, ezért is törekszünk megvásárolni az idegen kézben lévő kétes hírértékű hazai újságokat. Már néhány amerikai is számításba vettünk. Egyébként a sajtószabadság illusztrálásaként megemlíteném, hogy következmények nélkül megjelenhetett az egyik vezető baloldali napilapban Teller Ede világhírű tudósak a korábbi véleményét megtagadó, a miniszterelnökhöz küldött elmarasztaló levele. Csak szépséghibája volt a levélnek, hogy bizonyítottan Teller Ede temetése után íródott.

- Ami a demokratikus hagyományokról és a kormány átláthatóságáról szóló megjegyzést illeti, mi erre jólneveltségünk okán, a vendég megbecsülését tiszteletben tartva nem térünk ki. Azt hiszem, hogy a történelem mélyebb tanulmányozása sem szükséges a kérdés megvilágításához. A mi történelmünk persze egy kicsit hosszabb.

Végül is tartjuk magunkat ahhoz a magyar bölcsességhez: „aki nem ad kalácsot, az ne is adjon tanácsot.”

H. I.

Óvatlan OVétlanítás

A Magyarország, a magyar kormány és legfőképpen az Orbán Viktor miniszterelnök elleni támadássorozat kritikus pontjához érkezett. Ezt talán a legegységesebben az Economist egyik írása fejezi ki, amely nemes egyszerűséggel így fogalmaz: „Mr. Orbán seems increasingly out of touch. His future will likely be decided not in the gilded corridors of the Hungarian parliament, but in Brussels and Washington DC.” Vagyis: Orbán Viktor a partvonalon kívülre került, sorsa nem a magyar parlamentben, hanem Brüsszelben és Washingtonban fog eldőlni.

Nos, ez valóban tiszta beszéd. A világ legtekintélyesebb globális orgánumainak egyike tehát világossá teszi, hogy – ha még bárkinek kételyei lettek volna ezzel kapcsolatban – a globális hatalmi rendszer számára tökéletesen érdektelen, hogy a magyar választó hogyan vélekedik Orbán Viktor sorsát illetően, mert az nem itt, hanem a birodalmi központokban dől el.

Minden rosszban van valami jó, s ebben a most kavargó „rosszban” az a jó, hogy legalább eloszlat minden illúziót a nyugatias demokrácia működési mechanizmusait illetően. Vagyis egyértelművé teszi, hogy a „demokrácia” csak addig „működik”, amíg az érintettek ugyanazt gondolják és akarják, amit a globális hatalmi központok. Probléma akkor van, ha véletlenül nem azt akarják, akkor viszont először figyelmeztetés van, aztán fegyelmezés, aztán, ha ez sem használ, akkor felszámolás. Orbán Viktor sorsa most éppen ebbe az irányba látszik fordulni.

Tegyük fel a kérdést, hogy miért! Válaszhoz úgy juthatunk, ha kicsit szélesebb történelmi horizonton próbáljuk megvizsgálni a kérdést. Orbán Viktor már a választások másnapján arról beszélt, hogy ami zajlik, az forradalom és szabadságharc, így az 1848-cal és 1956-tal való összevetés önként adódik. Mindkét esetben először azt hitte a magyarság, hogy egy új és jobb kormány megoldást hoz. Ám mindkét alkalommal kiderült, hogy a „rendszer” megváltoztatása nélkül az új kormány is tehetetlen. Amikor viszont nekiláttunk a rendszer átalakításának, forradalmunkat vérbe fojtotta és mindkét forradalom miniszterelnökét kivégeztette a birodalom. Annak ellenére, hogy mindkét személy, Batthyány Lajos és Nagy Imre egyaránt a birodalom leghűségesebb híve és kiszolgálója volt egész addigi élete során.

Van-e bátorságunk ezt a történelmi analógiát a mai helyzetre is alkalmazni? A politikai pályáját kezdő Orbán Viktor nemcsak egyszerűen a Nyugat globális birodalmának híve volt, de személyében a birodalom a „rendszerváltás” nevű pusztító konstrukciójának „csúcsfegyverét” vélte felfedezni. Globális véleményhatalmi rendszerével, a médiával az egekbe emelte, közép-európai politikai szupersztárt épített belőle. Ám 1993 őszén olyan drámai fordulat játszódott le, amely valójában a kiindulópontja a birodalom és Orbán Viktor közötti, ma már egyre pusztítóbb konfliktusnak. Hogy pontosan milyen lelki, erkölcsi és szellemi átalakulási folyamatok nyomán, azt soha nem fogjuk pontosan megtudni, de Orbán Viktor ettől kezdve újabb és újabb tanújelét adja annak, hogy – elismerve a birodalom létét és meghatározó szerepét – Magyarország számára a fennállónál kedvezőbb alkufeltételeket teremtenie.

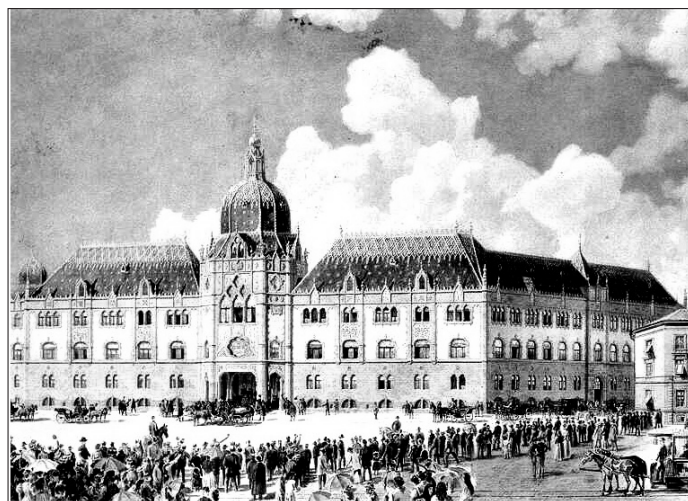
A fordulat már akkor, 1993-ban is kiváltotta a birodalom megtorló dühét, és ennek következtében az akkor még fölényesen vezető Fidesz a nyolc hónappal későbbi választásokon a parlamentbe alig bejutni képes politikai páriává vált. Orbán azonban anteuszi alkat, akit a görög mitológia szerint mindig legyőztek ugyan, de amint a földdel érintkezett, abból újabb spirituális energiákat nyerve felpattant, és folytatta a küzdelmet.

A birodalom 1998-ban ugyan nem akadályozta meg kormányra kerülését, de első kormányzásának tapasztalataiból okulva 2002-ben és 2006-ban már igen. Egyelőre nehéz pontosan meghatározni, hogy miért nem akadályozta meg 2010-es kétharmados győzelmét, de a fejlemények lassan kirajzolják ennek a körvonalait is. Feltehetőleg úgy gondolta, hogy a fényes győzelem valójában végzetes csapda Orbán Viktor számára. A globális pénzfegyverekkel vívott világháború ugyanis kritikus szakaszához érkezett. Mesterségesen keltett hisztériák segítségével bármelyik ország néhány hónap alatt romba dönthető. Úgy vélték tehát, hogy a játszma „csiki-csuki” jellegű lesz. Ha Orbán Viktor behódol, úgy az is kiváló a birodalom számára, mert anyagilag még inkább kifoszthatja az országot, és a behódolás tényével erkölcsileg kifoszthatja magát Orbán Viktort. Ha pedig hazáját védve ellenáll, az azért jó a birodalomnak, mert akkor végre megtorolhatja rajta minden eddigi sérelmét. És még egy táblát is akaszthat a nyakába a felirattal, így jár mindenki, aki a birodalommal dacolni mer. És Orbán az utóbbit választotta, ellenállt, és a birodalom megtorló dühe most megsemmisítéssel fenyegeti.

1848 és 1956 példája jelzi, hogy minden ilyen kísérlet valójában az egész világhatalmi status quo megbontását jelenti, így esélye csak akkor van, ha egyfelől a nép teljes egységet és eltökéltséget mutat, másfelől sikerül olyan új szövetségi rendszer létrejöttét elősegíteni, amely védelmet nyújt a birodalmi megtorlással szemben. Mindkét történelmi kísérletünk azért bukott el, mert nem tudta egyszerre mindkét feltevést teljesíteni. És most is vesztesre állunk. A globális hatalmi rend azonban veszélyesen instabil állapotban van, a helyzet rövid idő alatt is drámaian megváltozhat. És kiderülhet, hogy az óvatlan OVétlanítás kísérlete a birodalom részéről „több mint bűn, hiba” volt...

Bogár László

(Magyar Hírlap-online, 2012. január 28).

Az Iparművészeti Múzeum ünnepélyes megnyitása – 1896

Védekező kultúra

(Elemzők márciusi elemzője)

A jelen számunkban csokorba szedett elemző írások szóki-mondóak és lényegre törőek, további kommentárra t.k. nincs szükség, legfeljebb továbbgondolásra nemzetstratégiai és eszmei vonatkozásban. Nevezetesen és elsőként, hogy annak a politikai-gazdasági-eszmei tombolásnak, aminek honi és globális méretekben is immár hónapok óta tanúi vagyunk, milyen következményei lehetnek az új nemzetpolitikára, a nemzeti együttműködésre-egységre, a határon kívülre szorított magyarság korszakalkotó egyesítésére. Amiről szó sem esik semmilyen elemző írásban. Nyilván nem véletlenül, hiszen gyakorlati lépések formájában sem honi, sem EU- vagy euro-atlanti szinten nem vetődhet fel ezen eredmények megkérdőjelezése, még kevésbé szétzúzása. („Orbán lecsereíthatatlan szereplő” mondja Somogyi Zoltán - Népszabadság, 2012. február 2. És tegyük hozzá: műve is az.). Annál inkább találunk támadnivalót eszmei vonalon (amiről a továbbiakban írásom lényegében szól), és ami a nemzetközi elit (szenny) sajtóban olyan vélekedések formájában ölt testet, miszerint a fasiszta Orbán, a náci Magyarország a határon túli magyarság irányában is tett/tesz destruktív, antidemokratikus, nacionál-soviniszta, a status quo-t megkérdőjelező, felrúgó lépéseket. (Orbán tesz ilyet, Fico nem, és a Benes-dekrétumokról senki nem tud. Érthető, hiszen ellenségem ellensége a barátom.) Egyelőre (?) ezt a vér-nyomot tudomásom szerint nem követik tovább, nyilván belátva, hogy itt több (közismert) okból sem járhatnak sikerrel. Hazai vonatkozásban pedig elmondható, hogy nevezett vívmányok megkérdőjelezése a választójogi szempontok (kettős állampolgárok választójoga) miatt ugyan érdekében állana az ellenoldalnak, de a presztízsveszteség sokkal nagyobb lenne, mint az esetleges, bizonytalan mértékű nyereség, így hát hallgatnak róla.

Az viszont félelmetes (szerencsére csak elméleti) kérdés, hogy nemzeti kormányunk meggyengítése-félreállítása milyen káros következményekkel járhatna a szomszédok ordas-politikájával folytatott szakadatlan küzdelemben. Rágondolni is rossz, hogy a nagy nehezen javulató érdekvéonyesítő képességünk milyen veszteségeket szenvedne. A 2002. december 1-i koccintás jelképes és örök mementó, Göncz Kinga rettetes külügyminiszteri szerepléseire is emlékezni fogunk (pozitívumként legfeljebb frizurájának szlovák értékelésére), a „csúcsot” kétségkívül Gyurcsány „remekműve”, 2004. december 5-e jelentette, és ha eddig még bárkinek kételye lehetett a szoclib oldal „nemzeti elkötelezettségét” illetően, a választási vereségük utáni, bosszút lihegő nemzetközi hadjáratuk során most aztán kimutatják valódi mivoltukat, nevezetesen, hogy megátalkodott ellenségei a magyarságnak. (Emlékeztetnék Bokros Lajos, Göncz Kinga, vagy éppen Tabajdi Csaba EU parlamenti remekléseire). Realitásérzékükre jellemző, hogy mind ezen (rém)tetteik után kijelentik, lehetőséget látnak a kétharmados választási győzelemre, és mondják ezt alig egy héttel a magyar nemzet példátlan erejű, szent lázban fogant és lezajlott Békemenete után! Vagy nagyon is a valóság talaján állanak, tudni vélik azt, amit mi csak sejtünk, hogy a globális bosszorkánykonyhákban már leosztották a lapokat - természete-

sen buzgón sugalmazó kibickedésük mellett? Hátrányos megkülönböztetések sora, a kettős mérce rendszeres alkalmazása ezt látszik igazolni.

Eligazodnunk e labirintusban, kiutat találunk vagy csak remélnünk az általuk megszabott játéktérben, a gazdaságko(ó)r feltételei közepette, ebben az ember alatti és istentelen dimenzióban nem lehet. Ezért, habár mindannyian tisztában vagyunk a háttérben működő erők nagyon is anyagi természetével, az alábbiakban az ezekkel kölcsönös ok-okozati viszonyban álló, ezért megkerülhetetlen szellemi-erkölcsi vonatkozásokot kísérelem meg Ariadné fonalaként felhasználni.

Tájékozódásunkat segítheti, ha kellően odafigyelünk az EU urának némely elszólására, pl. arra a lassan közhelyszámba menőre, hogy nem annyira az új alaptörvényünk egyes paragrafusai, hanem annak egész szellemével van bajuk. Hogy értsük: azzal az alaptörvénnyel, amelynek szellemiségét annak preambuluma fejezi ki, és ami így kezdődik: *Isten, áldd meg a magyart!* (Emlékezzünk: ezt már egy éve expressis verbis a fejünkre olvasták!) És ami kimondja, hogy „*elismerjük a kereszténység nemzetmegtartó szerepét*” (amivel ez az Európa nem vállalt közösséget), „*valljuk, hogy az emberi lét alapja az emberi méltóság*” (és nem a pénz!), „*valljuk, hogy együttélésünk legfontosabb keretei a család és a nemzet, összetartozásunk alapvető értékei a hűség, a hit és a szeretet*” (és nem a gazdaság). És így tovább, a preambulum egyes kitételeit azóta is rágiák, ironizálják és mocskolják a honi és nemzetközi szoclib sajtóban. Dürer vagy az ifj. P. Brueghel apokaliptikus műveinek sátni figurái, vicsorgó agyari köszönnek vissza e szennyáradatból. De érdemes felidéznünk a Biblia mélyen emberi és a teremtetés, a természet törvényeinek mély ismeretéről tanúskodó egyik közismert képét, Szodoma és Gomora pusztulását, amikor is az Úr kénköves esővel pusztította el azt a közösséget, ahol etalonná vált a fajtalankodás. Ehhez kapcsolódóan pedig idéznék Stoffán Györgynek a minap a sepsiszentgyörgyi Európai Időben megjelent írásából: „*Ma pedig az UNESCO a fiatalok legalább 50 %-át akarja homokossá tenni - és ezt ki is mondják nyilvánosan! Isten, kereszt, hit mit sem számít. A keresztény templomokba beköltözik az iszlám pap, s lám, hiába volt minden harc a pogányok ellen, s kár volt Jenő herceg minden erőfeszítése Európa török alóli felszabadítása ügyében. A kereszténygyűlölet itt van, s ott van Egyiptomban, ahol a kopt testvéreinket ölik az arabok. S ölik majd Európában is a keresztényeket, csak idő kérdése... és persze a zsidókat is... Mert a kereszténygyűlölet nem békíti ki az iszlámot és a zsidókat, de mindenki mindenkinek az áldozata lesz, mert a zsidó nem érti meg: - jobb a keresztény Európában, egy keresztény Magyarországon zsidónak, mint egy iszlám Európában kereszténynek és zsidónak lenni.*”

Hát igen, így néz ki a gyakorlatban a multikulturalizmus, ill. annak meghirdetett vége. (A témát jómagam is igyekeztem saját szempontból körüljárni lapunk tavaly márciusi számában Dánná válásunk elkerülésének mikéntjeiről címen). Érdekes módon veti fel ismét e kérdést (is) a Népszabadság január 26-i számában Zsolt Péter szociológus Nem értjük c. írásában. Kilépve saját gondolat-és érzésvilágunkból érdemes ebbe betekintenünk, mert sok mindenre fény derül. A szerző látszólagos nagy megértéssel helyezi szembe az egymást úgymond nem értő két eszmei-politikai oldal téziseit, majd kibújjik a szög a zsákból és elítéli a „magyarokat”, a „Fidesz-kormány irányí-

tott demokráciáját”, amely „épp az Európa számára legfontosabb civilizációs vívmányokat vonja kétségbe. Innen nézve az EU minden aggodalma értelmet kaphat, minden hazánkra irányuló figyelme, a Barroso-levéltől a kötelezettségszegési eljárásokon keresztül egészen a pénzügyi fenyegetésekig.” És hogy melyek is ezek a civilizációs vívmányok, arra nézvést Zs. P. a következőket írja: „Az EU-s politikusok és a nyugati média nem érti a magyar kormányt, amiért nem veszi tudomásul, hogy áthágta azokat a civilizációs vívmányokat, melyek a demokráciában mindenkire nézve kötelező érvényűek: nem értik a parlamenti játékszabályok, a társadalmi egyeztetések, intézmények függetlenségének kiüresítését.”

Hát akkor lássuk csak. E „civilizációs vívmányoknak” keretét az EU-ban állítólag a multikulturalizmus adott, újabban viszont, ahogy ezt Zs. P.-től megtudjuk, éppen ennek a vége: „Ez alatt nem azt értette (az EU- K. P.) , hogy csak egy kultúra létezhet, a többségi keresztény, épp ellenkezőleg, sem az, sem pedig a kis feltörekvő bevándorolt kultúráknak nem lehet a továbbiakban előjogokat követelni”. Ez így igen szépen hangzik, de könyörgöm, ha egyik sem lesz meghatározó (a kereszténység, a krisztusi szeretet primátusát már nem is merem említeni), akkor nem tértünk-e vissza - elvben - a multikulturalizmus-hoz? Elvben, mondom (és ezek után ugyancsak szofizmának, fából vaskarikának tűnik az egész uni-multi játék), miközben a gyakorlatban ott vagyunk, amit Stóffán György felvázol. Magyarán: a nihilizmusnál, az anarchiánál, ahol ember embernek farkasa, és mindenki harcol mindenki ellen, kisebbségtartó szomszédjaink pedig azt tehetnek velünk, amit kedvük, érdekük, túlerejük diktál, az ököljog nevében. Nesze nektek civilizációs vívmányok! És nesze neked Európa!

„Valami nagyméretű folyamat kezdődött két-három évvel ezelőtt, aminek tetőzése felé halad a világ, és talán sejtelmünk sem lehet arról, hogy milyen kifejtetben tetőzik” - írja Csapó Endre jelen számunkban közölt elemzőjében. Nos, fentiek tükrében sok jót nem remélhetünk e kifejtettől, de féltve féltjük a tényleges, valódi, Európa által a világnak adott civilizációs vívmányokat, köztük a magyarság nagyjainak teljesítményeit Szent Istvántól és Hunyadi Jánostól Bolyai Jánoson át Liszt Ferencig és Bartók Béláig, melyek mind azt bizonyítják, hogy a nyugati kultúrkörhöz tartozunk, hogy számarányunkat és gazdasági súlyunkat messze meghaladó mértékben gazdagítottuk azt, hogy helyünk Európában van. Mindeközben - úgy tűnik - az EU szoclib urai és hangadói, a keresztény értékek tagadói nem veszik tudomásul, hogy bizonyos határokat áthágva az EU himnuszát, az Örömdát csúfolják meg, a „dies irae”-t, a harag napját idézik fel, a nyugati civilizációval és társadalmakkal haláltáncot járatnak, és a kölni dóm csúcsára kitűzik a félholdat. A tovább egységesülő, feltételezhetően a föderalizálódás felé tartó Európa számára nem mindegy tehát, hogy az értékeket hordozó nemzetállamok szellemiségét fogadja-e el, beépíti-e stratégiájába, vagy inkább e civilizációellenes, nihilista és erkölcstelen szellemiséget és következményes politikai gyakorlatot vállalja fel továbbra is. Lassan dönteni kell majd! Magyarország mindenestre feladta a leckét, ám a reakciók hisztérikusak, az Unióhoz méltatlanok, az értő hangok pedig erőtlenekek.

Nem tisztzem cáfolgatni a baloldali EU-s politikusoknak és médiának ezen, hazánkra vonatkozó, hisztérikus, a valóságtól

elrugaszkodott megállapításait, megteszik ezt a határon innen és túli magyar sajtó avatott munkásai naponta. Magam csupán arra a nem lényegtelen dologra hívnám fel a figyelmet, hogy a parlamenti játékszabályok, társadalmi egyeztetések, a társadalom által létrehozott intézmények, egyáltalán maga a demokrácia is sajátos termékei, végső soron csupán eszközei az emberi kultúrának, céljuk az, hogy e kultúra létezhesen, fennmaradjon, fejlődhesen. Ideális esetben megfelelő módon szolgálják ki az (egyaránt anyagi és szellemi) kulturális evolúciót, de soha nem válhatnak öncélúvá, legfőképpen pedig nem válhatnak egy közösség, nemzet haladásának, boldogulásának kerékkötőivé. Ha pedig e kultúra léte, fennmaradása, fejlődése úgy kívánja, akkor a kultúra alanyainak jogukban áll változtatni ezen eszközökön. Arról nem is szólva, hogy - mint esetünkben - éppen a többség, az egész nemzet érdekében és a többség képviselői által történnek meg a szükséges változtatások. Hát nem éppen ez a demokrácia? (Félreértés ne essék: nem a demokratikus berendezkedés alapelveinek felrúgásáról beszélek, és nem a több száz éve konszolidált demokráciáról, annál inkább egy sok vonatkozásában igazságtalan és megcsúfolt rendszerváltoztatás Magyarországról, melyet mindennek következményei máig hatóan gúzsba kötöttek és megaláztak. És éppen ezen próbál változtatni nemzeti kormányunk, ill. parlamenti többsége.) Az elfogult és ellenérdekelt „birodalom” viszont odaköti a szekeret a lovak elé, egy elvont u.n. „demokráciát”, (esetünkben és többek között) egy meghaladott alkotmányt tekint a legfőbb célnak, imádandó fétisnek, ami előtt le kell borulnunk és megtagadnunk önmagunkat, a Szent Korona jelképezte éltető gyökereinket, alapvető érdekeinket és értékeinket. Végső soron elmondhatjuk: az EU pillanatnyilag egy kifacsart, feje tetejére állított demokrácia-eszmény nevében csúfolja meg magát a demokráciát.

A dolgok mélyebb megértéséhez talán nem haszontalan idéznem a Nobel-díjas Konrad Lorenz megállapítását: „.....egy ember, önmagában véve, egyáltalán nem ember: teljes emberként kizárólag egy szellemi értelemben vett csoport tagjaként létezhet. A szellemi élet alapján véve individuum feletti élet; a szellemi közösség egyedi, konkrét megvalósulását nevezzük kultúrának.”

Nos, ennek fényében vegyük kézbe **Nemzeti hitvallásunkat** és gondoljuk végig annak tételeit. Bizony arra fogunk rádobbeni, hogy a magyarság szellemi, következőképpen fizikai léte is csak az ebben lefektetett eszmék, elvek, **hitvallások** mentén és csak az ezek szellemében történő összefogással tartható fenn, de egyértelmű az is, hogy e megállapítást ki lehet, és ki kell terjeszteni a szélesebb emberi közösségekre is. Mindaz, ami az évszázadok-évezredek alatt kialakult, ma nemzetnek mondott szellemi-lelki csoportok szétválását, az individuumnak a szabadság („demokrácia”) nevében történő abszolutizálását, az egyéni érdekek gátlástalan érvényesülését, ezzel az individuumfelettség tönkretételét célozza - kultúra-tehát emberellenes, ember voltunk romlását eredményezi. Fellépni, védekezni ellene nemcsak jogunk, de kötelességünk is. Mint annyiszor a történelemben, Magyarország ismét élen jár az európai értékek védelmében.

És mi máskor kell ezt leginkább kimondanunk, mint nagyszerű márciusi forradalmunk és szabadságharcunk évfordulóján és a feltámadás nagy ünnepének előestéjén!

K. P

Belső pluralizmusból külső pluralizmus avagy politikai sokszínűség egykor és most

A rendszerváltás időszakában hittünk még a politikai mítoszokban. A polgári szabadságjogok, a szabad sajtótól a lelkiismereti szabadságig, a politikai pluralizmus, a szabad piac olyan vágyott és fétisizált fogalmak voltak, hogy el sem tudtuk képzelni, hogy ezek együttes megvalósulása ne hozná el rövid idő alatt az állampolgári jólétet is. Hasonló ködkép övezte az európai normákat, melyekre előszeretettel hivatkoztunk, anélkül, hogy ismertük volna őket, és mindent, ami emberi, nemes, méltányos és igazságos, beleértettünk ezekbe.

Viszonylag hamar eljött a csalódás korszaka. Rá kellett jönni arra, hogy a sorsunk rendezésére alkalmas kötelező jellegű európai normák egyszerűen nem léteznek, s hogy abba a normarendszerbe, ami viszont létezik, a normaértelmezők- és alkalmazók farizeussága miatt a náci szellemű Benes dekrétumok beleférnek, de a messzemenően demokratikus magyar státustörvény, médiatörvény vagy Alaptörvény nem, hogy a liberális demokráciának nevezett társadalmi berendezkedés nem jár együtt a társadalmi igazságossággal és még kevésbé a jóléttel, hogy a magántulajdon szentségének örve alatt végrehajtott privatizáció és a szabadnak nevezett piac valójában a magyar érdekek iránt közömbös vagy ellenséges társadalmi csoportokat, az újkomprádorságot hozza helyzetbe.

A kilencvenes évek közepén még maga Boross Péter is arról írt, hogy a Kádár rendszer politikai elitje újrafogalmazta önmagát és az MSZP-SZDSZ koalíció lényegében a hajdani MSZMP-t képezi le, melyben az SZDSZ képviseli az Aczél-szárnyat. Arra is rámutatott akkor Boross (s persze más elemzők is, Boross Pétert csak azért említem, mert ő később egészen más hűrokat pengetett, nem véletlen, hogy még a 168 óra is készített vele PR-interjút), hogy ez a komprádor elit éppen úgy nem a nemzeti érdekeket képviseli, mint ahogy pár évvel korábban sem azt tette, mindössze a Szovjetunió összeomlása után új gazdát keresett magának és meg is találta azt az euroatlanti világ integrációs szervezeteiben és az Egyesült Államokban, illetve ezek háttérhatalmaiban.

Mindeközben az elszakított nemzetrészek azzal kellett szembesüljenek, hogy a Kárpát-medence peremnemzeteinek a kommunizmus ideje alatt is táplált sovinizmusa miatt nem lesz könnyű ésszerű kompromisszumot kötni a többségi elitekkel. Pedig meg lett volna hozzá az európai precedens, a többszintű autonómia s a józan önkorlátozás hajlandósága magyar részről, mármint a revízió kiiktatása a politikai célrendszerből. De a szlovák, a román és a szerb politikai elit célja nem a kölcsönösen előnyös kompromisszum keresése, hanem az adott ország magyar közösségének módszeres felmorzsolása volt.

Erdélyben a demokratikus mítoszok dacára egységes képviselőt épült ki, mely azonban a követendő politikai irányvonalat illetően messze nem volt egységes. A két szárny nem elsősorban ideológiai ellentétek mentén feszült egymásnak, hanem az elnyomó román hatalomhoz való viszony mentén. Azok, akik később a kormányzati szerepvállalás hívei lettek, s akik mindmáig a végrehajtó hatalom közelségében igyekeznek tartani a hajdani közös szervezetet, az RMDSZ-t, 1990-

ben kicsinyes háttéralkukban és a magyarság számára nem ritkán önfeladással járó nyilatkozatokban gondolkodtak, melyek jellemzően nem értek semmit. (Tipikus példa az a nyilatkozat, melyet Domokos Géza és Radu Cîmpeanu írt alá, mely magyar részről több önfeladó passzus mellett azt is rögzíti, hogy „A magyar nemzetiségű román állampolgárok, akiket a Romániai Magyar Demokrata Szövetség képvisel, nem kívánják Erdély valamely részének autonómiáját.” Mindezt az RMDSZ programalkotó kongresszusa előtt, cseppfolyós politikai helyzetben. A teljes szöveg megjelent a kolozsvári Szabadság 1990. március 23-i számában.)

A kollaboráns szárnyal szemben felsorakozó autonomisták célja az volt, hogy szervezeten belül hivatalos programmá tegyék egy olyan létkeret kialakítását, mely szavatolja az erdélyi magyarság hosszú távú megmaradását és gyarapodását annak szülőföldjén, majd hogy biztosítsák az egységes közös szervezetnek a jó irányba haladását. Az autonómia programba vétele 1993-ra sikerült is, viszont a szóban forgó év januárjában megtartott Brassói Kongresszuson koncepcionális síkú kiütéses győzelmet arató nemzeti-autonomista szárny ügyszeretettől, a közös szervezet iránti felelősségből nem indított jelöltet az elnökválasztáson, hanem átengedte a terepet Markó Bélának, akiről azt remélte, hogy a kollaboráns szárny bizalmának birtokában könnyebben fogja megvalósítani a kongresszus nemzetelvű önépítkezésre vonatkozó határozatait. Nos, nem így lett, kecskére bíztuk a káposztát, Markó Béla három év alatt nem teljesítette azokat a feladatokat (autonómia-státutumok, nemzeti kataszter, belső választás), melyek kizárólag a magyar politikai akarat függvényei voltak, s melyekre a kongresszus két éves határidőt szabott ki.

Időközben kiépült viszont az RMDSZ belső pluralizmusa, megalakultak a különböző ideológiák mentén az egyes politikai platformok, az ideológiailag és gazdaság-politikailag egyaránt baloldali Szociáldemokrata Tömörülés, a nemzeti-konzervatív Erdélyi Magyar Kezdeményezés, a nemzeti liberálisokat és kozmopolita liberálisokat egyaránt tömörítő Szabadelvű Kör, valamint a liberál-konzervatív Reform Tömörülés. (Nem a szavakkal játszunk: a szókapcsolat első tagja a jelzője a másodiknak, mely a tulajdonképpen eszmei besorolást jelöli. Konzervatív liberális, aki Tisza István, Apponyi Albert híve, liberál-konzervatív, aki alapvetően konzervatív, de világnézetébe liberális elemek is keverednek. A magyar politikatörténetben eme eszmekör talán legtipikusabb képviselője Bethlen István.) Jellemző az elnyomó hatalomhoz fűződő viszony mentén húzódó alapvető törésvonal erősségére, mely leginkább az 1867 utáni Magyarország politikai rendszerét idézi, amikor a kulcskérdés a pártstruktúra létrejöttében a közjogi kérdés volt (mutatis mutandis: a magyar szuverenitást korlátozó, elnyomó Habsburg hatalomhoz való viszony), hogy az RMDSZ két kongresszus közötti legfelső szervének, az SZKT tagjainak többsége nem csatlakozott az egyes platformok által létrehozott frakciókhoz. Vagy függetlenek maradtak, vagy álfrakciókat hoztak létre terüle-

ti, illetve egyéni szimpátia alapon. Az erdélyi politikatörténet tragikomikus mozzanata volt, amikor a többek között Borbély László nevével fémjelzett Magyar Demokrata Frakció (MDF), mely a kollaboráns szárny zászlóshajójának számított az SZKT-n belül, az MDF bukása és az MSZP-SZDSZ kormány megalakulása után Szociál-liberális Frakcióra változtatta nevét, majd a negatív visszajelzések alapján még nagyobb közmosolygást fakasztva visszatért az eredeti nevéhez.

A platformosdi túlélte a kormányzati szerepvállalást, s tulajdonképpen csak a 2003-as, Szatmárnémetiben megtartott kongresszus vetett neki véget, mely egyébként az RMDSZ történetének a brassói kongresszushoz hasonlóan jelentős eseménye volt, csak épp negatív értelemben. Ekkor vonták meg Tőkés Lászlótól a tiszteletbeli elnökséget a tisztség alapszabályszerű megszüntetésével, a szövetségi ihletettséggű alapszabályt eltolták a párt-alapszabályzatok irányába, és ekkor számolt le végleg, kongresszusi határozat formájában a szervezet a brassói programmal, az autonómiaelvű önépítkezéssel, melynek a nemzeti kataszter összeállítása és a saját belső népszámlálás alapján megtartott erdélyi magyar választás lett volna a legfontosabb eleme. A választások eredményének megfelelően állt volna össze a kétségbevonhatatlan legitimitású erdélyi magyar parlament. A Brassóban előirányzott általános, egyenlő, közvetlen és titkos belső választás helyett a 2003-as kongresszus részleges tisztújítást rendelt el a szervezeten belül, ahol nem az erdélyi magyarság szava, hanem a tagság, továbbá lehetővé tette a megyei szervezeteknek a kialakult helyi nomenklátúra önátmentését bármiféle elektoros játékkal, végül, de nem utolsó sorban semmiféle szerepet nem adott ebben a folyamatban a platformoknak, melyek azzal a céllal jöttek létre annak idején, hogy majd a belső választásokon a pártok szerepét fogják játszani az RMDSZ nemzeti önkormányzati keretein belül. Az autonomista ellenzék legjelentősebb szervezete, a Tőkés Lászlóhoz legközelebb álló platform, a Reform Tömörülés levonta az egyetlen lehetséges következtetést, megszüntette platformstátuszát a Szövetségen belül, és pártpolitikától független politikai mozgalommá alakult. Mozgalomként Csipkerózsika-álomba merült, de nem valószínű, hogy valaha valaki felébreszti, annál is inkább, hogy tagjai az RMDSZ-en kívül megalakult szervezetekben folytatták közösségépítő munkájukat. Megalakult ugyanis még azon frissiben a Magyar Polgári Szövetség, mint a választásokon indulni szándékozó, a kezdeti RMDSZ-hez hasonló civil szervezet, majd ennek a román hatalom általi, RMDSZ-bíztatásra történt elgáncsolását követően 2008-ban a Magyar Polgári Párt, majd az MPP-n belüli antidemokratikus viszonyok miatt 2003-ban létrejött civil szervezet, az Erdélyi Magyar Nemzeti Tanács a tavalyi év során életre hívta az Erdélyi Magyar Néppártot.

A keret szorításában hadd ugorjunk ismét közel tíz esztendőre: 2012-ben vagyunk, amikor már nem létezik az erdélyi magyar közéletet egységbe fonó intézményes keret (az e célra létrejött Erdélyi Magyar Egyeztető Fórumban, amit az RMDSZ és az EMNT hozott létre, egyrészt az MPP nem volt hajlandó részt venni, másrészt az RMDSZ szabályosan szabotálta az EMEF keretén belüli munkát, „szövetségesét” ismételtelen kész tények elé állította), viszont három párt néz kisebb-nagyobb gyanakvással és ellenszenvvel egymásra, miközben az idei évben választások lesznek.

Az Alkotmánybíróság alkotmányellenesnek ítélte az önkormányzati választások ősze, a parlamenti választások időpontjára való halasztását. Ebből következően, hacsak előre nem hozzák a parlamenti választásokat, akkor a magyarság számára a 2008-ashoz hasonlóan kedvező lesz az alkotmányjogi keret. Az önkormányzati választásokon megtörténhet az erőfelmérés, majd ennek alapján vagy lesz a parlamenti választások előtt valamiféle összefogás, vagy nem.

Ha nem lesz, az sem tragédia, a több mint húsz éves parlamenti jelenlét megítélésem szerint magyar szempontból többet ártott, mint használt, hiszen eszköze volt az erdélyi magyar elit „domesztikálásának”, lekenyerezésének, politikai vazallusi szerepbe kényszerítésének. Parlamenti jelenlét nélkül nem történhetett volna meg az autonómiaprogram de facto feladását jelentő kormányzati szerepvállalás, és vélhetően nem szakadt volna több részre az erdélyi magyar érdekvépviselet. A parlamentből való esetleges kiesés egyetlen számottevő s egyébként nem lebecsülendő kára a kollektív kudarcézés lehet.

Megoldást jelentene az Erdélyi Magyar Néppárt által javasolt etnikai arányosság elve, mely szerint a román parlamentben biztosítanak a népszámlálási adatok alapján a magyar helyeket, s a verseny eleve ezekre a helyekre irányulna. Ez egyik oldalról azt jelentené, hogy lemondunk arról a reménybeli pluszról, hogy mi jobban aktivizáljuk szavazóinkat mint a többség, viszont egyben azt is, hogy a román politikának sokkal kisebb hatása lenne a belmagyar konfliktusokra, s az RMDSZ-nek nem lehetne napjában háromszor a falra festeni a parlamentből való kiesés ördögét. Nem meglepő, hogy az ötletre az RMDSZ nem volt vevő.

Itt állunk most.

Az első megmértetés folyó év tavaszának végén vagy nyarának elején lesz.

Utána okosabbak leszünk, s onnan folytatjuk az esélylatolgatást.

Borbély Zsolt Attila

Magyar huszárok

A békés rebellisek

Karl-Peter Schwarz írása

in: Frankfurter Allgemeine Zeitung, 2011. szept. 8.

A Székelyföld Románia egyik része. Az emberek többsége ott magyarul beszél. Sokak figyelmét a politikai autonómia létrehozása köti le szeptemberben. Csíkszereda (Székelyföld) felé haladva, az első dolog, ami a látogatónak feltűnik, a helységnévtáblán szereplő román nyelvű felirat: Miercurea Ciuc. A magyar nyelvű Székelyföldre nagy súllyal nehezedik a mindenütt jelen lévő román hivatalos nyelv. Még az utak mentén is, ahol csak román nyelven közlik, hogy drum în lucru (útjavítás).

Ahogy közeledünk a Kárpátok hegláncához, azt gondolhatjuk, hogy ez a vidék nem sokban fog különbözni Románia nyugati részeitől, itt is román nyelvű többséget fogunk találni, mellékesen magyar nyelvű közösséggel is. De a látogatás csal. Hargita megye lakossága 85%-ban székelyekből tevődik össze, Kovászna megyében ez az arány 75%, míg Maros megyében pontosan 40%-ot tesz ki a székelység. A magyar nyelv itt az első helyen áll, mint kapcsolattartó, közvetítő eszköz szerepel. Nem kevés azoknak a székelyeknek a száma, akik gyengén vagy egyáltalán nem beszélnek a román nyelvet. – A lányaim már jobban beszélnek angolul – mondja Papp Előd –, ha Székelyföld megszerzi az autonómiát, gyermekeink rendre megtanulják a román nyelvet is. Mert akkor ezt idegen nyelvként fogják oktatni. Majdnem minden bajunkat megoldhatjuk – folytatta ő – egy dél-tiroli mintára létrehozott autonómia segítségével.

A csíkszeredai Papp Előd egyike az új Magyar Néppárt alapító tagjainak. Tavasszal a helyhatósági választásokon szeretnék megméretkezni. A Magyar Polgári Párt után ez a második politikai erő, amely a jelenlegi gyűjtőpárt, az RMDSZ politikájával szemben alternatívát jelent. Az RMDSZ már jó ideje nem képes a magyar kisebbséghez tartozók igényeit, elvárásait teljesíteni – mondja. Papp korábban Csíkszereda RMDSZ szervezetének vezetőségében, felelős beosztásban ténykedett. Aztán belátta, hogy az eddigi útját tovább nem folytathatja. 21 évvel a kommunizmus bukása után az autonómia megvalósításának folyamata még mindig kezdeti állapotában van. Az RMDSZ az autonómia kérdésében fékező magatartást tanúsít, ezzel a magatartásával igyekszik a bukaresti kormányban helyét megerősíteni. Az RMDSZ mint kormánytényező a romániai magyarság számára csak kisebb jelentőségű eredményeket ért el. A székelyek a katalánok példáját kívánják követni. Az autonómia ügyében eddig 228 alkalommal adtak be keresetet, de minden alkalommal elutasították azokat. Vajon miért nem lehetséges Romániában az, ami Spanyolországban már valóság?

Romániában az autonómia kerülendő, elítélendő, visszautasítandó kifejezés. Az 1,4 millió romániai magyar közül 700.000 a székely, ők egy zárt területen telepedtek meg. Csíkszereda távol esik Magyarországtól, Budapest messzebb van innen, mint Odessza. Az autonómia-törekvések miatt félnek a román politikai körök, veszélyeztetve látják az egységes román államot. Elképzelhető a román állam közepén egy pontosan 10.000 km² területen egy második magyar ál-

lam léte, amelynek területe négyszer nagyobb Luxemburgénál, körülbelül ugyanannyi lakossal?

A románok – mondja Papp – félelmükben a folyamatot minden lehetséges eszközzel akadályozzák, gáncsolják, pedig egy autonóm Székelyföld nem veszélyeztetné Románia biztonságát. Hargita és Kovászna megyék Románia legszegényebb vidékeihez tartoznak. Ez a helyzet rögtön orvosolható lenne, ha a székelyek adóbevételük 90%-át területük fejlesztésére használhatnák fel. Annak ellenére, hogy az európai ásványvíz-források 30%-a a székelyek földjén található, ez a hatalmas kincs mind a mai napig román állami monopólium. Ezt az óriási vagyont ajánlatos lenne minél előbb magánosítani, magánkézbe adni. A vidékfejlesztés, a falvak gyarapodása a mezőgazdaság, az idegenforgalom által, az infrastruktúra bővítése sokkal eredményesebb lenne az autonómia keretei között, mint ahogy azt a román központosított állam jelenleg lehetővé teszi.

A Magyar Néppárt vezetője az a Tőkés László, volt református püspök, aki az 1989-es temesvári kommunista ellenes felkelést kirobbantotta. Tőkés 2010 óta az Európai Parlament alelnöke. 2009-ben még az RMDSZ listáján szerepelt és így választották meg, ennek ellenére folyamatosan keményen bírálja a pártot. Papp Tőkést a mi patrónusunknak, pártfogónknak nevezi, aki nagy tekintélynek örvendő és nagy befolyással rendelkezik, mindezek ellenére a Magyar Párt tényleges vezetését nem fogja vállalni. Romániában pártot alapítani meglehetősen összetett feladat. Törvényes elismeréséhez és pártként való bejegyzéséhez egy erre szakosodott bukaresti bíróság döntése szükséges. Az RMDSZ minden tőle telhetőt megtett azért, hogy a Magyar Néppárt bírósági bejegyzését megakadályozza.

Röviddel nyár előtt nagy izgalmat váltott ki Székelyföld diplomáciai képviselőjének megnyitása Brüsszelben. A Tőkés által javasolt iroda megnyitása nagy feltűnést keltett. A román szocialisták ez ügyben azonnali visszalépést követeltek. Azzal érveltek, hogy Székelyföld mint fogalom nem is létezik.

Sokkal kevesebb figyelmet kapott egy olyan kezdeményezés, amely kézzelfogható, alapvető eredményeket hozott. Budapest támogatásával azokban a megyékben, ahol magyarok élnek, 27 „Demokrácia Központot” létesítettek, az ottani problémák megoldására. Lehetnek azok jogi kérdések is, amelyek megválaszolására, megoldására a Demokrácia Központok ingyenes jogi tanácsadást biztosítanak az érdeklődőknek. Jogászok igyekeznek eligazítást adni a kusza, szövvényes román szociális szabályozásban. Korábban az érdekeltek az RMDSZ irodákat keresték fel ügyes-bajos dolgaikkal, most egyre inkább a Tőkés-irodákat választják. A „Demokrácia Központok” lassanként egy párhuzamos struktúra szerepét veszik át, önállóan oldják meg a magyarsággal kapcsolatos feladatokat. A fentiek mellett a Demokrácia Központok veszik át és továbbítják a magyar állampolgárság megszerzéséhez szükséges kérelmeket, iratcsomókat. Az okiratok átnézése után a személyes kérelmeket Budapestre küldik. Bukarest morcosan bár, de hallgatólagosan eltűri az Orbán Viktor által kezdeményezett eljárást, amelynek eredménye a Kárpát-medence magyarságának magyar állampolgársághoz juttatása lesz. Az ügy előzménye, hogy a Moldvai Köztársaság románsága a bukaresti kormány intézkedései által jutott román állampolgársághoz. A magyarság Erdély

egész területén újjászületett, reneszánszát éli. Ezt a román-ság kezdi megszokni. Már nem tekintik szabálysértésnek, égbekiáltó bűnnek azt, ha a helyi magyarság megtartja nemzeti ünnepeit. A kolozsvári „Demokrácia Központ” egyik fiatal munkatársa fogalmazta meg az új nemzeti öntudatot: „Mi nem vagyunk nemzeti kisebbség, annál inkább nemzet, amely ősidők óta itt lakik. Ehhez pedig nem kérjük a román-ság beleegyezését.” Mégis egy autonóm régió létrehozása a románok egyetértése nélkül nem lehetséges.

Bakk Miklós kolozsvári politológus véleménye szerint a romániai magyarság autonómiája történelmileg terhelt. 1952-ben szovjet mintára hozták létre a Magyar Autonóm Tartományt, amely nemcsak a Székelyföldet foglalta magába, hanem két román többségű körzetet is. A Sztálin nevéhez kötődő terv lényege a nemzetiségek egymással szembeni kijátszása volt. Gyakorlatilag ez, a magyaroknak szánt autonómia nem váltotta be a hozzáfűzött reményeket. Azóta ezt az időszakot a román kommunista rendszer legsötétebb korszakaként emlegetik. 1968-ban Ceausescu visszaállította a régi megyerendszert. Bakk úgy véli, hogy az autonómiáért vívott küzdelem sikerülni fog, bizonyítani kell az autonómia pozitív fogalmát, tartalmát, példaként, referenciaként a nyugati sikeres autonómiákat kell felhozni. Ő megérti, hogyha Koszovó emlegetésekor a románok kellemetlenül és veszélyeztetve érzik magukat. Nem szabad figyelmen kívül hagyni azt a tényt, hogy az erdélyi magyarság célját kizárólag békés eszközökkel szeretné elérni. Egy székely UCK nem képzelhető el, és mint eszköz nem vállalható.

Miért van az, hogy ma Romániában alig találni németet és zsidót, a magyarság számának csökkenése pedig nem kapcsolható össze Ceausescu emberkereskedelmével? A Diktátor, a németeket és a zsidókat Bonnban és Tel-Avivnak kemény devizáért adta el, Budapestnek erre a célra nem voltak pénzeszközei. A magyar kisebbség felszámolására más eszközöket vetettek be: az erőszakos asszimilációt, a beolvasztást. Ceausescu 1978-ban azt állította, hogy a forradalom nyelve a dialektikus és történelmi materializmus, ennek pedig kifejezési eszköze a román nyelv.

A nemzeti kommunisták terve egészében nem valósult meg. A városok lakosságának összetétele azonban drámaian megváltozott a román bevándorlók által. A megyék határait önkényesen rajzolgatták át, az eredmény: a magyarság többségben csak Hargita és Kovászna megyében él. A többségben magyarok lakta Székelyföldön a bevándorlók száma még nem érte el a kritikus mértéket, az asszimiláció mint lehetőség azonban valós veszélyt jelenthet. A székelyek a román hatalom által történő sorozatos zaklatások hatására összezárták soraikat, erősödött a nemzeti összetartás, a kohézió, ellenálló képességük pedig növekedett.

A székelyek különböznek az erdélyi és a magyarországi magyaroktól, de egymást kölcsönösen támogatják, erősítik. A székelyek eredete nem tisztázott. Elfogadott, hogy a korai középkorban Magyarországból a határok védelmére Erdély keleti részére telepítették őket. Itt saját területet mondhattak magukénak, saját törvényeik szerint éltek hosszú időn át. A 14. századtól a székelyeket a szászok és magyarok mellett a „Natio” harmadik alkotó nemzetének ismerték el. Vezetőjük a székelyek grófja volt. A 16. században a török támadások következtében a magyar királyság széthullott, Erdély az oszmánoktól függő fejedelemség lett. Önállóságát 1699-ig

megtartotta, ekkor osztrák uralom alá került. 1867 elején az osztrák-magyar kiegyezés következtében egy hazában megvalósult az erdélyi magyarság egyesülése is. Ezzel megszűnt a székely önkormányzat is.

A transzilvanizmus jelentette az önállóságot az erdélyi magyarságnak, ez különbözteti meg őket határozottan a nyugatabbra élő magyaroktól. Ez archaizmust, konzervativizmust jelent, egyszerűen magyarabbat. A magyarországiak Habsburgokkal szembeni széleskörű szimpátiáját, rokonszenvét a székelyeknél nem lehet fellelni. Itt a Habsburgokhoz más képek társulnak, hozzájuk kapcsolódik a madéfalvi 1764. január 7-én történt vérengzés. Akkor az osztrák csapatok megszállták Madéfalvát, 200 fegyvertelen székelyt, valamint asszonyaikat és gyerekeiket gyilkolták meg, fegyverrel kísérelték megtörni az ellenállást amiatt, hogy az osztrákok az ősi jogokat semmibe vették. A székely rebelligé akkor válik, ha a kivívott jogaihoz nyúl. De sohasem lesz szélsőséges. A szélsőjobbhoz tartozó magyarországi Jobbik csoportosulás kísérletet tett arra, hogy lábát megvesse Erdélyben. Marosvásárhelyen nyitott irodáját ismételtelen be kellett zárnia a helyiek érdektelensége miatt. A székely autonómia-pártiaknak viszont jó kapcsolataik vannak az Orbán vezette Fidesszel, amely támogatást nyújt egy konzervatív nemzeti liberális part megalakításában. Ez a kapcsolat azóta erősödik, amióta a magyar belpolitika központjába a nemzeti elkötelezettség került. Jelenleg az idő az öt évvel ezelőtti, Sepsiszentgyörgyön megalakított Székely Nemzeti Tanácsnak kedvez. A Tanács ottani irodájában a hajdani Nagy-Magyarország térképe van kifüggesztve. Izsák Balázs elnök büszke a Székelyföld Autonóm Régió státútumára, alapszabályára. Ezt a státútumot 850.000 magyar számára dolgozták ki, és a magyarság 90%-ának támogatását élvez. [Izsák] Balázs is bírálja az RMDSZ-t, amely évek óta újabb és újabb alapszabályzatokat dolgozott ki, de ezekből elfogadtatni egyet sem sikerült. Bukarest – mondja ő – a székelyek kérését, követelését hosszú távon nem hagyhatja figyelmen kívül. Szerke Európában a decentralizációt helyezik előtérbe, ezt az irányvonalat, trendet kell hogy kövesse Románia is.

Fordította Szabó M. Attila

Karl-Peter Schwarz 1952-ben született az ausztriai Villachban. Történelem és romanisztikai tanulmányokat végzett Bécsben és Rómában. Újságírói pályájának kezdetén a az osztrák Die Presse napilap munkatársa (1982-1984), majd a Zeit im Bild szerkesztőségében és az Osztrák TV-nek (ORF) dolgozik. 1986-1990 között az ORF római tudósítója. 1990-1995 között a „Die Presse” prágai levelezője. 1996-2000 években a „Die Presse” főszerkesztője. 2000-től 10 éven át a Frankfurter Allgemeine prágai tudósítója. Jelenleg bécsi székhellyel politikai és gazdasági témakörben tudósításokat küld Csehországból, Szlovákiából, Romániából, Szlovéniából, Horvátországból, Montenegróból és Albániából. 1993-ban jelent meg tanulmánya Csehek és szlovákok. Egy békés szétválás hosszú útja címen.

A sajtóban számos írása jelent meg. TV-s dokumentumfilmek alkotója. Nős.

Marius Cosmeanu

Kelj fel Gyuri, kelj fel János!

Nem egy sütőlapát ropogós kenyérért, / Nem gabonakévéért, nem hold földekért, / Hanem a te holnapi tiszta égboltodért... folytatódhatna a székelyek számára érthető, megközelítő változatban Radu Gyr verssora.

A székelyek, becsületszavamra, semmiben sem különböznek a többi embertől, eszméik vannak nekik is. Nem tartoznak a földönkívüli lények közé, nem sorolhatók a kivesző félben lévő fajokhoz sem, akiket csak a hadseregben vagy a népművészeti termékek vásárán találhatsz fel. Nem lelhető fel bennük az Urmuz alakjait jellemző bizarrság. Ők a legmegszokottabb emberi lények csoportjához tartoznak: két kézzel, két lábbal, szemmel, orral, ajakkal és szájjal rendelkeznek, mint a többiek. A székelyek hozzánk hasonlóan születnek, felnőnek és meghalnak. Addig is élik napjaikat: dolgoznak, fizetik az adókat és illetékeket, jégkorongot játszanak, időnként összegyűlnek, néha leisszák magukat, keseregnek, választanak és szavaznak, és igen, néha himnuszt is énekelnek. Az övékét, a mienket, a világ magyarságáét, ahogy az éppen sorra kerül, ahogyan azt az idők parancsolják. Akármennyit kutakodnánk, nem vádolhatjuk őket azzal, hogy a kialakult helyzetért egyedül ők a felelősek. Ezt igazolja, hogy Bukarestben a nevük ma is „bozgor” ami hazátlant jelent. Budapesten románoknak nevezik őket, vagyis az elbánás mindkét részről ugyanaz. Ezek szerint nem hiszem, hogy életkörlményeik a románság számára valamilyen titkot vagy értetlent tartogatnának.

Utánanézzve, hogy az utóbbi időben mit írnak, mit gondolnak „székely kérdésben”, egy deja vu érzés tölt el: a történetek nagyon hasonlítanak Ceausescu Temesvárral kapcsolatos 1989. december 20-i reagálására, amikor is következetesen „temesvári huligánokat” emlegetett, vagy emlékeztetnek Ion Iliescu kitörésére 1990 tavaszán „az Egyetem téri csavargók” ellen. Hasonlóan az 1989 előtti időkhöz, most is felismerhetők a székelyek körében azok a mozgósító erők, amelyek akkor az elégedetlenkedőket egy táborba gyűjtötték.

Azon újságírók magatartása, akik igyekeznek báránybőrbe bújt székelyekről szóló hátborzongató történeteket ráncsózni, megegyezik két volt román elnök felfogásával, és hozzájuk hasonló mentális alapról indul. Mivel nem ismerik a kérdéssel kapcsolatos teljes valóságot, nem tudnak elfogadható magyarázatot adni a történetekre, ezért elutasítják az együttélés szabályait, és torkát szorongatnák annak, akiről írnak, vagy akiről beszélnek. Az eredmény pedig majdnem ugyanaz, mint Ceausescu és Iliescu ellenségeinek esetében. A közelmúlt történelme feljegyezte, hogy az első veszített, a második pedig időlegesen győzött, ennek ellenére az utókor számára ő is vesztes marad.

A jelenkor sajtója sem érzi igazán jól magát. Ez annak is köszönhető, hogy számára a téma megközelítése, értékelése és feldolgozása állandó, súlyos gondot jelent. Ami pedig a székelyeket, mint egyes újságírók első számú ellenségét illeti, körükben az autonómia szelének fuvallata érezhető. Ez a szél azonban erőteljesebb, mint mondjuk öt évvel ezelőtt. Nem tartozom azok közzé, akik az autonómia hallatán a fe-

jükhöz kapják kezüket – e gesztusnak léte vagy nemléte jelzésértékű, kifejezi egy társadalom érettségét és demokratizmusát. Úgy gondolom, hogy a székelyeknek jogukban áll elmondani bajaikat, bánatukat, eldönteni, mi a jobb nekik. Ez pedig történjen demokratikusan, az idevonatkozó játékszabályok betartásával.

Mint minden, a terrortól megszabadult kelet-európai kisebbség, az erdélyi magyarok is összeállították a céljaik eléréséhez elengedhetetlenül szükséges követeléseik jegyzékét. Ezek a célok, követelések különböznek a többi volt szocialista tömbben élt testvéreikétől. Az eltérés érthető, ezek a szomszéd népek jól-rosszul, de több jogot, engedményt mondhattak magukénak. A mi erdélyi magyarjaink az alapoknál kezdtek. Emlékezzenek csak, az elején utcaneveket, kétnyelvű táblákat kértek. Később magyar tannyelvű iskolákat, egyetemet követeltek. A román sajtó a történetekre szinte változatlanul, ugyanolyan hangnemben, indulatosan reagált.

A vitás kérdéseken túllépve sikerült enyhítő politikai megoldásokat találni. Jelenleg a viszály almáját az autonómia képezi. A sajtó ragaszkodik az eddigi ellenséges álláspontjához, képtelen tanulni a múlt eseményeiből, nem hajlandó megérteni és feldolgozni az irányzatokat, törekvéseket, és elébe menni azoknak. Csak akkor lesz egy normális sajtónk, amikor a magyarokról más hangnemben fognak írni és beszélni. Egy szó mint száz, a magyarok Románia teljes jogú állampolgárai, de ezt az apróságot csak nagy nehézséggel fedezheted fel a hazai médiában.

A székelyek elleni nemtelen támadások, nevetségességé tételük kiszámíthatatlan ellenhatást eredményez: erősíti a megtámadottak közösségi összetartozását, önbizalmát. Erősebbeknek, büszkébbeknek érzik ezáltal magukat. Az országban maradt románokkal ellentétben nekik vannak reményeik, követendő irányuk és eszményeik. Ezek az értékek, mint tudjuk, energiákat szabadítanak fel, a minőségen javítanak, buzdítanak. A székelyek túl vannak egy fejlődési folyamaton, ami két évtizede tart, így látják az alagút végét. Az elért eredményeknek tudatában vannak, érzik ezt azok is, akik józan ésszel követik és tisztán látják fejlődésük irányát. Az Avram Iancu ábrázoló bábnak nagy nyilvánosság előtti elégetése, vagy más hasonló kaliberű vagánykodások a médiának szánt hetvenkedéseknek foghatók fel. A felvetődő kérdések megoldásának alapját az üzleti, kereskedelmi és a társadalmi kapcsolatok képezik.

A székelyek sokkal jobban ismernek bennünket, románokat, mint ahogy azt az őket piszkáló újságírók képzelik. Tanultak tőlünk, ismerik gyenge pontjainkat, szokásainkat, jó tulajdonságainkat is. Az utolsó két évtized nagy eredménye a román társadalomban végbement változás (amelyről nagyon kevesen tesznek említést.) Ez pedig az erdélyi románság és magyarság mindennapi kapcsolatának minőségére, javulására vonatkozik. A társadalom, az emberi közösség, a közösségi tudat alakulása megelőzi a hírek szerkesztőit. Elgondolkodtat azonban, hogy a hitelét veszített román sajtó igyek-

szik igaznak tűnni, és mindenáron, akár erőszakkal hatni akar az egyszerű emberre. Az pedig érezze azt, hogy a róla terjesztett valótlanosság tulajdonképpen nyilvános dicséret. Valahogyan olyan helyzet alakult ki, mint amikor Vadim szócsöve, a Romania Mare a „fekete névjegyzéket” közölte, szinte büszke voltál, ha magadat a nevesítettek között láttad. Felesleges időfecsérlés, haszontalan erőpazarlás ezekkel a kérdésekkel foglalkozni, alapjában nincs nagyobb jelentősége a nyilvánosság számára, mint Irinel Columbean politikai szereplésének vagy a külvárosi zene – a manele – legújabb egyvelegének. Ezekkel elentétben, ha egy székely szellent egyet (bocsánatot kérek), abban a percben az újságíró vérgisértve felugrik, felfedezi magában a pitbull és a hazafi keverékét, és csörtetve harcra indul.

Az újságíró hivatása egyben kihívás is, ami azt jelenti, hogy ha tájékozódik és tájékoztat, azt csak valósághűen teheti. 1989 után a neten tízével, százával vannak jelen olyan linkek, cikkek, amelyeknek szerzői (van belőlük elég) „az erdélyi valóság” ismerőiként a magyarokról értekeznek. Ezek az írások az olvasóból ha élményt nem is, de mosolyt biztosan kiváltanak. A mai román sajtóban Bölöni Laci, Barabási Albert vagy Károlyi Béla románnak van elismerve, velük szemben Tőkés Lászlónak vagy a székely vezetőknek nem jár ez a titulus. Úgy néz ki, hogy a román sajtó a helyzettől függően csak angyalokat és démonokat ismer a magyarok között, vagy sokszor erre a felismerésre sem képes. Az ilyen címek mint: „A román edző, Boloni, rettenetes botrányt kavart Görögországban” – az újságírói tanszakon javallt téma kellene legyen. Vagy pedig vegyék a bátorságot és hasonlítsák össze a tekintélyes Popular Science nevű kiadványt román megfelelőivel: jurnalul.ro, protv.ro vagy a realitatea.net, hogy csak néhányat említek. Az összehasonlítás roppant sokat mond a román sajtó felületességéről, provincializmusáról és filozófiájáról. Engedelmelemmel megkérdezném: Barabási Albert-László mikor lett román? Nevetséges állítás. Ha azt állítanák, hogy Barabási Gheorghe Funar fia, ez lenne a fontos a híradásban? Vagy pedig az, hogy milyen eredményeket ért el? Ezek után felteszem a kérdést, hogy miért ingerült és felháborodott a hazai (román) sajtó, ha a franciák magukénak vallják Brancusi-t, Cioran-t, hogy Ionesco-t ne is említsem?

Jelen cikkem megírására a román jégkorong legutóbbi viszontagságairól íródott szövegek olvasása után határoztam el magam. Csak úgy mellékesen kérdelem, hogyan reagálna a román sajtó abban az esetben, ha a Románia és Moldávia curling [magyar megnevezése még nincs – a ford.] válogatott-

A Dohány utcai zsinagóga – 1890.

jainak mérkőzésén a besszaráb játékosok az „Ébredj román-t” (Desteapta-te romane) énekelnek. Ez annyira égbekiáltó lenne? A magyar himnusz úgy szól, hogy „Isten áldd meg a magyart!” nem pedig imigyen: „Isten áldd meg Magyarországot!”

Fordította: Szabó M. Attila (2012. febr. 1.)

Jegyzetek:

MARIUS COSMEANU 1967-ben született Marosvásárhelyen. A Monitorozó és Elemző Csoport szociológusa.

Urmuz, Demetru Demetrescu-Buzau román avantgard író álneve, született 1883. március 17-én Curtea de Arges-en meghalt 1923. november 23-án Bukarestben. Ő volt a román abszurd irodalom egyik úttörője. Őt tartják Eugen Ionesco elődjének.

Barabási Albert-László (Karcfalva, 1967. március 30.) fizikus, a Magyar Tudományos Akadémia külső tagja. Apja Barabási László történész, volt múzeumigazgató. Édesanyja, Katalin, magyar szakos tanárnő és gyermekszínházi rendező. Az erdélyi származású világhírű tudós az Indiana állambeli Notre Dame Egyetem professzora volt 2007-ig. Jelenleg Bostonban dolgozik a Northeastern Egyetemen és a Harvardon.

Bölöni László (Marosvásárhely, 1953. március 11. -) romániai magyar labdarúgó, edző, román és francia állampolgársággal. Gyermekkorát Dicsőszentmártonban töltötte. Labdarúgó pályafutását 1967-ben kezdte a városi Chimica Tarnaveni csapatban, ahol 1969-ig játszott. Tanulmányait a Marosvásárhelyi Orvosi és Gyógy-szerészeti Intézetben végezte, fogorvosi szakon. Román, belga és francia csapatok kiváló labdarúgója. Edzőként több országban megfordult.

Károlyi Béla 1942. szept. 13-án született Kolozsváron. Feleségével, Mártával (Székelyudvarhely, 1942. aug. 29. nagyszámú tornászlanynak készített fel a nagy versenyekre. Munkájuk eredménye: 15 világbajnok, 16 Európa bajnok, 6 USA bajnok. Leghíresebb tanítványuk Nadia Comaneci aki a világon először ért el tornászként 10,00 pontozást. 1981-ben telepedtek le az USA-ban. Ott az edzőpáros tovább növelte hírnevét. Jelenleg Texasban Houston közelében 800 ha területű birtokukon az amerikai tornásztehetségekkel foglalkoznak, itt van az amerikai tornászolimpikonok edzőtábor.

Juhos-Kiss János

Vonulás

Hunok, avarok, gótok, gepidák,
Besenyők, kunok, jászok vonultak
Velünk át az egyetemes történelmen.

Kemény izmok, nagy álmok lüktetnek
Még erős, még tiszta szívagyunkban.
Íjak süvitenek, dobognak ereinkben.

Csaba királyfi vágat fehér lován:
Ereszkednek lefelé az ég alján,
Nincs csatavesztés, elkeseredés,

Esőverés, villámlás, lélekrongálás,
Csak fényes szablyacsillanás,
Csillagölelés s ragyogás,

A halálos szorításon túl,
A végtelen kékségen túl,
Az örök vonuláson túl.

KOLOZSVÁRI JÓZSEF

„*Litteris et pietati sacrum*”, avagy: már ezt is ellopják?

Mioritikus tájainkon sok mindent loptak és lopnak. Loptak már házat, épületet, földet, iskolát és intézményt, templomot, iskolai felszerelést és bútort, pénzt és bankbetétet, könyvtárakat, alapítványokat, múzeumokat és még a Jóisten tudja, mi mindent. Legújabbban nemcsak vasúti síneket és elektromos huzalokat, az alig megépült autópályák út menti felszereléseit, ócskavasat és minden elmozdíthatót és elmozdíthatatlant lopnak, hanem államilag elismert intézmény történetét és jelmondatát is.

Teljesen véletlenül a napokban kezembe került a Református Kollégium Petőfi utcai épületét ma is bitorló román tannyelvű Gheorghe Sincai Líceum egyik levele, és

megdöbbenve vettem észre a levélpapír fejlécén használt jelmondatot:

„*Litteris et pietati sacrum*”. Hát már ezt is? Nem elég az épület, a nagyudvar, a felszerelés, az évszázadokon át a Református Kollégium által összegyűjtött szertári anyag bitorlása, ennek 450 éves történetét, valamint több mint kétszáz éves jelmondatát is ellopják? A jogtalan eltulajdonítás, nemcsak a jobb létre szenderült szocialista állam jellemzője, hanem Romániában napjainkban is büntetlenül alkalmazható gyakorlat?

Miért kell a Sincai-líceumnak jelmondat? Hát hogy legyen, mert ugyebár az neki nincs. Újat kitalálni viszont nagyon megerőltető dolog. Túlságosan igénybe veszi az agyat. És minek gondolkozni, a jelmondat itt van készen, hiszen már kétszázöt esztendeje kitalálták a magyar református atyafiak. Vegyük el, legyen a mienk, ha kollégiumuk épületét és felszerelését mi használjuk, használjuk iskolájuk történetét és jelmondatát is – gondolják a fent említett líceum korifeusai.

„*Litteris et pietati sacrum*” („A tudománynak és a kegyességnek szentélye”) – írták fel őseink a jelmondatot a **Kolozsvári Református Kollégium** (kiemelés a szerk.-től) 1801-ben elkészült épületének, az ókollégiumnak a Farkas utcai homlokzatára. Az 1798-ban tűzvészben elpusztult régi kollégiumi épület helyére, kissé nyugati irányban eltolva felépített, akkor új iskola az Erdélyi Református Egyházkerület pénzéből, a kolduló diákok által összegyűjtött adományokból, az erdélyi és magyarországi reformátusok és nem reformátusok adományaiból épült fel. És amikor ez az épület már szűknek bizonyult, akkor építtette fel a Református Egyház ugyancsak adományokból és a kollégium terhére felvett bankkölcsönökből a Bethlen Gábor fejedelem által még 1622-ben a reformátusoknak adományozott, a templom melletti nagy kiterjedésű telken, a Petőfi utcára néző újkollégium épületét. Ennek kapubejárata fölé szintén a „*Litteris et pietati sacrum*” jelmondatot írták fel eleink 1902-ben, mintegy jelezve, hogy a két épület és a kettőt összekötő terület együvé tartozik és egymástól elválaszthatatlan. Folytatták rendületlenül mindkét épületben az 1557-ben még az óvári létesítményben elkezdett, magyar református szellemű oktatást 1948-ig, amikor mindent egyetlen tollvonással elvettek, elloptak az akkori állami szervek.

A Kolozsvári Református Kollégium – alapításától az államosításig – az Erdélyi Református Egyházkerület tulajdona volt, hiszen 1622-ben Bethlen Gábor fejedelem a refor-

mátus egyháznak adományozta a Farkas utcai templomot és a templom melletti területet.

A tulajdonos attól kezdve 1948-ig, az államosításig nem változott. (A tulajdonjog megállapítása fölöttébb egyszerű volna, hiszen a 177/1948. sz. Hivatalos Közlönyben megjelent 176/1948. sz. államosítási dekrétumban felsorolt államosított felekezeti és magániskolák sorában a 6336. oldalon olvasható: „Kogalniceanu utca 16. sz. alatti református fiúgimnázium, a református egyház tulajdona, teljes vagyonával a napi leltár szerint”, s a napi leltárban a Petőfi utcai épület is fel kell legyen sorolva).

Az államosítás után, 1959-ig tisztán magyar tannyelvű iskola működött az elvett épületekben, előbb 2. sz. Magyar Tannyelvű Líceum, majd Ady Endre Magyar Tannyelvű Líceum néven. Azután a magyar és román iskolák egyesítésének ürügyével román tannyelvű osztályokat telepítettek a Petőfi és a Farkas utcai épületbe, az iskola nevét Ady–Sincai-ra változtatták. A román tannyelvű osztályok számát egyre gyarapították a magyar tannyelvű osztályok számának csökkentésével egyidőben, egészen addig, amíg az utolsó magyar tannyelvű osztályt is megszüntették, az iskola nevéből Ady Endre nevét „kifelejtették”, és lett belőle Liceul Teoretic Gheorghe Sincai. Ez a Kolozsvári Református Kollégium és magyar tannyelvű utódiskolájának igaz története, dokumentumokkal bizonyíthatóan, nagyon röviden felvázolva.

Ezekkel a tényekkel szemben mit tesz a Sincai-líceum? Egy magát történésznek nevező valakivel írat egy olyan iskolatörténetet, amelyben megkísérli a Református Kollégium történetét a maga történetének beállítani, és így 450 éves történetet fabrikálni magának. Mert aki ilyen történetet szeretne, és ilyen neki nincs, az vagy ír, vagy írat, vagy lop magának történetet.

A líceum honlapján, valamint az -es évkönyvében és az azt követőkben is Scurt istoric al liceului (A líceum rövid története) cím alatt bizonyos Vasile Lechintan elképesztő valótárságokat ír ennek az iskolának a történetéről. Mert ugye, gondolja ő történészként, ha a Református Kollégium elorzott épületeit és felszerelését használja a Sincai, akkor joga van a történetét is magának tekinteni.

Elöljáróban szögezzük le, hogy 1919 előtt Kolozsváron sem állami, sem felekezeti (görög katolikus vagy görög keleti) román tannyelvű középiskola tudomásom szerint nem működött (a mai George Baritiu román tannyelvű középiskola például honlapján úgy határozza meg magát, mint a legrégebbi kolozsvári román tannyelvű középiskolát, 1919. október 19-i létesítéssel). A ma Kolozsváron működő egyik román tannyelvű középiskolának sincs tehát 1919 előtti története. Egyes épületeknek, amelyekben most román tan-

nyelvű iskolák tevékenykednek, visszanyúlik ugyan a történetük 1919 előtti időkre, de ez nem esik egybe az iskolák történetével, a kettőt összemosni nem lehet.

Lechintan úr szerint a Gheorghe Sincal román tannyelvű középiskola olyan rég létezik, hogy „kezdetei elvesznek az idők homályában és történetét Kolozsvár városának történetével fonja össze” (idézem eredetiben: „Liceul Gheorghe Sincal, ale carui inceputuri se pierd in negura timpului, isi impleteste istoria cu cea a orasului Cluj”). Ha Lechintan úr „az idők homályában elvesző” időpontnak tekinti az 1959-es esztendő, akkor még talán igaza is lehet. De szándékosan elhallgatja, hogy a Sincal-líceum 1959-ben alakult meg, amikor az 1948-ban államosított Református Kollégium örökébe lépő, eleinte 2. sz. Magyar Tannyelvű Líceum, majd Ady Endre Magyar Tannyelvű Líceum nevet viselő iskolát román–magyar tannyelvű vegyes iskolává alakították át erőszakkal, hatalmi rendelettel Ady–Sincal néven. Ekkor találkoztunk itt először a Sincal névvel.

A Sincal-iskola „történetét” (1948-ig tulajdonképpen a Református Kollégium történetét) rengeteg hibával és valótlan állításokkal írja le a szerző. El nem tudom képzelni, hogyan sikerülhetett neki harminchat sorba ennyi valótlanságot összesűriteni. A sok téves adat mellett a történetet fantáziája és saját (vagy mások) vágyai szerint bonyolítja. Azt állítja ugyanis, miután a Református Kollégium történetét a Sincal történeteként ismerteti, hogy a Református Kollégium között Constantin Angelescu néven román tannyelvű líceum-má alakult át, majd 1945-ben 2-es számú Román Líceum lett belőle, amely azután egyesült az Inochentie Micu-Klein Líceummal. Hogy mindenki eredetiben megismerhesse, ide másolom a szerző román szövegét: „In paralel cu liceul reformat functionau o scoala primara, o scoala civila de fete si cursul comercial pentru fete, iar intre anii scoala devine liceul romanesc Constantin Angelescu. Devenit in 1945 Liceul Roman nr. 2 de baieti, fuziunea cu Liceul Inochentie Micu-Klein, inaugurarea festiva avind loc in prezenta episcopului Iuliu Hossu.” A fentebb közölt román szöveg nem a Református Kollégium történetére vagy a Sincal-líceum 1959-től kezdődő történetére, hanem az Angelescu román gimnázium történetére vonatkozik.

A Constantin Angelescu román gimnáziumnak az égdalta világon semmi köze a Református Kollégiumhoz. Ilyen nevű román tannyelvű gimnázium működött között a Király (ma Bratianu) utca 22. szám alatti épületben, sokan emlékezünk még rá. Ez valóban egyesülhetett egy másik román iskolával 1945-ben, és válhatott 2-es számú román tannyelvű fiúiskolává. De mi köze ennek a Református Kollégiumhoz? A szerző szándékosan vagy abszolút tudatlanságból kódósít. Mit akar ezzel elérni?

Netalán megkísérli hazugságokkal bizonyítani, hogy 1948-ban az államosításkor a Református Kollégium már nem is volt a református egyházé? Ezek szerint jómagam és sok ezer iskolatársam, akik között a Református Kollégium padjait koptattuk, nem is voltunk a kollégium tanítványai, hanem az Angelescu gimnáziumé, majd a 2-es számú román tannyelvű líceumé? Netalán az akkor nem létező Sincal-líceumé? Ezt akarja velünk, református kollégiumi öregdiákokkal, az akkori idők még élő tanúival megetetni? S az közötti időszakban a 2. sz. Magyar Fiúlíceum és Ady Endre Magyar Tannyelvű Líceum egykori tanítványaival elhitetni, hogy ők a 2. sz. Román Líceumban tanultak? Vagy az általam több mint tízévnnyi kutatómunka után ugyancsak *Litteris et pietati sacrum* címmel megírt háromkötetes munka nem is a kollégium

történetének, hanem a Sincal-líceum vagy az Angelescu-gimnázium történetének eseményeit taglalja? Nahát, hogy mit meg nem ér az ember, ha sokáig él! De lényegében nem is minket, hanem a román közvéleményt igyekszik bizonyos meghatározott céllal megtéveszteni a rövid iskolatörténet szerzője.

A Sincal-líceum mai diákjai és azok szülei, avagy mások, akik az évkönyvükben megjelent „iskolatörténetet” vagy a Sincal honlapját olvassák, bizonyára el is hiszik a képtelen állításokat, zagyvaságokat, hiszen a valódi információkkal nem rendelkeznek.

Az állami levéltárban, az Akadémiai Könyvtárban, az Erdélyi Református Egyházkerület levéltárában, az Egyetemi Könyvtárban és máshol fellelhető kollégiumi előjárásági és tanári gyűlések jegyzőkönyvei, a kollégium teljes levelezése, évenként rendszeresen kiadott évkönyvei, kimutatások tömegei és egyéb iratok sokasága tanúsítják a szerző állításainak valótlanágát. Csak tanulmányozni kell ezeket, és a valóságnak megfelelően, ferdítések nélkül írni történelmet.

De lássunk egy másik dokumentumot is. Ez egy román nyelvű prospektus, amely az 1989 utáni Sincalit mutatja be. Ebben a Sincal Líceum alapítási évét 1921-re teszi az ismeretlen szerző. Amikor ezt a prospektust készítették (nincs rajta évszám, kb. tíz évvel ezelőtt készülhetett) az étvágy még nem volt túl nagy, megelégedtek az 1921-es (amúgy ez is légből kapott) alapítási évvel, de ahogy az évek teltek, az étvágy növekedett: előbb több évszázados lopott történelmet, majd újabban lopott jelmondatot is próbálnak szerezni maguknak.

Idegen tollakkal ékeskedni sem embernek, sem intézménynek nem illik. Mások megvalósításaira áhitozni, azokat eltulajdonítani, kisajátítani, nem a legjellemesebb cselekedet. Mint ahogy nem a legelegánsabb az sem, amit a szerző állít „műve” befejező mondatában, hogy ti. „öt évszázad óta ez az intézmény” (mármint írása megjelenésekor csupán 40 éve létező Sincal-líceum) „minden szeptemberben azok számára nyitja meg kapuit, akik Gheorghe Sincal-al együtt mondják: sok hasznosat tettünk a nemzet és a nyelv dicsőségére.” Hát igen... Sokan azok közül, akik évszázadokon át a Református Kollégiumban tanítottak és tanultak, valóban sokat tettek a nemzet és a nyelv érdekében. Csak éppen nem olyan értelemben, ahogy azt a szerző gondolja.

Visszatérve az ellopott történetre és jelmondatra, a Sincal-líceum eltulajdonítási cselekedetét nemcsak a Református Kollégium, hanem egész magyar közösségünk és múltunk elleni támadásnak tekinthetjük. A magam és még élő iskolatársaim nevében is felszólítom a Sincal-líceum vezetőségét, hogy a Református Kollégium 450 éves történetét ne használja saját történeteként se honlapján, se kiadványaiban. A Sincal-líceum történetét az 1500-as évektől eredeztetni nem más, mint szemenszedett hazugság. Egyidejűleg felkérem a Sincal-iskola igazgatóságát, haladéktalanul vonja vissza levélpapírjairól a Református Kollégium több mint kétszáz éves jelmondatát, amit jogtalanul használ. Ez a jelmondat a Református Kollégiumé, és senki másnak nincs joga kisajátítani. Nem ők találták ki, és nem ők helyezték oda. Illene bocsánatot kérniük a magyar közösségtől és a Református Kollégiumtól, elkövetett hamisításaiért.

Érdekképviseleti szervezetünk, valamint kormány- vagy parlamenti és Európa-parlamenti képviselőink figyelmét is felhívnam, hogy megfelelő fórumoknál lépjenek fel ezek ellen az eléggé el nem ítéhető hamisítások ellen.

(Szabadság, 2012. február 5.)

Gyergyóalfalu

„Azért, mert román g...i azért.”

A Facebookon olvasható a fenti mondat, egy bizonyos István Jeromos Tóth írta oda, mégpedig azért, mert az X faktor című műsorban Baricz Gergő jutott tovább a párbajban Kovács Vera helyett. A kérdés pedig feltevéődött, hogy akkor miért Gergő, s miért nem Vera, mire István Jeromos Tóth megtalálta a választ: „Azért, mert román g...i azért.”

Baricz Gergő Erdélyből jött a műsorba, Gyergyóalfaluból.

Gyergyóalfalu templomának kapuján olvasható egy évszám: 1213. Ha másból nem, ebből azért sejthetjük, hogy Gyergyóalfalu nem éppen fiatal település. Aztán itt van ez az affér János Zsigmonddal is, ugye. Arra gondolok, amikor az unitárius hitre tért János Zsigmond fejedelem eldöntötte, hogy ő bizony áttéríti Csíkszék, Gyergyószék és Kászonszék népét is az új vallásra.

1567 pünkösdi szombat volt, amikor János Zsigmond fejedelem óriási had élén megérkezett Csíkba. Könnyűnek ígérkezett a térítés, ekkora haddal, csak hát a fejedelem nem számolt a gyergyóalfalui plébánossal, István atyával. Rosszul tette. Mert István atya mozgósította a falu s Csík katolikus népét, akik ellene álltak János Zsigmondnak, s a Tolvajos-tetőn megfutamították az erőszakos térítőt. A csata alatt a csíksomlyói kegytemplomban imádkoztak az asszonyok és a gyermekek Babba Mária előtt, s kérték a Szűzanya segédelmét. A Szűzanya segített, Csík katolikus maradt, s e győzelem emlékeztetere tartják mai napig a csíksomlyói búcsút. (Persze az unitáriusok szerint mindez csak legenda – de ha legenda, hát legenda. Annyi baj legyen...)

Amúgy ha valaki elvetődik Gyergyóalfaluba, ne mulassza el megtekinteni a templomot, s a templomkertben azt a zászólotalapzatot, amelyet 1942-ben állítottak a faluból Budapestre származottak. A talapzat felirata így szól:

„Ember vérd szívedbe, hogy ez a föld mindig székel volt és az is marad.”

No, mindezt csak azért mesélem, hogy legyen némi fogalmuk, honnan is jött mihozzánk ez a Gergő gyerek, ez a „román g...i.”

Onnan jött. Gyergyószékből. Onnan jött, s hozott magával valami ottani tisztaságot s levegőt, s hozta nyelvünk romlanságát. Mikor egy kérdésre válaszolva azt mondta, „nagyon örülök, hogy eljuttam idáig”, megint megmelegedett a szívem. Mert hát így mondják arrafelé, hogy „eljuttam”, s nem pedig eljutottam... De ez is mellékes. Ez is csak az élet s a megmaradás...

Néztem, hallgattam Baricz Gergőt, ezt a legkisebb királyfit, s eszembe jutott minden erdélyi utam. A sok megköszönhetetlen, meghálálhatatlan mindenség, amit ott kaptam, öközöttük. S persze eszembe jutottak az onnan való írók, művészek: Mikes Kelemen, Dsida Jenő, Áprily Lajos, Nyíró József, Tamási Áron, Benedek Elek, Bodor Ádám, Ady Endre, Jékely Zoltán, Kányádi Sándor, Sütő András, Lászlóffy Aladár, Reményik Sándor, Szilágyi Domokos, Tompa László, Wass Albert, Páskándi Géza, Szervátiusz Tibor, Kós Károly. S a Bolyaiak. Apáczai Csere János s a Házsongárd halhatatlanjai...

„A tavasz jött a parttalan időben
s megállt a házsongárdi temetőben.

Én tört kövön és porladó kereszten
Aletta van der Maet nevét kerestem.

Tudtam, hogy itt ringatja rég az álom,
s tudtam, elmúlt nevét már nem találom.

De a vasárnap délutáni csendben
nagyon dalolt a név zenéje bennem.

S amíg dalolt, a századokba néztem
s a holt professzor szellemét idéztem,
akinek egyszer meleg lett a vére
Aletta van der Maet meleg nevére.”

S eszembe jutott a román jégkorong-válogatott, amely magyar nemzetiségű srácokból áll, s akik a minap Csíkszeredában a magyar válogatott elleni mérkőzésen elénekelték a magyar Himnuszt. Aztán elverték a magyar válogatottat négy-egyre. Tánczos Barna, a Román Jégkorong-szövetség elnöke pedig ezt mondta, mikor kitört a botrány: „Senki sem tehet róla, hogy Csíkszeredában a magyar Himnuszt éneklik szívesebben.”

S az is eszembe jutott, hogy mennyivel élhetőbb hely lenne ez a maradék ország, ha mind itt lennének az erdélyiek, s mind nem lennének itt az István Jeromos Tóthok. Mert őmiattuk olyan elviselhetetlen sokszor a létezés errefelé. Úgyhogy: Isten hozott Baricz Gergő. Bocsáss meg nekünk...

Bayer Zsolt
Magyar Hírlap

Wass Albert

Új székel ballada

Valahol egy messzi hegyen
öregasszony megyen,
megyen,
vállán batyu, kezében bot,
hajlott a dereka, hajlott,
a dereka fáradt, hajlott.

Valahol egy messzi hegyen
Édesanyám megyen,
megyen,
megyen a fia elébe,
könnye hull az út kövére,
könnye hull az út kövére.

Édesanyám, megálljon!
Felleg rí a láthatáron,
benne zokog egy üzenet,
hogy én haza nem mehetek,
hogy elibém ne is menjen,
hogy engemet ne is várjon,
itt halok meg idegenben,
sötét orosz pusztaságon...!

De valahol egy messzi
hegyen
egy öregasszony mégis
megyen,
nem hiszen a fellegeknek,
nem hiszen az üzenetnek,
nem hiszen az üzenetnek.

Fölmegy a határhegyre,
feltekint a fellegekre,
megettük az Istent látja
s belekezd egy imádságba,
egy bánatos imádságba.

És csak áll fönt, áll a hegyen,
felleg jó és felleg megyen,
imádságát mondja, mondja,
benne sajog féltő gondja...
S meglátja az egész világot:
azt az imát addig mondja,
addig mondja, míg a fiát
mégis hazaimádkozza!

Húsz éves a Mezőberényi Erdélyi Kör

Kajlik Péter elnök üdvözlő beszéde

Tisztelt Polgármester Úr, Elnök Úr, Képviselő Asszonyok és Urak! Tisztelt Vendégeink határon innen és túl! Kedves Barátaim!

20 év a történelemben rövid idő. Egyesületünk életében azonban számottevő. Mert a közösség emberekből áll és számukra sokat jelenthet két évtized. Most, az ünnepi pillanatokban éppen ezt szeretném összefoglalni, hogy nekünk, nekem, mit is jelentett az eltelt időszak.

Sütő András szerint mondhatnánk akár: „Vagyunk, akik voltunk!”

Az én generációm a diktatúrától a szélrőzsa minden irányába szétszéledt, Kanadától Ausztráliáig. Mi, a Kárpátok lábától a Petőfi által megcsodált Alföldre, Orlai Petrics Soma Mezőberényben leltünk otthonra.

A település történetében mindez nem újdonság, mert az évszázadok során különböző történelmi-politikai döntések következményeként sok család érkezett más vidékekről Mezőberénybe. Ide, ahol magyar, német, szlovák, cigány, békésen megfér egymás mellett.

Mintha csak tegnap lett volna, amikor 1992 februárjában, itt, az akkori Művelődési Ház emeletén néhány lelkes sorstársammal megalapítottuk a Mezőberényi Erdélyi Kört. Tagjaink nemcsak áttelepültek, hanem anyaországi magyarok is. Sokan vannak, akik bár nem léptek be egyesületünkbe, de egyetértenek elképzeléseinkkel, támogatják tevékenységünket. Akkoriban az 1989-es romániai forradalom utáni időszakban, Békés megyében több településen is alakultak hasonló egyesületek. Aztán az évek során lassan megszűntek... Wass Albert írja:

*„És lészen csillagfordulás megint
és miként hirdeti a Biblia:
megméretik az emberek fia
s ki mint vetett, azonképpen arat
Mert elfut a víz és csak a kő marad,
de a kő marad.”*

Mi pedig maradtunk, és minden évben, rendszeresen megtartottuk hagyományos farsangi mulatságunkat. Eleinte itt, a Művelődési Házban, batus rendezvényként, családi hangulatban, majd a patinás Berény Szállóban.

De tevékenységünk nemcsak bálókból állt. A kezdeti időszakban segítettünk sorstársaink beilleszkedésében, anyagi és lelki támaszt nyújtottunk a rászorulóknak, számítástechnikai eszközöket szállítottunk szülőföldünkre, oktatási intézményekbe, vendégül láttunk erdélyi és magyarországi közéleti személyiségeket, sport- és kulturális rendezvényeket, színházi esteket, ünnepi műsorokat szerveztünk.

1998 decemberében EKOSZ Fórumot tartottuk Mezőberényben. A helyi közélet mindennapjaiban is aktívan részt vettünk.

15 éves fennállásunk évfordulóján, a Liget bejáratánál székelykaput állítottunk, amit talán unokáink is látnak majd. Gyermekeinket felneveltük, és sokan közülük már önállóan próbálnak boldogulni. Ők a legfiatalabb tagjaink és merem remélni, hogy felnőttként egyesületünk legalább olyan fontos lesz számukra is, mint amilyen most nekünk. Mert a mi törekvéseink csak akkor érnek valamit, ha hagyományainkat, kultúránkat, kereszténységünket, Nemzeti Hitünket a következő generációk is magukénak érzik.

20 év az én életemben sem telt el nyomtalanul. Kezdetben elvállaltam az elnöki teendőket, mert kötelességemnek éreztem gyökereim ápolását. Az akkori lendületben, lelkesedésben sok célt fogalmaztunk meg. Aztán rá kellett jönnünk, hogy nem mindeniket tudjuk megvalósítani. Eleinte telt ház-as rendezvényeken azt hittük, hogy mindig így lesz. Néhányan lemorzsolódtak, de jöttek újak, és soha nem adtuk fel. Így győztek meg engem is minden alkalommal, hogy érdemes folytatni, vállaljam az egyesület vezetését. És én mindig kötélnek álltam, immár 20 éve.

A jövőt illetően újra kell fogalmaznunk céljainkat. Már nem az áttelepülés, beilleszkedés jelenti a legnagyobb megpróbáltatást családjainknak. Helyette új nehézségekkel kell megküzdenünk. Amint szüleinknek és nagyszüleinknek a két világháború, Trianon, jogfosztottság, diktatúra, szegénység, megalázás, nekünk a több évtizedes diktatúra után a forradalom, pogrom, elutasító népszavazás, természeti csapások, gazdasági válság, munkanélküliség, kiélezett nemzetközi és itthoni politikai helyzet jutott.

Azt hiszem, ilyen nehéz időkben van igazán szükségünk egymásra, a Mezőberényi Erdélyi Körre, elsősorban magunkért, családjainkért, egyben hitünkért, anyanyelvünkért, Erdélyért, Magyarországért, a Magyar Nemzetért!

Kányádi Sándor 2000-ben vendégünk volt, engedjék meg, hogy befejezésül őt idézzem:

*„Szaporodjon ez az ország
Emberségbe', hitbe', kedvbe'
S ki honnan jött, soha, soha
ne feledje.”*

Kajlik Péter

A Mezőberényi Erdélyi Kör Elnöke
Mezőberény, 2012. február 3.

(Az EKOSZ volt elnöke, most t.b. elnöke szívből köszönti a Mezőberényi Erdélyi Kört, gratulál nekik sikereikhez, eredményeikhez, köszöni munkájukat, odaadásukat, lelkesedésüket, az együtt töltött éveket, EKOSZ-beli tevékenységüket, hűségüket. És külön gratulál Kajlik Péter elnöknek, aki - rüka dolog - végig tudta vinni e húsz évet, becsülettel, nem mindennapi kitartással.

K.P.)

Kotsis Lajos*

Egy karizmatikus váradi sebész

KRISÁR ZOLTÁN EMLÉKEZETE

Vajon honnan fogja megtudni egy majdani érdeklődő, mit jelentett az orvostanhallgatók generációi számára Littman Imre műtéttana, hogyan illeszkedett Petri Gábor szegedi „tette” a klébszbergi koncepcióba, milyen szuggesztív előadó volt Dóczi Pál, miért tekinthető Imre József a magyar nyelősősebészet atyjának, és professzortársa, Kulka Frigyes a magyar sebészet nagykövetének!

Annyit tehetünk most, hogy felidézzük fél évszázad homályából egy rendkívüli embernek az arcvonásait, aki Bihar ura volt, míg mások csak az országé – ha szabad Mikszáth Kálmánnak Beöthy Andorról mondott hasonlatával élnünk.

Krisár Zoltán a Bihar megyei Kabaláspatakon született, 1914. XII. 21-én. Középiskoláit Váradon, egyetemi tanulmányait Kolozsvárott végezte. A budapesti II. Sebészeti Klinika után a dési kórházba került.

A világégést követően Váradra visszakerült sebész manualitása mindenkit ámulatba ejtett. Keze alatt a Csete Emiltől 1948-ban átvett 90 ágyas közkórházi Sebészeti Osztály 180-s létszámúvá bővült, sőt egy 40 ágyas intenzív részleggel is kiégszült.

Az általa meghonosított új műtéti eljárásoknak hosszú sora van. De ha úgy adódott, szívserüléstől, retroperitonealis cava rupturától, zárt comissurotomiától, pericardiectomiától sem riadt vissza. *(A szakkifejezések miatt a „laikus” olvasók elnézését kéri a szerk.)* Nem rajta múltott, hogy dédelgetett álmát, a váradi szívsebészetet nem valósíthatta meg, az 56-os forradalmat követő megtorlás ezt is elseperte. Volt olyan total gastrectomiás sorozata, amely halálozás nélkül zárult. Már a 60-as évek derekán áttért a lúgos nyelősőszűkeletke alacsony kockázatú (by-pass), végleges megoldására, az erre legalkalmasabb harántvastagbél szakasszal. A 200-at megközelítő sorozatához Európában csak a belgrádi Gerzic-é hasonlítható. Az osztályára látogató bécsi sebészek számára is alig volt hihető, hogy ilyen műtét gyomorsipoly nélkül is végezhető.

Az ileus megoldásában nevét viselő műtét (1970), a gyomorperforációkban alkalmazott rutin műtétek eredményessége, a lúgos nyelőső perforáció ellátásában oly hatékony transhiatális drenázs alkalmazása, az egyrétegű anastomosisok propagálása, sok egyéb mellett, osztályát a sebészet egyik közép-európai fellegrárává, a térség Mayo Klinikájává avatta. Keszler professzor szavaival: *„szomorú tény, hogy a nagyváradi sebészetet nem tekintették magyar centrumnak, pedig az volt”.* A hazai sebészet fájó vesztesége, hogy sebész generációk nem tőle tanulhatták a sürgősségi hasi sebészetet, nem lehették el azt a találékonyságot, amivel a szokatlan műtéti szituációkat uralni volt képes. A gyomor- és bél-anastomosis típusokról szóló hazai vitában frontáttörés akkor következett be, amikor az egyrétegű anastomosisok több ezres anyagáról közleménye jelent meg 1981-ben, az Orvosi Hetilap hasábjain.

A korszak nyugati színvonalán operált. Tudományos címek nem motiválták, annál inkább a legújabb sebészeti technikák mielőbbi bevezetése, osztálya méltó bel és külföldi képviselte.

A jelenkori magyar sebészet kiválóságainak egész sora: Keszler Pál, Imre József, Kulka Frigyes, Kiss János, Vörös Attila keresték fel osztályát. Kongresszusi felszólalásai feszült érdeklődést váltottak ki; az Őt jól ismerő Juvara professzor – a Román Sebész Társaság elnöke – mint egyenrangú társát em-

legette. Országos elismertsége jegyében páratlan nyelősőpótló technikájának bemutatására egyetemi klinikákra: Temesvárra, Kolozsvárra, Marosvásárhelyre hívták meg.

Sebészeti érdemeiért 1967-ben a Nemzetközi Sebész, 1970-ben a Nemzetközi Gasztroenterológiai Társaság tagjai közé választották. A Román Sebész Társaság vezetőségének tagja volt. 1986-ban, a Magyar Sebészeti Társaság iránti töretlen hűségét tiszteletbeli tagsággal jutalmazták.

A nagyváradi sebészet eredményeiről, Románia akkori elszigeteltsége dacára a bécsi (1967), prágai (1970), San-Remo-i (1971), hallei (1973), dubrovnikai (1974), budapesti (1970-1974) és a pécsi (1984) kongresszuson számolt be.

Őt és tanítványát már 1973-ban egy nemzetközi nyelőső sebészeti társaság gondolata foglalkoztatta (az akkori viszonyok között felvetni sem volt érdemes). Évekkel később, de már japán kezdeményezésre, a Társaság Tokióban, 1980-ban létre is jött, ahol egyik tanítványa (jelen sorok írója) a kongresszus elnökével, K. Nakayama professzorral ápolta kapcsolata révén. Őt is képviselte.

Négy évtizeden át osztályát a példamutatás erejével kormányozta – a diktatórikus eszközök távol álltak tőle. A sebészeti lelkének számító műtőkben a betegcserék svájci órák pontosságával zajlottak, miképpen a műtétekre kijelölt sebészeké is. Fogalom volt, milyen műtősnői gárdát nevelt. Névcseré, elhalasztott műtét ismeretlen fogalom osztályán. A sürgősségek sem borították fel a műtéti programot, ezek fogadására külön műtő állt rendelkezésre. Mindig feszített tempóban dolgoztak; ezt akár egy főhatalmú személy látogatása sem zavarhatta meg. Az is előfordult a háború után, hogy az orvosok egy hétre beköltöztek a kórházba. Ha nyelősövet operált, pontban 6 órakor már bemetszett, hogy fél 9-kor az aznapi programhoz foghasson hozzá. Jótékony szellemiségének hatása a váradi közkórház egész működésében tetten érhető volt.

Első volt az egyenlők között; egyik főorvosa, a tragikus sorsú, hozzá hasonlóan briliáns kezű Orbán Lajos, a lengyel származású, fáradhatatlan aneszteziológus Dobjánhí Sándor a legkritikusabb helyzetekben is hűséges társai voltak. Pótolhatatlan volt és ez kikezdetlené tette.

Emberi nagysága akkor mutatkozott meg igazán, amikor segítségét kérték. Köztudott volt, hogy megfeneklett műtét befejezésére vagy re-operáció végett Őt bármikor fel lehetett kérni, és Ő – magát soha sem kímélve – Váradon, a megye kisvárosaiban: Margitta, Szalonta, Élesd, Szilágyosmlyó sebészetein ennek mindig eleget is tett. A mindenkori kihívásokat vállalni tudó képessége emelte Őt kortársai fölé, ma is ez tűnik egyik legvonzóbb tulajdonságának.

A közkórház első emeletén fekvő osztály folyosóit a továbbképzésen lévő sebészek, nyaranta az orvostanhallgatók népesítették be. A hozzá látogatókat baráti légkör várta; velük személyesen foglalkozott.

Aki bár csak egyszer is látta Őt operálni, többé nem szabadulhatott varázsától. Sebészeten nem csak asszisztálni, annál inkább operálni tanították meg a sebészet fiatal jelöltjeit.

Sorsa úgy alakult, hogy egész életét a sebészetnek szentelhette, annak testet öltött lelkiismerete volt.

Élete végén is a műtőasztal mellett állt, hogy rövid időn belül (1990-ben) kövesse nagy kortársát, Kulka Frigyes.

Várad karizmatikus fiára utcanév, szobor vár. Ma is ott lépked Ő, könnyed, elegáns lépteivel Várad utcáin, híven szolgált közkórházi sebészete felé.

(A szerk. az orvosi szaknyelvben járatlan olvasó elnézését kéri a szakkifejezések sűrű előfordulása miatt, az írás jellege ezt sajnos elkerülhetetlenné teszi.)

*A szerző egyetemi magántanár

*Jelen számunkban elkezdjük Gálfalvi Gábor
alsóboldogfalvi nyug. igazgató-tanító, a Magyar Kultúra
Lovagja önéletrajzi írásának közlését.*

Gálfalvi Gábor

Kegyelemkenyéren

Miért töprengek az idő távlatából?

Vannak érzések, melyeket leírni úgy, hogy az olvasó is legalább részben átérezhesse annak mély tartalmát, nagyon nehéz. Annál nehezebb, minél jobban megkímélt valakit a sors a hasonló érzések gyakorlati megtapasztalásától. És azok az emberek a szerencsésebbek közé tartoznak. De nem kevés azok száma sem, akik hozzám hasonlóan hánykolódtak az élet viharos tengerén és életük bárkáját sikerült mindvégig úgy kormányozniuk, hogy szerencsésen partot érhettek. S minél korábban rendelte a SORS az árboc mellé, annál nagyobb megpróbáltatásokban volt része, ám a győzelmes kikötés így hatványozott sikernek számít.

Az én életem bárkáját is korán kezdték dobálni az élet hullámai, melyet Isten segítségével sikeresen kormányoztam s partra vezettem, mely számomra az Ígért földjét jelentette.

Hogy miért vettem papírra, nyomorúságos gyermek- és ifjúkoromat? És miért csak most, a nyolcadik X-emhez közeledve?

Azért, mert az emberek a hozzám hasonló sorsúakat gyalóságukból adódóan az előítéletek alapján értékelik, minden cselekedetét a szülei erkölcsi tartásával mérnek fel „az alma nem esik messze a fájától” alapján, s így a legsekélyebb vétség is hatványozott bűnnek számít szemükben, olyan kis csínytevések is, melyeket más gyermek, vagy ifjú esetében észre sem vesznek.

Azért írtam le, hogy bizonyosságképpen erőt és bátorságot adjon minden hozzám hasonló sorsú ifjúnak az élet nehézségei leküzdéséhez, esetemből okulva erőt meríthessenek becsületes fennmaradásuk biztosítása érdekében. Tudatosodjon bennük, hogy a szülők bűneiért a gyermek nem hibás, nem a gyermek választja meg a szüleit, de a rossz, felelőtlen szülők bűneiért mégis a gyermek szenved.

Azért írtam meg most, a nyolcadik X-emhez közeledve, hogy ne tűnhesen önsajnálkozásnak a valóság megírása, de célt és irányt mutathassak, elsősorban két kedves unokámnak, meg mindazoknak, akiknek erre szükségük lehet.

Az egyes szám első személyben leírt naplószerű „töprengéseimben” nem törekedtem novellaszerűségekre, olyan egyszerűséggel próbáltam érzékeltetni, amilyen egyszerűen - az itt közölték alapján, melynek minden sora igaz - leéltem életemet. Töprengéseim közben visszaemlékezni szomorú gyermek- és ifjúkoromra egyre nehezebb, de ahogy átgondolom, az idő távlatából, immár nemsokára végcélhoz érkezvén -, egyre szebbé válik.

E szomorú, de az idő által megszépített emlékeimet szeretném tolmácsolni ifjabb sorstársaimnak és mindazoknak, akiket érdekel.

A szerző

1. Kegyelemkenyéren.

Úgy tartják, hogy az ember életútját, sorsának alakulását meghatározza, hogy milyen csillagjegy alatt született. Ha ez így van, tiszta lelkiismerettel állíthatom, hogy nyomorúságos gyermekkorom, ifjúkori magamra hagyatottságom ellenére én szerencsés csillagjegy alatt láttam meg a napvilágot, 1938. július 14-én, Székelyudvarhelyen. Az akkori súlyos világgazdasági válság nyomorúsága rányomta bélyegét egész életemre, de e nehéz, a fennmaradásomért folytatott küzdelem anynyira megedzett, hogy sikeresen indultam neki „egyedül a világ ellen”, melyből hála Istennek győztesen kerültem ki.

Apai nagyapám a Fehér-Nyikó középső folyásánál meghúzó Nagykadács faluban volt kántortanító, mely falunak lényegében csak a neve Nagy, valójában alig hetven házzal számolt kellett a porták kapujára írni, de attól lett Nagy, hogy tőle egy kilométerre található Kiskadács, s a két Kadács együtt alkotott egy kompakt települést, mert a kettőnek egy iskolája, egy temploma, egy kicsi falusi boltja, egy kultúrotthona volt, amit az én gyermekkoromban Faluházának neveztek. Ennek a két Kadácsnak volt tanítója az én áldott emlékü nagyapám. Közmegebecsülésnek örvendő, híres kántortanító, aki a falunak igazi lámpásaként oktatta a gyermekeket, tanította a felnőtteket dalolni, szerepelni, táncolni, mert híres kultúrcsoportja is volt, de tanította gazdálkodni, gyümölcsfákat oltani, nemesíteni, mindezek mellett időt szakított az általa létrehozott falusi hitelszövetkezet irányítására is.

Öt gyermeke közül a legnagyobbik volt az én szülőapám, akit semmiképp nem nevezhetek édesapámnak, mert valójában nem is volt az. Hogy lehet édesapának nevezni egy olyan szülőt, aki négyéves gyermekét képes elhagyni?

Ha a cipésznek nincs jó cipője, a szabónak jó nadrágja, úgy a tanítónak sem volt egyformán jó gyermeke mind az öt. Igaz, az én apámon kívül a többiek mind jól felkészült, híres emberekké váltak, de az ő életútja a bukaresti Orvosi Egyetemen rossz vágányra szaladt. Már a székelykeresztúri Unitárius Gimnáziumban kitűnt éles eszével, úgyannyira, hogy annak elvégzése után simán besétált az Orvosi Egyetemre, s ez lett a veszte. Abban az időben a bukaresti egyetemen csak a dúsgazdagok, nagymódúak gyerekei tanultak, akik már családi helyzetükből kiindulva szokva voltak a könnyelmű, dözsöléssel tele életmódhoz, akiknél nem számított a pénz, s ha szorult a helyzet, a diplomát is megvásárolták jó pénzért. Egy tanító gyermeke ezt nem engedhette meg magának, hisz alig éltek egyik napról a másikra a szűkös fizetésből, amit valamennyire megpótolta a kántorizálásért kapott kepe, meg a kántori birtokon termett gabona.

Amint teltek az évek, apám ilyen-olyan indokkal egyre több pénzt követelt román kifejezéssel teleírt leveleiben, s mivel nagyapám egy szót nem tudott románul, igyekezett eleget tenni a kéréseknek. A sok pénzkövetelés oda vezetett, hogy az utolsó, nagy nehezen megvásárolt birtokdarabot is el kellett adnia, nehogy a szegény tanító-csemete hiányt szenvedjen az egyetemen. Csakhogy apám akkor már rég nem látogatta a kurzusokat, egész éjszakákat a vigadóban töltött, aminek az lett a vége, hogy véglegesen eltanácsolták az egyetemről. Ekkor már harmadéves volt. Mivel kitűnő diagnosztika is volt, nagyon sok mindent megtanult az alatt a két és fél év alatt, s így sikerült elhelyezkednie Székelyudvarhelyen a járási kórháznál, ahol dr. Szilasy András barátja jóvoltából a szakorvos mellett a boncteremben segédkezhetett, így nem

kellett továbbra is a szülei nyakán élőködni. Itt ismerkedett meg szülőanyámmal, aki szintén nem édesanyám, hiszen ő is elhagyott bennünket, két testvéremmel együtt. Anyám Székelyudvarhelyen egy árvaházi ülnök egyetlen lánya, elvált asszony, aki szintén rabja volt az alkoholnak. Amint sorra a világra jöttünk, röviddel születésünk után elvittek nagyszüleinkhez pár napra, és végleg ottelejtettek mindhárman. Hogy még jobban eltávolodhassanak tőlünk, Medgyesen kozmetikai üzletet nyitottak, ami persze nem sokára bebukott, mert a kevés befolyt összeget nem árubeszerzésre fordították, hanem eldorbézolták.

Nagyszüleim előtt a medgyesi vállalkozásukat sikeresnek tűntetlél fel, aminek az lett számunkra a szomorú következménye, hogy a család egyesítése érdekében nagyapám odavitt minket is. Ekkor a nővérem öt, én négy, a kisebbik fiútestvérem egyéves volt. Talán ez volt életemnek a legszomorúbb szakasza, és bár négy éves voltam, ma is tisztán emlékszem azokra a borzasztó, borgőzös éjszakai szülői veszekedésekre, kiabálásokra, ami mellé sok-sok éhezés társult. Mert anyám napokig nem főzött semmit, ők reggeltől-estig a kocsimában töltötték az időt. Ha a jószívű szomszédok nem sajnáltak volna meg néha, éhhalál által pusztultunk volna el mindhárman. Szüleim igen sokszor még éjszaka sem jöttek haza, berúgva a kozmetikai üzletben aludtak. Mi ilyenkor egész éjszaka a kapuban állva minden arra járótól kérdeztük: bácsi, néni, nem látta édesanyánkat? Annyira féltünk a sötét szobában, hogy az éjszakáinkat inkább az utcán, a kapuban töltöttük.

Aztán bekövetkezett, amire számítani lehetett (de nem kisgyermek ésszel). Már ötödik napja voltunk magunkra éjjel-nappal. Elfogyott minden tartalékunk, a szomszédok hoztak néha egy kevés ezt-azt, amit az ötéves nővérem meg én azonnal felfaltunk, de arra már nem gondoltunk, hogy az éhségtől az ágyból már felkelni sem tudó egyéves öcsénknek is adjunk néhány falatot, a szomszédok meg nem törődtek azzal, hogy hol van a kisebbik.

Mintha az Isten küldte volna, az ötödik napon estefelé látogatóba érkezett hozzánk apánk testvére Kolozsvárról, aki akkor az unitárius teológián volt egyetemista. Annyira elhanyagolt, legyengült, borzasztó állapotban talált minket, hogy sírva fakadt. A kisebbik testvéremet csak az azonnali kórházi kezelés mentette meg az éhhaláltól, és mindhárman az, hogy teológus bátyánk végül hazavitt Nagyadácsba, a nagyszüleinkhez. Még abban az évben tüdőgyulladásban meghalt nagyapánk, így szegény nagyanyánk gondjaira maradtunk, sajnos nem sokáig, mert rá két évre őt is elszólította mellőlünk a Mindenható. Egyedül nem bírt annyit varrni, hogy hármunkat gondozni tudjon belőle. A sok éjszakázás meg nélkülözés áldozatává vált. Amikor már nagybeteg volt, az országban tartózkodó két fia felvitte a marosvásárhelyi klinikára, de segíteni már nem tudtak rajta, ott halt meg. A gyógyíthatatlan rák végzett vele. Amint a történelem, úgy a mi szomorú sorsunk is megismétlődött. Mert ezen, aránylag rövid idő alatt mi hárman újra csak magunkra maradtunk. Ekkor a nővérem már harmadik, én második osztályos voltam, az öcsénk meg óvodás. A nappalok nem voltak annyira borzasztóak, de az éjszakák annál kísértetesebbek. Újra a szomszédok kegyelemkenyerére szorultunk, de volt olyan is, aki kihasználva szorult helyzetünket, a budapesti rokonoktól

kapott, falusi viszonylatban luxuscikknek számító játékszereinket csalta el egy-egy darabka kenyér ellenében. Adtuk szívesen, mert az éhség a legnagyobb úr. Ezt csak az tudja, akinek része volt benne.

Nagyanyámat a Maros megyei Szentgericén temették el, a szülei mellé, mert nagyanyám a szentgericei tanító lánya volt. A temetés napján, nyilván éhségünkben, felmásztunk a kapunk előtt lévő eperfára és jóízűen falatoztunk, miközben vígan füttyörészni kezdtem. Egy arra járó ember rám szólt, hogy ne mind füttyörésszek, hisz azért szólnak a faluban a harangok, mert most temetik Nagyanyámat Szentgericén. Ezt mi addig nem tudtuk, senki nem adta tudtunkra. Ijedtemben annyira rosszul lettem a fán, hogy csak az alsó ágig tudtam leereszkedni, onnan a földre pottyantam. Egész éjjel sírtunk, mert tudtuk, hogy ismét nincs senkink. Másnap hazaérkezett a két nagybácsink, egyik Székelykeresztúron tanár volt már, a másik még teológus. Ők közölték bővebben a szomorú hírt és tudtunkra adták, hogy ettől a pillanattól kezdve utunk el kell váljon.

Az ő egyezségük szerint dobra verték a nagyszüleink ingó vagyonát, soha el nem felejttem azt a sokaságot, mely az udvaron kavargott, nagyszüleim gyönyörű bútordarabjaira, értékes festményeire, meg egyebekre lícitálva. A begyűlt pénzösszeget a két bátyám elosztotta, a lánytestvéremet a keresztúri bátyám vette magához, minket öcsémmel a kolozsvári teológus, aki még legényember volt, de mivel a külvárosi IRIS-telepi templomban beszolgáló pap is, lakással és némi fizetéssel rendelkezett.

Ismét nagyon nehéz év következett, mert 1947-ben, a nagy szárazság idején szinte lehetetlen volt élelemhez jutni. Szerencsénkre az egyház napközi otthonnal is rendelkezett, ahol mi részleges ellátásban részesültünk, ebédet kaptunk az egyház segítségén keresztül. Az én jó teológus bátyám, a napközi otthon gondnokának a lányával – aki szintén a teológián tanult, - szoros kapcsolatba került, így minket a gondnok meg az egész családja pártfogásába vett. Sajnos közben a bátyánk megismerkedett egy tisztviselőnővel, aki a Dermata gyárban könyvelőként dolgozott, s akit később feleségül is vett. Ennek részünkre az lett a keserű következménye, hogy a gondnokék családja üldözni kezdett. Csakhogy a bátyám feleségének szülei is nagyon gyűlölték, úgyannyira, hogy amikor bátyánk az egyetemen tartózkodott, - mert közben beiratkozott a pedagógia-lélektan szakra is - be sem engedtek minket a lakásba. Ha esett az eső, a disznóólban húzódtunk meg. Amikor az esküvőjüket ülték, az akkori Szentkirály utcai lakásuk udvarán folyt a díszvacsora, minket öcsémmel kirtak a kapun kívül és egész éjszaka onnan néztük a mulatságot, s ha valaki ismerős arra közeledett, kértünk egy-egy darab kalácsot.

A gyűlölet olyan nagy volt irántunk, hogy nem engedték meg nekünk étkezés alatt az asztalhoz telepedni. A konyhából a szobába felvezető lépcsőre terítették, ott ebédeltünk meg vacsoráztunk, nemegyszer állandó átkozódás meg szitkok közepette, mintha mi hibásak lettünk volna azért, hogy szomorú sorsunkon a jószívű bátyánk segíteni akart. Ha erre az időszakra visszagondolok, talán sokkal jobb sorsunk lett volna, ha árvaházba utalnak minket. Igen sokszor megtörtént, hogy a küszöbre felszolgált levest megettük, ők az asztalnál már a másodikat fogyasztották, s hogy felhívjam ma-

gunkra a figyelmet, krákgolni kezdtem, mire bátyám anyósa hátrafordulva rám mordult: ne krákgj, hogy a fene egye ki a beledet, mert mindjárt kaptok ti is. Pedig eszébe sem volt minket másodikkal is kiszolgálni. Szegény bátyánk, ha szólni mert valamit, a válasz röviden és egyszerűen hangzott: vedd a két kölyköt és takarodj el a háztól. Ezt megsokallta és írt a Budapesten élő nagynénémnek, nagyapám lánytestvérének, aki gyermektelen lévén megsajnálta, hazatelepedett Nagykadácsba az ősi lakásba, s minket magához vett öcsémrel együtt. Akkor már kilenc éves voltam, s innen számítom tulajdonképpen sorsom rendeződését, a kegyelemkenyér részbeni megszűnését. A nővérem is közben sokfelé hányódott, elkerült egy sepsiszéki falusi papcsaládhoz, akik gyermektelenek lévén nem bírták a nővérem „csintalankodásait”, visszahozták őt a székelykeresztúri bátyámhoz. Onnan újra elvitte őt egy székelyudvarhelyi tanárházaspár. A sok gyerek-kori hányattatásnak eredményeként mindkét testvérem idegrendszere annyira legyengült, hogy végül az öngyilkosságba menekültek az élet további nehézségei elől.

A Kolozsváron töltött szomorú évekhez kötődik a kutyák iránti vonzalmam, mert abban az időben igazi barátomnak csak egy lógófülű kutya bizonyult. Amikor nagynéném hazakerült Magyarországról, először csak az öcsémet vitte el Kadácsba, én továbbra is Kolozsváron maradtam. Bár az öcsém iránti gondoskodás igen nagy gondot jelentett számomra, mégis nagyon hiányzott nekem, mert nem volt, akinek őszintén nyilatkozhattam volna, bár ez nem sokat segített rajtam. Szegény annyira gyenge és gyámoltalan volt, hogy az ő részére is én kellett előteremtsem a betevő falatot olyankor, amikor otthon nem adtak enni nekünk. Ez pedig gyakran előfordult Tőlünk nem nagyon távol volt egy zárda, ahol a jószívű apácák minden csütörtökön lángost sütöttek, és az oda-sereglett árva gyerekek részére adtak egyet-egyet, de fejenként szigorúan csak egyet, amiért a kaputól egyes sorban kellett állnunk, ameddig ránk került a sor. Az én szegény öcsém annyira gyenge volt az alultápláltságtól, hogy nem bírt sorban állni, leült a járdát szegélyező egresbokrok tövéhez és várta, ameddig én odaviszem neki a lángosát. Hogy ne ismerjenek rám az apácák, először mindig a szakadt piros kockás ingemben álltam sorba, amit az egyháztól kaptam segélycsomagból, utána derékig levetkőzve újra beálltam a sorba, hogy részemre is szerezzek egyet. Ez ment egy darabig, de egy napon felfigyelt rám egy testes apáca, és amikor sorra kerültem, a lángos helyett egy hatalmas pofont adott, mondván, már rég figyelni bectelenségemet. Hiába próbáltam magyarázni, hogy a tehetetlen öcsémnek vittem, nem hitte el. Azon a napon és attól a naptól kezdve, legnagyobb bánatunkra, lángos nélkül maradtunk. Mít tehattünk volna mást, elindultunk a piacra élelem után kutatni, ami inkább lopást jelentett.

Miután egyedül maradtam Kolozsváron, a külvárosban mintegy tizenöten összeverődünk, elhagyott meg árva gyermekek, s szinte ugyanannyi kóbor kutya is hozzánk csatlakozott. Birtokunkba vettünk a Szentkirály utca végében egy elhagyott, de igen módos házat, mely egy hatalmas kiterjedésű gyümölcsös közepén árválkodott. A ház gazdái valószínűleg elmenekültek, vagy deportált zsidók lehettek, de a sok ottmaradt drága holmi egykori gazdagságról, jólétről árulkodott. Mi, a kóbor gyerekek meg a kóbor kutyák a szétszag-

gatott dunnák tollazatában jól éreztük magunkat éjszakánként. Nappal együtt indultunk betevő falatot szerezni. A város piacához érkezve, ahol a hegyes kontyú, jómódú, piros-pozsgás hóstáti menyecskék kínálgatták ingyenc falatjaikat, nagy volt a szitkozódás, láрма, mint a haramiák, úgy csaptunk rá a portékákra. Az asztalokról sebtében levert szalonna, tehéntúró, sajt, meg miegymás pillanatok alatt a gyerekeket kísérő kutyák prédájává vált, s ez együvé tartozásunkat még szilárdabbá tette. A piaci látogatásoknak általában a zsandárok feltűnése vetett véget, s ilyenkor a csapatunk létszáma mindig egy-két taggal megcsappant, az elcsípett sors-társaink vagy javítóintézetbe, vagy árvaházba kerültek. Aztán a kutyák közt is kiűtött a végzetüket jelentő veszetségs-járvány. Itt is, ott is lógó nyelvű, csorgó nyálú ebek szaladgáltak, melyek elől rémülten ugráltak a kerítések oldalára a járókelők. Pár nap alatt a sikeresen dolgozó sintérek összefogdosták valamennyit. Attól kezdve még árvábbnak éreztük magunkat, már nem volt nyugodt álmunk éjszakánként a Szentkirály utcai meleg tollágyunkban.

De ez sem tartott sokáig. A lassan helyre rázódo közrend figyelme kiterjedt a senki gyermekeire is. Egymás után szedték össze és utalták be az árvaházba őket. Az én sorsom is ez lett volna, ha nagynéném nem vitt volna el engem is Kadácsba, így viszont árvaház helyett én is családias környezetbe kerültem. Az elején idegesítően furcsa volt számomra a pontos, időbeni lefekvés meg felkelés, étkezés meg mosakodás, fürdés. A jót hamar meg lehet szokni, így hát én is megszoktam, de a múlttal könnyedén szakítani nem lehet, végleg pedig soha. Néném elmondása szerint álmaimban gyakran hangos párbeszédet folytattam azzal a lógófülű kedves barátommal, melyet mellőlem ragadott el egy vigyori, sötétbőrű sintér, acélhurokkal. Keserves vonítása nem csak a fülemben, de a lelkemben is gyakran visszhangzott még éveken át.

Szegény nagynéném mindent megtett, hogy sebzett gyermeki lelkünket gyógyíthassa, de csekély nyugdíjából alig-alig tengettük életünket. Ezért, valahányszor kutyakölykökkel ölemben tértem haza, mindig visszavitte oda, ahonnan hoztam. Amikor láttam, hogy hiába próbálkozom élő kutyával, fűrészt, szekercét, vésőt és kalapácsot ragadtam, s egy heti kemény munkával olyan élethű, lógófülű kutyát faragtam, hogy a szomszédok is megcsodálták. Melléje egy deszkaólat barkácsoltam s láncsal hozzákötöttem. Már csak lelket kellett volna leheljek belé, hogy igazi kutyám lehessen, olyan, mely kutya ugyan, de ne kelljen neki enni adni. Mert a háború után ez volt a legnagyobb tét: enni, de mit? Esténként kikönyököltem tornácunk karfájára, halkan szólígtattam a kutyámat, beszélgettem hozzá, és addig-addig néztem a vak-sötétben felsejlő alakját, amíg úgy véltem, megmozdult. Akkor boldogan beosontam fáradt nagynéném mellé, elfújtam a petróleumlámpát, elmondtam estéli imámat és nyugodt álomba merültem.

Első fizetésemből egy lógófülű, fajtisza kiskutya árát is kizszorítottam, bár anyagilag megérezttem, de amikor szabadidőmben kivonultam vele a közeli kiserdő szélére, emlékezetemben mindig felsejlett szomorú gyermekkori hűséges barátom, mely nem hagyott cserben soha.

(Következő számunkban folytatjuk)

Erdélyi magyar sors, mint annyi más, hozzá hasonlóé. Becsület, helytállás, tisztesség, tiszta elme és lélek. Kulcsszavak, erények, melyek lehetővé tették és teszik a magyarság fennmaradását Erdélyben. Mondhatnánk: semmi különös, csak tette, tették és teszik a dolgukat ezek a „közkatona”. Ami viszont mára ritkasággá vált: az a belső szilárdság, nyugalom, a hitből és igazságtudatból fakadó lelki béke, aminek a szerkesztő is orvosként tanúja lehetett, midőn betegét szembesülni látta az elkerülhetetlennel. Hosszú praxisában máig ható megrendülést váltott ki benne ez a tiszta ember... És még valami, a legbiztatóbb: ugyanezt a sort folytatja, ugyanilyen nemességgel és következetességgel fia, az alábbi sorok írója, a szászmedgyesi magyarság hű szolgálója, lelke, mindenese. Köszönjük nekik, kalapunkat megemelve.

Egy szovátai tanító életútja – Búzás András

Röviden írni egy küzdelmes, de gazdag életútról szinte lehetetlen, ezért megpróbálok emlékeim, átélt események alapján a legfontosabb dolgokra hagyatkozni, különösen a Szovátán eltöltött évtizednyi időre.

Édesapám, Búzás András édesapja Búzás Ágoston újfalvi, édesanyja Köllő Marcella csomafalvi katolikus székelyek voltak. 1910-ben kötöttek házasságot, és 1913-ban születik gyermekük, már több nemzedék óta egyetlen fiúként. A gyermek alig ismerte édesapját, akit behívták katonának és a háborúból sose tért haza. Nagymamánk nem ment újból férjhez, egyedül küzdve nevelte fiát, és velünk maradt élete végéig.

Búzás András az elemi osztályok után beiratkozott a csíkszeredai képzőbe, de az impériumváltás miatt elveszítette kedvezményes tanulási lehetőségét. Azonban támogatást talált Szent Ferenc rendjében, és 1931-ben megszerezte kántortanítói oklevelét. Megható fogadalmat tett ez alkalommal: *Ígérem, hogy kisebbségi iskolában fogok tanítani. Becsületes, munkaszerető vezetője leszek a társadalomnak. Dolgozni fogok fajomért, szeretetet öntök a társadalomba, mert a szeretet egyesít, az egyesülésben van az erő, nagyság és a jövő.* Ez volt életének vezérfonala, és nem kis büszkeséggel mondhatjuk most, 30 évvel halála után, hogy betűről betűre, híven betartotta fogadalmát.

Működését Bözödújfaluban kezdte, majd Gyergyóalfalu és Illyefalva után 1937-ben, valószínűleg meghívás alapján Vorbuchner Adolf püspök kinevezi Szovátára. Közben, 1934-ben Szebenben sikeresen leteszi a román nyelvvizsgát, majd a véglegesítő vizsgát, így megkapja az évente szükséges működési engedélyt. 1937 nyarán Kolozsváron elvégzi a karnagyképző tanfolyamot is.

Élete legszebb, leggazdagabb időszaka volt a szovátai működése. Nem hinném, hogy a véletlen műve volt találkozása Török Mihály plébánossal és egy nyitott lelkű, jóra, szépre, munkára hajló közösséggel, Szováta népével, sok iparos és tisztviselő családdal, de volt ott egy tehetséges gazdálkodó réteg is. Munkatársai közül emlékszem az Arros házaspárra, a Reiner testvérekre (Enci néni, Mici néni).

Szovátán ismerte meg édesanyánkat, úgy tudjuk, hogy az 1938-as fűrdőszezonban, annak édesanyjánál, Biró Mihályné Simonfi Teréznek otthonában, aki akkor már özvegyen Szovátán tartózkodott, ott is temettük el 1942-ben. Zetelakán 1939-ben volt az esküvő Biró Ilonával, és 1940-ben megszülettem én, Antal Árpád, majd 1941-ben húgom, Erzsébet Szende.

Szovátán már a háború előtt élénk és sokoldalú közélet bontakozott ki. Az évente kiállított működési bizonyítványok szerint a kántori szolgálat mellett édesapám gyermek- és ifjúsági kórust vezetett, részt vett a színjátszásban, a gazdaköri munkában. Volt időszak, amikor a Lomas munkásotthonban is kórust vezetett, és rendszeresek voltak az iskolákkal bemutatott műsoros esték. Gyakran nemcsak betanítója, de szer-

zője is volt kisebb színdaraboknak, mesejátékoknak, verseknek, énekeknek. Vasárnaponként délután a telepi kápolnába misére gyakran kis hangversennyel igyekeztek vonzani a vendégeket.

En még a zárdában születtem, azonban 1940 őszére felépült az új, modern kántori lakás is, bővült a zárdá, elkészült a gyönyörű szép telepi kápolna, elkezdődtek a kultúrotthon építési munkálatai, mindez főleg Török Mihály plébános érdeméért. Lehet, ma már a múlt ködébe vész, mégis úgy érzem, nem szabad elfelejteni rendkívüli egyéniségét és meghatározó szerepét Szováta életének alakításában.

A második bécsi döntéssel új korszak kezdődött, szinte újjászületett minden, nagy tenni akarás bontakozott ki. Beindult a KALOT, a Szövetkezet, leányegylet, a cserkészlet, leventemozgalom, az „Aranykalászos” gazdatanfolyamok, kiállítások, a népi hagyományos mesterségek felújítása, és természetesen folytatódtak a régié is. Megérkeztek a kalocsai iskolanövérsek, emlékezetem szerint segédlelkészt is kapott a plébánia. Édesapám pedig ott volt mindenütt, ahol a szükség megkívánta, „díjtalanul”, ahogy írták egyik működési bizonyítványában. Oroszlánrésze volt a bevonuló honvédeket köszöntő rendezvény szervezésében, amint azt később hallottam, egyik szónoka is volt ennek, sajnos ebből aztán, a háború után főbenjáró bűn lett. Sok munkája mellett még elvégezte Kolozsváron a tűzoltó-parancsnoki tanfolyamot, majd a tartalékos tisztí átképzést Marosvásárhelyen, melyek után át kellett vennie a cserkészletet, a leventeoktatást, a közmunkák parancsnokságát. Tisztánlátására jellemző, hogy nem szédült meg semmilyen propaganda hatására, emberségét megőrizte minden körülmények között. Erre szépen emlékezett a szovátai Goldstein Henrik édesapám halála után, a „Hét”-ben írt méltatásában.

Vitathatatlan fejlődés indult el ekkor Szovátán: helyreállították a lerobbant utakat, Shell benzinkút működött a „Hangya” előtt, modern vágóhíd, autóbusz állomás, sportpálya, honvéd laktanya, csendőrors épült, és ami a legfontosabb: kifogástalanul működtek a szolgáltatások, mintha nem is lett volna háború. Beindult a kaszinóban a „Székely esték” sorozata az anyaországi fűrdővendégek szórakoztatására, melynek gondja is édesapám vállára nehezedett. Mostani, 70 éves öreg fejemmel is csodálkozom, honnan merítettek erőt annyi munka elvégzésére. Hiszen gondoljuk csak el, hogy a katolikus egyházi év mindent követel: az adventi időszak hajnali miséit, a karácsonyi műsorokat, a házszenelést Illyésmezőtől Kopacig, a nagybőjti keresztutakat. Anyák napi rendezvények, somlyói búcsú, melyre már akkoriban keresztalja ment Csíkba, aztán a templom búcsúja, missziók, halottak napja. De ezek mellett ott volt még Március 15, a hősök napja, madarak és fák napja, vendégszereplések a környéken, vendégszereplők fogadása, majálisok és más események. Mégis ezen felül volt bátorsága édesapámnak, hogy megpróbálja folytatni